

**ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА
АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)**

**РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ
ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА
МІСТА КИЄВА У 2023 РОЦІ**

2024

Зміст

	Вступне слово	5
1	Загальні відомості	6
1.1	Географічне розташування та кліматичні особливості території	7
1.2	Соціальний та економічний розвиток території	12
2	Атмосферне повітря	14
2.1	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	14
2.2	Транскордонне забруднення атмосферного повітря	17
2.3	Якість атмосферного повітря в населених пунктах	17
2.4	Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	27
2.5	Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття	27
2.6	Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря	28
3	Зміна клімату	30
3.1	Тенденції зміни клімату	30
3.2	Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату	30
3.3	Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару	32
4	Водні ресурси	34
4.1	Водні ресурси та їх використання	34
4.2	Забруднення поверхневих вод	49
4.3	Стан поверхневих вод	52
4.4	Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів	56
5	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування національної екологічної мережі	57
5.1	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі	57
5.1.1	Загальна характеристика	57
5.1.2	Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття	58
5.1.3	Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	59
5.1.4	Формування національної екомережі	62
5.2	Охорона, використання та відтворення рослинного світу	64
5.2.1	Загальна характеристика рослинного світу	64
5.2.2	Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів	66
5.2.3	Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	71
5.2.4	Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України	80
5.2.5	Охорона, використання та відтворення зелених насаджень	81
5.2.6	Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах м. Києва	86

5.3	Охорона, використання та відтворення тваринного світу	88
5.3.1	Загальна характеристика тваринного світу	88
5.3.2	Стан і ведення мисливського господарства	89
5.3.3	Стан і ведення рибного господарства	89
5.3.4	Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	90
5.3.5	Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів	90
5.3.6	Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах адміністративно-територіальної одиниці	92
5.4	Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні	93
5.4.1	Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду	93
5.4.2	Водно-болотні угіддя міжнародного значення	96
5.4.3	Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина	96
5.4.4	Формування Смарагдової мережі	96
5.5	Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	97
6	Земельні ресурси та ґрунти	100
6.1	Структура та стан земель	100
6.2	Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти	103
6.3	Державна політика та заходи у сфері охорони земель	104
7	Надра	105
7.1	Мінерально-сировинна база	105
7.2	Система моніторингу геологічного середовища	105
8	Відходи	107
8.1	Структура утворення та накопичення відходів	107
8.2	Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)	108
8.3	Транскордонне перевезення небезпечних відходів	111
8.4	Державна політика та заходи у сфері поведінки з відходами	112
9	Екологічна безпека	113
9.1	Екологічна безпека як складова національної безпеки	113
9.2	Об'єкти підвищеної небезпеки	113
9.3	Радіаційна безпека	114
9.4	Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України	115
9.5	Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки	117
10	Промисловість та її вплив на навколишнє природне середовище	117
11	Сільське господарство та його вплив на навколишнє природне середовище	117
12	Енергетика та її вплив на навколишнє природне середовище	117
13	Транспорт та його вплив на навколишнє середовище	120
14	Стале споживання та виробництво	121

15	Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища	123
15.1	Національна та регіональна екологічна політика	123
15.2	Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища	124
15.3	Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища	125
15.4	Виконання державних цільових екологічних програм	125
15.5	Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища	125
15.6	Оцінка впливу на довкілля	126
15.7	Економічні засади природокористування	127
15.8	Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	127
15.9	Державне регулювання природокористування	128
15.10	Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища	128
15.11	Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища	129
15.12	Екологічна освіта та інформування	130
	Висновки	132

ВСТУПНЕ СЛОВО

Природне середовище – це необхідна складова життя людини, яка є важливою передумовою існування і джерелом людських ресурсів. Під впливом різних факторів відбуваються небажані зміни в природному середовищі, які порушують екологічну рівновагу і тим самим завдають великої шкоди генофонду всього живого, зокрема й людини. Тому проблеми гармонізації відносин між суспільством і природою, охорони навколишнього середовища, екологічної безпеки набувають глобального значення, потребують об'єднання зусиль спільноти задля збереження екологічної рівноваги.

Охорона довкілля, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку.

Діяльність Департаменту спрямована на стабілізацію та поліпшення екологічного стану міста, на раціональне використання й відтворення усіх видів природних ресурсів, а саме: на охорону та збереження атмосферного повітря, збереження та невиснажливе використання ландшафтів земель та ґрунтів, поверхневих та підземних вод, охорону та невиснажливе використання об'єктів тваринного і рослинного світу, збереження біорізноманіття та формування екологічної мережі.

Для забезпечення доступу громадськості до екологічної інформації щорічно готується та публікується Доповідь про стан навколишнього природного середовища в місті Києві.

1. Загальні відомості

Дата утворення міста - 482

Територія, км² – 836

Кількість адміністративно-територіальних одиниць - 10

Щільність населення, тис. осіб на 1 км² - 3,5 (станом на 01 січня 2022 року¹)

Чисельність населення

Назва міста	Площа, км ²	Чисельність наявного населення, тис. осіб ¹	Щільність наявного населення, тис. осіб/ км ²
1	2	3	4
Райони			
Голосіївський	160,0	253,272	1,583
Дарницький	130,0	347,684	2,674
Деснянський	147,0	365,193	2,484
Дніпровський	67,0	356,368	5,319
Оболонський	109,0	316,242	2,901
Печерський	20,0	165,348	8,267
Подільський	34,0	210,347	6,187
Святошинський	102,0	340,580	3,339
Солом'янський	40,0	386,647	9,666
Шевченківський	27,0	210,620	7,801
Усього по м. Києву	836,0	2952,301	3,531

¹ Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, ураховуючи ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у м. Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua).

Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

1.1 Географічне розташування та кліматичні особливості Києва

Київ – столиця та найбільше місто України. У системі адміністративно-територіального устрою України Київ має спеціальний статус, визначений Конституцією України та Законом України «Про столицю України – місто-герой Київ».

Місто розташоване в центрі східної Європи на берегах р. Дніпро, у середній течії Дніпра (Канівське водосховище), у північній Наддніпрянщині. Сучасний Київ, де сьогодні мешкає понад 2,9 млн. людей, входить до числа десяти найбільших міст Європи. Площа території столиці, в межах міської смуги, становить 836,0 кв. км.

Визначальними даними щодо розмірів міста є протяжність міської території з півночі на південь і зі сходу на захід: в обох напрямках вона практично однакова і сягає біля 42 км. Теоретично це визначає деяку відмінність у температурі повітря на межах міста.

Місто Київ з висоти пташиного польоту

Місто Київ з висоти пташиного польоту

Своєрідність і різноманітність природних умов Києва пов'язані з його розташуванням на межі фізико-географічних зон: лісостепової та мішаних лісів. Північна частина міста розташована на Поліській низовині, південно-західна (правобережна) – на Придніпровській височині, південно-східна (лівобережна) – на Придніпровській низовині.

Основною особливістю Києва є наявність великої гідрографічної «осі» — річки Дніпро, яка поділяє територію міста на дві частини — правобережну і лівобережну.

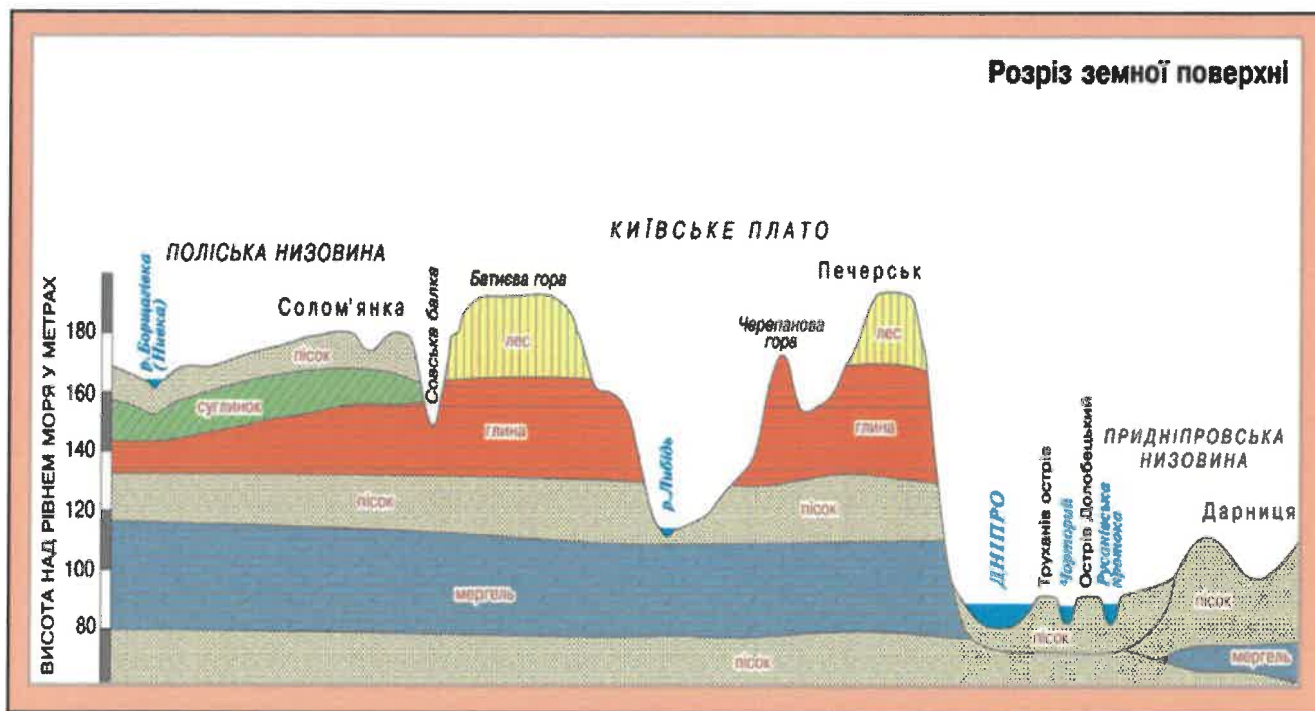
Поверхня правобережної частини міста – підвищена платоподібна рівнина, розчленована ярами та балками, долинами невеликих річок, лівобережної – низовинна рівнина. Характерні форми рельєфу правобережжя – пагорби, які кияни називаються горами, зокрема, Печерська (її висота найбільша – 197,7 м над рівнем моря (площа Слави), Старокиївська (188 м), Батиєва (176 м), Хоревиця (174 м), Багринова (170 м), Щекавиця, Замкова, Звіринецька, Чорна, Черепанова, Лиса.

Значну відмінність висотного положення окремих частин міста спричинила доволі значну ерозію земної поверхні – передусім на правобережжі. Наслідком стало поширення ярів, яких налічується близько 50. Довжина найбільших ярів сягає 2-3 км, глибина 45-50 м. Найвідоміші яри – Бабин, Протасів, Реп'яхів, Звіринецький, Кмитів, Юрківський та ін. Чимало в місті й балок з дещо меншою крутістю схилів: Сирецька, Совська, Наводницька, Мишоловська.

Найнижчі ділянки міста відповідають рівню води в Дніпрі – близько 92 м над рівнем моря.

У геологічному відношенні м. Київ з прилеглими до нього територіями розташований у зоні стику двох регіональних структур північно-східного схилу Українського кристалічного щита та південно-західного борту Дніпровсько - Донецької западини. Межею між ними слугує Дніпровська зона розломів північно-західного простягання. Завдяки цьому Київ знаходиться у досить спокійній тектонічній зоні.

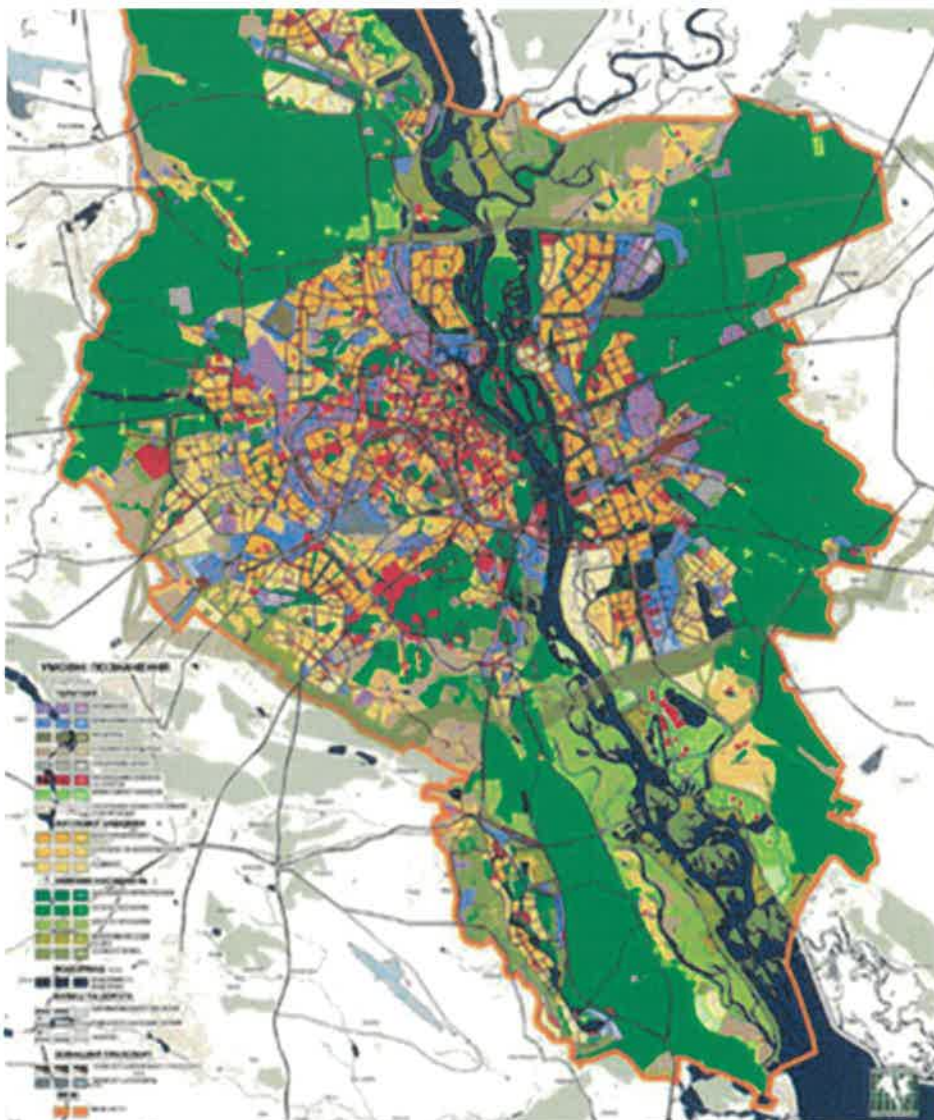
Ґрунтовий покрив Києва є вельми строкатим, зважаючи на різноманітність природних умов. Північним околицям міста, що тяжіють до Полісся, властиві дерново-підзолисті ґрунти, сформовані переважно під хвойними лісами. На правобережній високій частині міста панують звичні для більшої частини України ґрунти – чорноземи. Утворились вони переважно на дуже своєрідних пухких, добре провітрюваних і відносно сухих суглинках – лесові відкладення. У природних київських лісопарках поширені темно – сірі лісові ґрунти, що утворились під пологом широколистяних лісів.

Розріз земної поверхні

Місто Київ є багатим на водні ресурси: існують значні запаси підземної води; окрім цього, великою є кількість поверхневих водних об'єктів: річок, озер, ставків.

Гідрографічна мережа району представлена Канівським водосховищем (р.Дніпро), річками його басейну (Десна, Либідь, Борщагівка (Нивка), Сирець, Горенка, Віта, Котурка), озерами, болотами, ставками і каналами. Дніпро і його долина мають істотний вплив на природні умови Києва і дислокацію елементів його житлово-промислової агломерації.

Київ на мапі

Характерним для режиму всіх річок є чітко виражена весняна повінь, низька літня межень, дещо підвищені рівні восени через сезонні дощі. Живлення річок змішане з переважаючим живленням ґрунтовими водами.

Місто Київ характеризується помірно континентальним кліматом з теплим літом і м'якою зимою, оптимальною зволоженістю. Відчутний вплив на клімат Києва має Канівське водосховище. Велика рухома водна площа сприяє формуванню бризового перенесенню повітря: вдень різниця температур між водою та суходолом створює потоки свіжого вологого повітря до міста. Протягом року переважає антициклонічна діяльність, якій властива доволі стійка, малохмарна погода.

Існування та орієнтація долини Дніпра впливає на напрямок вітру. Останнє засвідчують дані спостережень на метеостанції Вишгород, що розташована саме в цій долині – на греблі Київського гідровузла. Тут доволі значною є повторюваність північного вітру, який за напрямком збігається з орієнтацією річкової долини. Місто Київ відноситься до I кліматичного району (Північно – західний – Полісся, Лісостеп).

Взимку в Києві утворюється сніговий покрив, середня висота покриву в лютому 5-10 см, максимальна – 66 см (1970 р.).

Рівень сумарної сонячної радіації взимку порівняно невеликий – близько 300 МДж/м², протягом весни збільшується і може сягати 1340 – 1500 МДж/м². Влітку відбувається подальше збільшення притоку тепла і в липні – серпні він становить близько 1720 МДж/м². Восени надходження сумарної радіації помітно знижується, у жовтні – листопаді її рівень в 1,5 – 2 рази менший, ніж навесні. Середня місячна температура повітря +9,2 °С.

Київ належить до районів України із достатнім рівнем зволоження, з характерною кількістю опадів за рік 500 – 600 мм. Близько 70% усієї кількості опадів випадає в теплий період, 30% припадає на холодні місяці року.

Але, процес глобального потепління вніс корективи у кліматичні характеристики міста. Найбільш яскраво це простежується на прикладі змін температури повітря. При аналізі зміни температури за останній кліматичний період 1991-2020 рр. у порівнянні із попереднім періодом 1961-1990 рр., які є стандартними кліматичними нормами, згідно рекомендацій Всесвітньої метеорологічної організації, можна простежити наступне.

За останні 30 років січень потеплішав на 2,4°C відносно кліматичної норми 1961-1990 рр. Липень потеплішав на 2,0°C у порівнянні з попереднім періодом. Це дає можливість зробити висновок, що середня температура повітря за літо та зиму у Києві в останні роки підвищилася на 1,7°C та 1,5°C відповідно ніж у попередній 30-ти річний період 1961-1990 рр. весна та осінь у столиці потеплішали на 1,2°C та 0,7°C відповідно. Річна температура повітря зросла на 1,3°C і складала 9,0°C.

Різниця між нормами середньої місячної температури повітря (°С), місячної кількості опадів (мм) у Києві по сезонах та їх тривалість

Показники	Сезони	Зима	Весна	Літо	Осінь	Рік
Температура	1991-2020	-2,5	9,4	20,4	8,7	9,0
	1961-1990	-4,0	8,2	18,7	8,0	7,7
	відхилення	1,5	1,2	1,7	0,7	1,3
Опади	1991-2020	123	147	198	150	618
	1961-1990	147	141	230	133	650
	відхилення	-24	6	-32	17	-32
Початок / Закінчення	1991-2020	29.11-28.02	01.03-10.05	11.05-15.09	16.09-28.11	
	1961-1990	01.12-15.03	16.03-14.05	15.05-08.09	09.09-30.11	
09.09-30.11 Тривалість	1991-2020	92	71	118	74	
	1961-1990	105	60	107	83	
	відхилення	-13	11	11	-9	

Іншим важливим параметром, що впливає на клімат – кількість опадів. Подібно до температури повітря, тут також сталися певні зміни.

Річна сума опадів у столиці за період 1991-2020 рр. стала на 32 мм меншою ніж у період 1961-1990 рр. Серед місяців липень став сухішим на 20 мм, а травень поряд з тим став вологішим на 12 мм. Аналізуючи сезони року, літо найбільш зазнало впливу дефіциту опадів, а осінь стала більш вологою в останні роки.

Зважаючи на потепління в останні роки тривалість сезонів року у Києві за період 1991-2020 рр. дещо знімалась. Так, літо стало довшим на 11 день, поряд з цим зима стала коротшою на 13 днів.

По функціональному використанню територія м. Києва розділяється на такі зони:

- житлову та громадську забудову;
- промислову;
- рекреаційну (лісові масиви, парки, сквери, зелені насадження загального користування, об'єкти природоохоронного фонду, водоймища).

Кожна із функціональних зон характеризується своїми особливостями, призначенням і впливом на навколишнє природне середовище.

Житлова зона характеризується висотною забудовою в центральній правобережній частині міста, на нових масивах – Оболонь, Виноградар, Теремки тощо, на Лівобережжі – масиви Троєщина, Харківський, а також приватною забудовою, яка розташована переважно на околиці міста по його периметру.

1.2. Соціальний та економічний розвиток території

Населення

Чисельність наявного населення в м. Києві, за оцінкою, на 1 грудня 2021р. становила 2952577 осіб.

Чисельність наявного населення в м. Києві, за оцінкою, на 1 січня 2022р. становила 2952301 осіб.

Чисельність населення по районах*

	Наявне населення		Постійне населення	
	на 1 січня 2022 року	на 1 лютого 2022 року (попередні дані)	на 1 січня 2022 року	на 1 лютого 2022 року (попередні дані)
м. Київ	2952301	2950702	2910994	2909395
райони				
Голосіївський	253272	253124	251174	251026
Дарницький	347684	347512	341185	341013
Деснянський	365193	364887	362303	361997
Дніпровський	356368	356190	354639	354461
Оболонський	316242	316104	313368	313230
Печерський	165348	165360	160625	160637
Подільський	210347	210425	206937	207015
Святошинський	340580	340399	334660	334479
Солом'янський	386647	386496	384601	384450
Шевченківський	210620	210205	201502	201087

Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії

воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 р. №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, ураховуючи ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення окремої статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики (www.kyiv.ukrstat.gov.ua). Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

2.1 Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Закон України «Про охорону атмосферного повітря» спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Існують два головні джерела забруднення атмосфери: природний і штучний (антропогенний).

Шкідливі речовини за ступенем дії на організм людини поділяються на 4 класи: 1) особливо небезпечні; 2) високо небезпечні; 3) помірно небезпечні; 4) мало небезпечні. Для кожної речовини, що забруднює атмосферне повітря встановлено два нормативи: максимально разова та середньодобова межі допустимої концентрації. Найбільша концентрація кожної шкідливої речовини не повинна перевищувати максимальну разову межу допустимої концентрації.

Нижче наведені таблиці, які показують динаміку обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, основних забруднювачів атмосферного повітря у місті Києві та викиди за видами економічної діяльності.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
за 2023 рік та два попередніх

Показники	2021 ¹ рік	2022 ² рік	2023 ²
1	2	3	4
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	166	88	172
другої групи	68	15	28
третьої групи	98	73	144
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис.т	37,5	-	-
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	44,9	-	-
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	12,7	-	-

¹ Дані уточнені

² Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, урахувавши ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у м. Києві (www.kviv.ukrstat.gov.ua).

Основні забруднювачі атмосферного повітря за звітний рік¹ (станом на 01.01.2022 р.)

№ з/п	Назва об'єкта	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік *	
		усього викидів, т/рік	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВГАЗ»	17883,580	100	-	-	-	-	-
2	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» ДНІПРОВСЬКИЙ	11792,868	100	-	-	-	-	-
3	СВП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» ТЕЦ-5	2255,333	100	-	-	-	-	-
4	СВП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» ТЕЦ-6	1684,124	100	-	-	-	-	-
5	ФІЛІЯ «ЗАВОД «ЕНЕРГІЯ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО»	566,148	100	-	-	-	-	-
6	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЄВРОБЕТОН»	466,888	100	-	-	-	-	-

* Графи 8, 9 заповнюються тільки щодо виконаних заходів.

Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, урахувавши ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у м. Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua).

Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2021¹

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис.т	відсотків до загального підсумку
1	2	3	4
Усього		37,526	100,0
1	За видами економічної діяльності, у тому числі:		
1.1	Сільське, лісове та рибне господарство	0,037	0,1
1.2	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,044	0,1
1.3	Переробна промисловість	1,496	4,0
1.4	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	33,84	90,2
1.5	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	0,586	1,6
1.6	Будівництво	0,006	0,0
1.7	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,328	1,0
1.8	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,209	0,6
1.9	Тимчасове розміщення й організація харчування	0,007	0,0
2.0	Інформація та телекомунікації	0,032	0,1
2.1	Фінансова та страхова діяльність	0,044	0,1
2.2	Операції з нерухомим майном	0,780	2,1
2.3	Професійна, наукова та технічна діяльність	0,018	0,0
2.4	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,017	0,0
2.5	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,005	0,0
2.6	Освіта	0,005	0,0
2.7	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,016	0,0
2.8	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,008	0,0
2.9	Надання інших видів послуг	0,048	0,1

¹-Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення

воєнного стану в Україні», та, ураховуючи ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у м. Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua). Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

2.2 Транскордонне забруднення атмосферного повітря

Спостереження за транскордонним перенесенням забруднювальних речовин в Україні проводяться на метеорологічних станціях Світязь (с. Світязь Ковельського району Волинської області) та Рава – Руська (с. Шабельня Львівського району Львівської області).

2.3 Якість атмосферного повітря в місті Києві

Моніторинг забруднення атмосферного повітря у м. Київ проводився Центральною геофізичною обсерваторією імені Бориса Срезневського на 16-ти стаціонарних постах (ПСЗ), які розташовані у 8-ми районах столиці. Для визначення забрудненості повітря у 2023 році було відібрано і проаналізовано 81663 проби. На ПСЗ № 10 та ПСЗ № 13 протягом всього року спостереження проводились лише за оксидом вуглецю через відключення постів від електроенергії. На 14-ти стаціонарних постах визначався вміст основних забруднюючих домішок – завислих речовин, діоксиду сірки, оксиду вуглецю і діоксиду азоту, на одному посту – вміст розчинних сульфатів і оксиду азоту. За вмістом специфічних речовин – сірководню, фенолу, фтористого водню, хлористого водню, аміаку, формальдегіду, важких металів: свинцю, мангану, хрому, заліза, кадмію, міді, нікелю, цинку спостереження проводились на окремих постах з урахуванням викидів промислових підприємств, розташованих поблизу ПСЗ, а також у районах проходження найбільш завантажених автомагістралей міста.

Загальний рівень забруднення повітря у м. Київ за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) у 2023 році оцінювався як високий.

Загалом по Києву перевищення середньодобових гранично допустимих концентрацій (ГДКс.д.¹) спостерігалось з діоксиду азоту у 2,3 рази, діоксиду сірки – у 1,5 рази, формальдегіду – у 1,4 рази, фенолу – у 1,2 рази, оксиду азоту – у 1,0 рази. Це речовини 2 і 3 класів небезпеки і такі, які протягом усього року найбільше забруднювали атмосферне повітря.

Протягом року середньорічні концентрації *завислих речовин (пилу)* на постах були на рівні 0,5 - 0,7 ГДКс.д. Загалом по місту середньорічна концентрація завислих речовин дорівнювала 0,5 ГДКс.д. Максимальні концентрації на постах міста були у межах 0,2 - 0,4 ГДК_{м.р.}.

Вміст *діоксиду сірки* за середньорічними концентраціями перевищував рівень відповідної ГДКс.д. на всіх постах, крім ПСЗ №5 (проспект Науки, поблизу метеомайданчику обсерваторії). Найбільші середньорічні концентрації діоксиду

¹ * - згідно РД 52.04-186-89 ГДКс.д. (середньодобові) стосуються тривалої дії забруднювальних домішок і з цими ГДК порівнюються середньомісячні концентрації; ГДК_{м.р.} (максимально разові) відносяться до випадків відбору проб протягом 20 хвилин і з цими ГДК порівнюються разові концентрації домішок.

сірки спостерігались на Деміївській площі (ПСЗ №20) – 1,9 ГДКс.д., на Галицькій площі (ПСЗ №6), Бессарабській площі (ПСЗ №7), Берестейському проспекті (ПСЗ №11), вулиці Олександра Довженка (ПСЗ №2) – 1,8 ГДКс.д. На інших постах середньорічні концентрації були у межах 1,3-1,7 ГДКс.д., на проспекті Науки – 0,1 ГДКс.д. Максимальні концентрації на постах міста становили 0,1-0,5 ГДКм.р.

З **оксиду вуглецю** найбільші середньорічні концентрації зафіксовані на Берестейському проспекті в районі метро Святошин та вулиці Семена Скляренка (ПСЗ №21) – 0,6 ГДКс.д.; на інших постах середньорічні концентрації були у межах 0,2 - 0,5 ГДКс.д. Загалом по місту середньорічна концентрація оксиду вуглецю становила 0,4 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації зареєстровані в районі Гідропарку (ПСЗ №15) на рівні 4,0 ГДКм.р., на вулиці Межигірській (ПСЗ №10) – 2,4 ГДКм.р., на Берестейському проспекті, вулиці Академіка Стражеска (ПСЗ №1) – 1,7 ГДКм.р., на Галицькій площі, вулицях Семена Скляренка та Інженера Бородіна (ПСЗ №4) – 1,3- 1,5 ГДКм.р. Всього за рік з оксиду вуглецю зафіксовано 26 випадків перевищення ГДКм.р., що становило 0,3% від загальної кількості спостережень за цією домішкою (в 2022 р. – 0,9%). Найбільша кількість випадків перевищення ГДКм.р. зафіксована на ПСЗ №21 та ПСЗ №11 – 1,3% і 1,0% відповідно.

Вміст **діоксиду азоту** за середньорічними та максимальними концентраціями перевищував рівень відповідних ГДК майже на всіх постах. Найбільші середньорічні концентрації діоксиду азоту спостерігались на постах, які розташовані поблизу автомагістралей з інтенсивним рухом транспорту: на Галицькій площі, Бессарабській площі, Берестейському проспекті, вулицях Каунаській (ПСЗ №9) та Семена Скляренка – 2,8 ГДКс.д., на Деміївській площі – 2,7 ГДКс.д., на вулиці Гетьмана Павла Полуботка (ПСЗ №3) – 2,6 ГДКс.д. На інших постах середньорічні концентрації були у межах 2,0 - 2,5 ГДКс.д., на проспекті Науки – 0,9 ГДКс.д.

Максимальні разові концентрації діоксиду азоту на рівні 1,8 ГДКм.р. відмічались на вулиці Семена Скляренка, 1,6 ГДКм.р. – на вулиці Каунаській, 1,5 ГДКм.р. - на Галицькій площі та вулиці Інженера Бородіна. На інших постах максимальні концентрації діоксиду азоту були у межах 1,1 - 1,3 ГДКм.р.; на проспекті Науки – 0,7 ГДКм.р. За рік з діоксиду азоту зафіксовано 298 випадків перевищення ГДКм.р., що становило 2,4% від загальної кількості спостережень за цією домішкою (у 2022 р. – 7,5%). Найбільша кількість перевищення ГДКм.р. зафіксована на ПСЗ №6 - 8,3%, ПСЗ №9 - 7,7%, ПСЗ №7 - 7,6%, ПСЗ №21 - 6,7%.

Середньорічний вміст **оксиду азоту**, який визначався лише на ПСЗ №20, становив 1,0 ГДКс.д., максимальний вміст – 0,4 ГДКм.р.

Вміст **фенолу**, що визначався на семи постах, за середньорічними концентраціями перевищував рівень відповідної ГДКс.д. на всіх постах у 1,1-1,4 рази. Найвища середньорічна концентрація фенолу спостерігалась на вулиці Олександра Довженка - 1,4 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації були у межах 0,8 - 0,9 ГДКм.р.

Вміст **формальдегіду** у повітрі вимірювався на 13 постах. Середньорічні концентрації цієї домішки на 12-ти постах перевищували середньодобову ГДК у 1,3-1,7 рази, на ПСЗ №5 середньорічна концентрація становила 0,8 ГДКс.д.

Найбільший середньорічний вміст формальдегіду спостерігався на Бессарабській площі та Берестейському проспекті – 1,7 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації на всіх постах були у межах 0,2 - 0,9 ГДКм.р.

Середньорічні концентрації **сірководню** на трьох постах, де вимірювалась ця домішка становили 0,002 мг/м³, максимальні – 0,0037 - 0,0053 мг/м³ (0,5-0,7 ГДКм.р.).

Середньорічний та максимальний вміст інших специфічних домішок на постах міста не перевищував санітарно - гігієнічні нормативи і становив відповідно: з фтористого водню – 0,1 - 0,2 ГДКс.д. та 0,1 ГДКм.р., з аміаку – 0,2 ГДКс.д. та 0,1 - 0,3 ГДКм.р. З хлористого водню середньорічні концентрації на постах були на рівні 0,3 ГДКс.д., максимальні разові - 0,8 - 1,0 ГДКм.р.

Вміст **важких металів** був значно нижче рівнів відповідних середньодобових гранично допустимих концентрацій. Середньорічні концентрації свинцю, мангану, хрому, заліза, кадмію, міді, нікелю та цинку на всіх постах і по місту були на рівні $\leq 0,01$ - 0,1 ГДКс.д. Максимальні з середньомісячних концентрацій зі свинцю та кадмію досягали 0,2 ГДКс.д. у січні на ПСЗ №21. Максимальний вміст мангану, заліза та нікелю становив 0,1 ГДКс.д.

У річному ході середньомісячних концентрацій відмічалось зростання вмісту окремих забруднювальних домішок у теплий період року: формальдегіду – з травня по вересень, оксиду азоту – у травні, фенолу – у травні-вересні. Вміст діоксиду азоту протягом усього року коливався у межах близько 2,3 ГДКс.д., з більш високими значеннями (2,6 - 3,3 ГДКс.д.) у травні - серпні; з жовтня відмічалось зниження концентрацій до 1,5 - 1,7 ГДКс.д. Вміст діоксиду сірки протягом усього року коливався у межах близько 1,4 ГДКс.д.. У холодний період року – з січня по березень та з листопада по грудень середньомісячні концентрації діоксиду сірки підвищувались до рівня 1,6 - 1,8 ГДКс.д., що пов'язано з опалювальним сезоном у місті. Вміст завислих речовин (пилу), фтористого водню, аміаку та важких металів протягом року мав незначні коливання.

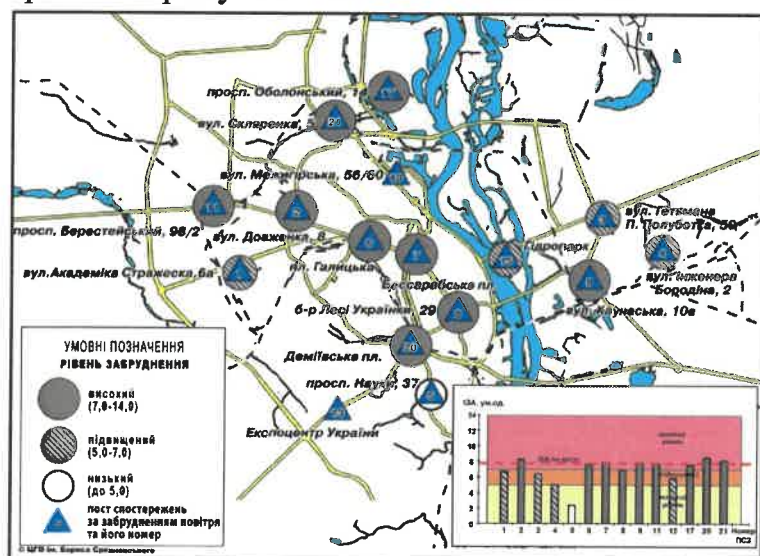

Рис. Рівні забруднення атмосферного повітря на постах спостережень мережі моніторингу ЦГО у м. Києві за 2023 рік

Деміївської площі. Також високим рівнем забруднення характеризувались вулиця

За ІЗА рівень забруднення повітря міста майже увесь рік характеризувався як високий (7,0-10,0 умовних одиниць), з найбільш високими значеннями у травні-червні (9,6-10,0 ум. од.). Лише у жовтні - грудні рівень забруднення повітря дещо знизився і характеризувався як підвищений (5,7 - 6,2 ум.од.). За середньорічними концентраціями забруднюючих домішок за 2023 рік на 9-ти постах міста рівень забруднення оцінювався, як високий. Місцем з найбільшим забрудненням повітря був район

Олександра Довженка (район метро Шулявка), вулиця Семена Скляренка, Бессарабська площа, вулиця Каунаська, Берестейський проспект (район метро Святошин), Галицька площа, Оболонський проспект та бульвар Лесі Українки. Підвищений рівень забруднення зафіксовано на вулиці Академіка Стражеска (перетин з бульваром Вацлава Гавела), вулиці Гетьмана Павла Полуботка (район метро Чернігівська), в районі Гідропарку, вулиці Інженера Бородіна (район ДВРЗ). Низьким рівнем забруднення увесь рік характеризувався район проспекту Науки, 37, поблизу метеомайданчику обсерваторії – зелена зона міста (див. рис.).

У порівнянні з попереднім роком рівень забруднення атмосферного повітря міста майже не змінився (за ІЗА з 7,6 до 7,7 ум.од.), залишився на рівні високого. Високий рівень забруднення обумовлено середньорічними концентраціями таких пріоритетних домішок, як діоксид азоту, діоксид сірки, формальдегід, оксид азоту, фенол.

Порівняно з 2022 р. відмічалось незначне зниження середньорічних концентрацій діоксиду азоту, оксиду азоту та формальдегіду; поряд з цим у повітрі суттєво підвищився середньорічний вміст діоксиду сірки, дещо – фенолу. Вміст інших забруднюючих домішок майже не змінився.

3 грудня 2020 року Департаментом захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) здійснюється розбудова сучасної системи моніторингу, яка базується на основних принципах Європейських директив.

Станом на початок 2023 року вже встановлено та працюють 7 пунктів спостереження за станом атмосферного повітря. Узагальнена інформація про стан забруднення атмосферного повітря представлена по усіх пунктах відповідно до програми спостереження.

Детальна інформація про стан атмосферного повітря за кожним пунктом моніторингу включає актуальну інформацію про концентрацію забруднюючих речовин, метеорологічні параметри та значення індексу якості повітря. Інформацію про концентрацію забруднюючих речовин та метеорологічні параметри доступні для користувача уже через декілька хвилин після вимірювання.

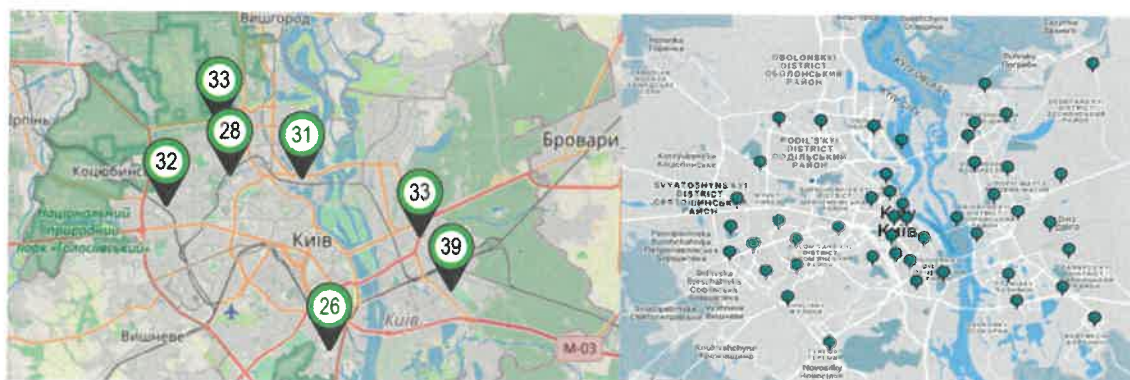
Пункти моніторингу спостереження за станом атмосферного повітря встановлені 6 районах міста Києва за адресами:

Адреса 2	Район 3	Програма робіт 4
вулиця Турівська, 28	Подільський	Діоксид сірки (SO ₂), оксиди азоту (NO; NO ₂ ; NO _x), монооксид вуглецю (CO), озон (O ₃), тверді частки (TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀)
вулиця Архітектора Вербицького, 26	Дарницький	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀ ; O ₃ , аміак (NH ₃), сірководень (H ₂ S), меркаптани
Харківське шосе, 7/1	Дніпровський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀
проспект Європейського Союзу (Правди), 64Г	Подільський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀ ; O ₃
вулиця Щусева, 20	Шевченківський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀ ; O ₃
проспект Берестейський (Перемоги), 97	Святошинський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀ ; O ₃ , бензол (C ₆ H ₆),
вулиця Китаївська, 22	Голосіївський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, TЧ _{2,5} ; TЧ ₁₀ ; O ₃ , C ₆ H ₆ ,

Рівень забрудненості атмосферного повітря оцінюється за загальним індексом якості повітря (CAQI, Common Air Quality Index), який формується автоматично на основі показників.

За даними якості повітря можна слідкувати у режимі реального часу на онлайн-мапі за посиланням <http://asm.kyivcity.gov.ua/> (7 автоматичних пунктів спостереження) та у мобільному застосунку «Київ Цифровий» (46 індикативних датчиків). Зазначені системи забезпечують оперативною об'єктивною інформацією про стан довкілля органи державної влади та мешканців міста.

МІСЬКА СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ

Контроль якості атмосферного повітря у м. Києві на пунктах спостереження та індикативними давачами

Рівні забруднюючих речовин в атмосферному повітрі місті Києва

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Сірководень	UA 2071822 вулиця Архітектора Вербицького, 26	6,4	-	-
Аміак	UA 2071822	1,9	-	-
Метилмеркаптан	UA 2071822	6,2	-	-
Етилмеркаптан	UA 2071822	3,5	-	-
Діоксид сірки	UA 2071922 вулиця Турівська, 28	5,6	ГДК м.р.* – 534,2 / 15.05	-
	UA 2071822 вулиця Архітектора Вербицького, 26	11,7	ГДК м.р. / ГДК с.д. 926,7 / 26.11 224,6 / 26.11	736,5 / 26.11
	UA 2071722 Харківське шосе, 7/1	19,6	ГДК м.р. / ГДК с.д. 1466,4 / 05.07 335,7 / 11.06	939,4 / 21.05
			Одна година. 350 мкг/м ³ не повинна бути перевищена більше ніж 24 рази на календарний рік: 71 раз; мін/макс 355,6 / 15.06 1209,6 / 07.04	
	UA 2072022 проспект Європейського Союзу (Правди), 64Г	5,6	–	-
	UA 2072122 вулиця Щусева, 20	7,4	ГДК м.р. / ГДК с.д. 608,2 / 04.07 50,6 / 21.11	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Діоксид сірки	проспект Берестейський (Перемоги), 97	9,3	ГДК м.р. / ГДК с.д. 542,1 / 21.11 74,0 / 06.12	-
	вулиця Китаївська, 22	10,4	ГДК м.р. / ГДК с.д. 510,6 / 25.05 59,8 / 26.09	-
Оксиди азоту (NO _x)	UA 2071922	31,8	Одна година. 200 мкг/м ³ не повинна бути перевищена більше ніж 18 разів на календарний рік: 51 раз; мін/макс 210,1 / 19.03 557,1 / 02.01	
	UA 2071822	36,1	103 рази; мін/макс 204,4 / 25.08 516,9 / 08.02	-
	UA 2071722	35,8	84 рази; мін/макс 204,7 / 28.08 565,5 / 08.02	-
	UA 2072022	17,5	20 разів; мін/макс 205,1 / 30.03 400,5 / 24.10	
	UA 2072122	30,7	110 разів; мін/макс 200,0 / 25.10 793,4 / 24.10	
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	44,2	43 рази; мін/макс 200,1 / 09.02 712,0 / 29.09	
	вул. Китаївська, 22	22,8	-	-
Діоксид азоту (NO ₂)	UA 2071922	21,7	ГДК с.д. 57,8 / 09.02	-
	UA 2071822	21,1	68,1 / 09.02	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Діоксид азоту (NO ₂)	UA 2071722	21,4	60,9 / 29.09	-
	UA 2072022	12,4	41,1 / 13.09	-
	UA 2072122	20,1	54,8 / 12.09	-
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	23,3	68,9 / 29.09	-
	вул. Китаївська, 22	15,1	42,3 / 08.02	-
Бензол	проспект Берестейський (Перемоги), 97	0,3	-	-
	вул. Китаївська, 22	0,2	-	-
Оксид вуглецю	UA 2071922	295,1	-	-
	UA 2071822	273,9	-	-
	UA 2071722	235,4	-	-
	UA 2072022	230,5	-	-
	UA 2072122	264,4	-	-
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	267,7	-	-
	вул. Китаївська, 22	265,9	ГДК м.р. - 5801,9 / 31.01	-
Тверді частки (ТЧ ₁₀)	UA 2071922	21,2	-	-
	UA 2071822	22,5	-	-
	UA 2071722	23,3	-	-
	UA 2072022	20,2	-	-
	UA 2072122	20,5	-	-
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	20,6	-	-
	вул. Китаївська, 22	20,6	-	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Тверді частки (ТЧ _{2,5})	UA 2071922	14,4	-	-
	UA 2071822	12,5	-	-
	UA 2071722	12,6	-	-
	UA 2072022	12,4	-	-
	UA 2072122	16,1	-	-
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	12,5	-	-
	вул. Китаївська, 22	13,0	-	-
Озон	UA 2071922	48,0	ГДК м.р. (max:min) / дата 167,4 / 15.08 95,9 / 06.08	Інформаційний поріг: 184,4/20.01 Поріг небезпеки: 525,0/30.01
	UA 2071822	48,2	ГДК м.р. (max:min) / дата 189,3 / 20.08 113,5 / 18.08	Довгострокова ціль: 138,4/18.8 Інформаційний поріг: 201,7/1.2
	UA 2072022	52,4	ГДК м.р. (max:min) / дата 166,7 / 15.08 93,5 / 29.08	Довгострокова ціль: 124,5/20.08
	UA 2072122	46,6	ГДК м.р. (max:min) / дата 178,5 / 15.08 93,3 / 23.09	-
	проспект Берестейський (Перемоги), 97	43,9	ГДК м.р. (max:min) / дата 178,9 / 15.08 90,4 / 06.08	-
	вул. Китаївська, 22	46,0	ГДК м.р. / дата 80,1 / 23.06	-

1 - окремо наводиться інформація про рівні забруднюючих речовин у агломерації (агломераціях), розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці

2 - наводиться перелік забруднюючих речовин, визначених у додатку 2 до Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827

3 - рівні забруднюючих речовин наводяться у одиницях вимірювання маси, визначених у додатку 2 до Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року № 827

* - граничні рівні – Наказ МОЗ від 14.01.2020 №52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»

Забруднення повітря озоном є проблемою, що пов'язана з виробничою діяльністю людини. Озон - один з основних газових компонентів – забруднювачів атмосферного повітря. Атмосферний (стратосферний) озон є продуктом дії сонячного випромінювання на атмосферний (O_2) кисень. Однак тропосферний озон є забруднювачем, який може загрожувати здоров'ю людей та тварин, а також ушкоджує рослини.

При взаємодії сонячних променів з діоксидом азоту та вуглеводнями, що потрапляють в атмосферу з вихлопних газів автомобілів, утворюється фотохімічний смог. Діоксид азоту під дією ультрафіолетового випромінювання сонця розпадається, утворюючи оксид азоту та вільні атоми кисню (озон). Вони призводять до подразнення слизових оболонок очей та носоглотки у людей, а також загибелі рослинності та псування гумових виробів.

У приземному шарі атмосфери основним джерелом озону є фотохімічні реакції, в яких беруть участь оксиди азоту, леткі вуглеводні (вихлопи автотранспорту та промислові викиди) та інші речовини. Ці компоненти називаються попередниками озону.

Ознаки отруєння озоном виникають практично відразу після контакту. Потрапляючи в дихальні шляхи, він викликає подразнення в горлі, відчуття печіння, утруднення дихання, головний біль.

Результати моніторингу свідчать про постійне забруднення атмосферного повітря озоном у межах 2,7-3,8 ГДК с.д.

2.4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Радіаційний фон на території Києва відстежується шляхом регулярних спостережень за потужністю експозиційної дози (ПЕД) гамма-випромінення пунктах контролю ЦГО та Департаменту.

На пунктах моніторингу спостереження за станом атмосферного повітря Департаменту проводилися спостереження за радіаційним фоном міста Києва за адресами та визначений середньорічний фон:

- вул. Архітектора Вербицького, 26 - 0,11 мкЗв/год;
- Харківське шосе, 7/1 – 0,11 мкЗв/год;
- пр-т Правди, 64Г – 0,11 мкЗв/год;
- вул. Турівська, 28 - 0,11 мкЗв/год;
- вул. Щусєва, 20 – 0,11 мкЗв/год;
- проспект Берестейський (Перемоги), 97 - 0,10 мкЗв/год;
- вул. Китаївська, 22 - 0,10 мкЗв/год;

Забруднення території техногенними та техногенно-підсиленими
джерелами природного походження

№	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Кількість населення, осіб, млн.	Радіаційний фон на території, мкЗв/год	Питома активність забруднюючих радіонуклідів, Бк/кг				
				цезій-137 (техногенний)	стронцій-90 (техногенний)	радій (природний)	торій (природний)	калій (природний)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	місто Київ (ЦГО)	2,95	0,110	-	-	-	-	-
	місто Київ (Департамент)		0,104	-	-	-	-	-

2.5 Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття

Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце, завдаючи негативних екологічних наслідків і для екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Сприяє евтрофікації, що призводить до змін видового різноманіття та вторгнення нових видів, сприяє окисленню ґрунту, озер і річок, викликаючи втрати видового різноманіття, пошкодження сільськогосподарських культур, лісів та рослин шляхом зниження їх темпів зростання та негативного впливу на біорізноманіття та екосистеми.

Головні забруднювачі повітря визначені додатком 2 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 року

№827. Він включає перелік хімічних речовин, що утворюються в процесі виробничої та іншої діяльності людини. Серед них основними є оксиди та діоксиди сірки та азоту (SO_x, NO_x), оксид вуглецю (CO) і тверді частинки (ТЧ₁₀ і ТЧ_{2,5}), на частку яких припадає близько 98% від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу.

2.6 Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря

Відповідно до статті 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» з метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

А запровадження європейських підходів до здійснення моніторингу атмосферного повітря в Україні пов'язане із зобов'язаннями України впровадити законодавство ЄС у сфері якості повітря відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода).

Зокрема, відповідно до додатку XXX до Угоди визначено обов'язок України транспонувати та впровадити Директиви ЄС 2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів у навколишньому повітрі та 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 року про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (далі – Директиви ЄС про якість повітря).

На рівні законодавства європейські підходи до здійснення моніторингу якості атмосферного повітря в Україні визначено такими нормативно-правовими актами:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря», якою затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря;
- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 25.02.2021 р. № 147 «Про затвердження форми Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.04.2021 за № 543/36165;
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.04.2021 р. № 300 «Про затвердження Порядку розміщення пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря в зонах та агломераціях», зареєстрований у Міністерстві

юстиції України 13.05.2021 р. за № 635/36257;

- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 20.04.2021 р. № 260 «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (зі змінами).

- Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» зі строком відтермінування через шість місяців з дня скасування чи припинення воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

На рівні зон та агломерацій в Україні визначені уповноважені органи управління якістю атмосферного повітря відповідно до вимог Постанови, які розробляють програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря відповідно до форми затвердженої наказом Міндовкілля від 25.02.2021р. №147.

Програми є основою для загальної оцінки системи моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря відповідно до вимог законодавства.

Також, наказом МВС від 21.04.2021 р. № 300 визначено, відповідно до положень Директив ЄС про якість повітря, вимоги та умови розміщення пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря в зонах та агломераціях, їх мінімальну кількість для проведення фіксованих вимірювань, правила кодування, документування щодо їх розміщення на території України.

Таким чином, на сьогодні закладено основні законодавчі передумови для модернізації державної системи моніторингу атмосферного повітря в Україні та приведення її у відповідність до вимог Директив ЄС про якість повітря.

3. ЗМІНА КЛІМАТУ

3.1 Тенденції зміни клімату

Зміна клімату є найсуттєвішим глобальним екологічним викликом ХХІ сторіччя, що стоїть перед людством у місцевому, субнаціональному, регіональному та міжнародному вимірах, та є ключовим компонентом довгострокового глобального реагування на зміну клімату задля захисту людей, засобів до існування та екосистем.

Потепління клімату призводить до збільшення інтенсивності та повторюваності небезпечних та стихійних гідрометеорологічних явищ, які ведуть до зростання втрат від несприятливих погодних умов.

Збільшення вмісту вуглекислого газу (CO_2) супроводжувалось за рахунок розвитку промисловості та збільшенням автотранспорту.

Протягом останніх десятиліть майже удвічі зросла концентрація в атмосфері метану. Основні джерела його утворення – вирощування рису, розведення жуйних тварин, спалювання біомаси в тропіках і саванах, міські звалища, втрати природного газу при добуванні, транспортуванні та використанні, гірничо-видобувні роботи тощо. Приріст концентрації метану становить близько одного відсотка на рік. Вважають, що внесок цього газу в парниковий ефект може стати не набагато меншим, ніж вуглекислого, оскільки радіаційні властивості метану в двадцятіро ефективніші, ніж CO_2 .

Однак на фоні високої середньої річної температури повітря у різних регіонах світу були зафіксовані різкі перепади температури повітря, які супроводжувались екстремальними явищами (руйнівні повені, сильні засухи).

3.2 Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату

Парниковий газ – це газ, який затримує інфрачервоне випромінювання земної поверхні, що призводить до глобального потепління на планеті. До основних парникових газів належать - діоксид вуглецю (CO_2), метан (CH_4), закис азоту (N_2O), гідрофторовуглецеві сполуки (ГФВ), перфторовуглецеві сполуки (ПФВ) та гексафторид сірки (SF_6).

З метою спостереження, збирання, оброблення, передачі і збереження інформації, необхідної для оцінки антропогенних викидів та поглинання парникових газів і прийняття відповідних управлінських рішень, створюється Національна система оцінки антропогенних викидів та поглинання парникових газів. Національна система охоплює суб'єктів господарювання, діяльність яких призводить або може призвести до антропогенних викидів та поглинання парникових газів.

Верховною Радою України 12.12.2019 р. прийнято Закон України №377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» (далі-Закон) з метою виконання постанови Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їїніми державами-членами, з іншої сторони» в частині впровадження актів законодавства

ЄС у сфері довкілля, зокрема Директиви 2003/87/ЄС, а також Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 р. № 932-р, відповідно до якої забезпечення імплементації положень Угоди, пов'язаних із зміною клімату, а також створення і забезпечення функціонування системи моніторингу, звітності і верифікації викидів парникових газів в Україні, відноситься до основних напрямів реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року.

Приведений вище Закон визначає правові та організаційні засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів та спрямований на виконання зобов'язань України за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також на виконання вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Паризької угоди.

З метою реалізації положень цього Закону КМУ прийняті наступні постанови:

- «Про затвердження переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації» від 23.09.2020 № 880;

- «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів» від 23.09.2020 р. № 960;

- «Про затвердження Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів» від 23.09.2020 р. № 959.

З метою комплексного та повноцінного запуску системи Міндовкілля, як уповноваженим органом, прийняті накази:

- «Про затвердження Порядку державної реєстрації установок у Єдиному реєстрі з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» від 03.02.2021 №75, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 01.04.2021 р. №428/36050;

- «Про затвердження типових форм документів у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів та вимог до їх заповнення» від 15.02.2021р. №113, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 14.04.2021 р. №498/36120);

- «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» від 08.06.2021 р. №370, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 13.08.2021 р. №1060/36682.

- «Про затвердження Методичних рекомендацій з оцінки викидів парникових газів за видами діяльності установок» від 13.10.2021 р. № 671.

Відповідно до Закону, система почала функціонувати з 01.01.2021 р. та перші достовірні та верифіковані дані про фактичні викиди парникових газів на рівні установок можна буде отримати протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни в Україні за весь період обов'язку подання відповідного звіту про викиди парникових газів.

В місті Києві особливої уваги заслуговують викиди парникових газів, що пов'язані з функціонуванням паливно-енергетичного комплексу, які спричиняють більше половини парникового ефекту.

3.3. Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару

Для формування національної адаптаційної політики, в Україні проводяться комплексні дослідження спрямовані на визначення позитивних і негативних наслідків глобального потепління. Ці дослідження стосуються різних сфер господарської діяльності і природного середовища як у цілому для країни, так і в регіональному аспекті.

Прийнятий у 2019 році Закон України «Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами» (далі – Закон) став базовим законодавчим актом, який затвердив механізми регулювання операцій з контрольованими речовинами: встановив вимоги до суб'єктів господарювання щодо набуття статусу оператора шляхом реєстрації в Єдиному державному реєстрі операторів контрольованих речовин, навчання і сертифікації персоналу, запобігання та контролю витоків цих речовин, маркування обладнання, обліку і звітування про операції. Законом встановлено заборону на імпортування обладнання, яке працює з використанням озоноруйнівних речовин, а з 1 січня 2021 року - розміщення на ринку первинних озоноруйнівних речовин.

Початковим етапом в реалізації вимог Закону стало створення в Україні Єдиного державного реєстру операторів контрольованих речовин (далі – Реєстр). Порядок створення та ведення Єдиного державного реєстру операторів контрольованих речовин затверджений наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 08 червня 2021 року № 369, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 13 серпня 2021 року № 1077/36699. Наявність такого Реєстру забезпечує моніторинг обігу контрольованих речовин (озоноруйнівних речовин і фторованих парникових газів), отримання інформації для розроблення програм скорочення їх використання, а також надає можливість громадянам, суб'єктам господарювання, іншим заінтересованим особам отримувати актуальну інформацію про операторів контрольованих речовин та осіб, які мають відповідну кваліфікацію для проведення робіт з контрольованими речовинами.

Розпорядженням КМУ від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р схвалено стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року.

У 2023 році Департаментом розпочата робота по підготовці Плану дій з адаптації до наслідків зміни клімату міста Києва.

Зазначений захід дасть можливість оцінити ступінь вразливості міста до основних негативних наслідків зміни клімату і відпрацювання в подальшому необхідних концептуальних та практичних адаптаційних заходів задля об'єднання зусиль громади, місцевої влади, бізнесу та експертного середовища, з метою спрямування їх на зменшення вразливості міста Києва до кліматичних змін, подолання проблем і попередження загроз пов'язаних зі зміною клімату, посилення стійкості місцевої громади та забезпечення більш комфортних і безпечних умов життя в місті.

Метою Стратегії є визначення стратегічних напрямів переходу економіки України на траєкторію низьковуглецевого зростання на засадах сталого розвитку відповідно до національних пріоритетів.

4. ВОДНІ РЕСУРСИ

4.1. Водні ресурси та їх використання

Надра Києва та Київської області рясніють підземними водами, які знаходяться на невеликій, з точки зору геології, глибині, які належать до Дніпровсько - Донецького артезіанського басейну (далі - ДДАБ).

ДДАБ відрізняється поверхневим розвитком водоносних горизонтів і комплексів, найбільше значення з яких для водопостачання мають четвертинні, палеогенові, крейдові та юрські. Гідродинамічні умови визначаються як глибинними так і поверхневими факторами живлення та розвантажування підземних вод. Склад вод різноманітний - від гідрокарбонатно-кальцієвих (магнієвих), прісних (мінералізація до $1-3 \text{ г/дм}^3$) до хлоридно-натрієвих (кальцієвих) розсолів з мінералізацією понад $30-100 \text{ г/дм}^3$, що характерні для глибоких горизонтів палеозою та зон розвантажування у межах тектонічних розломів.

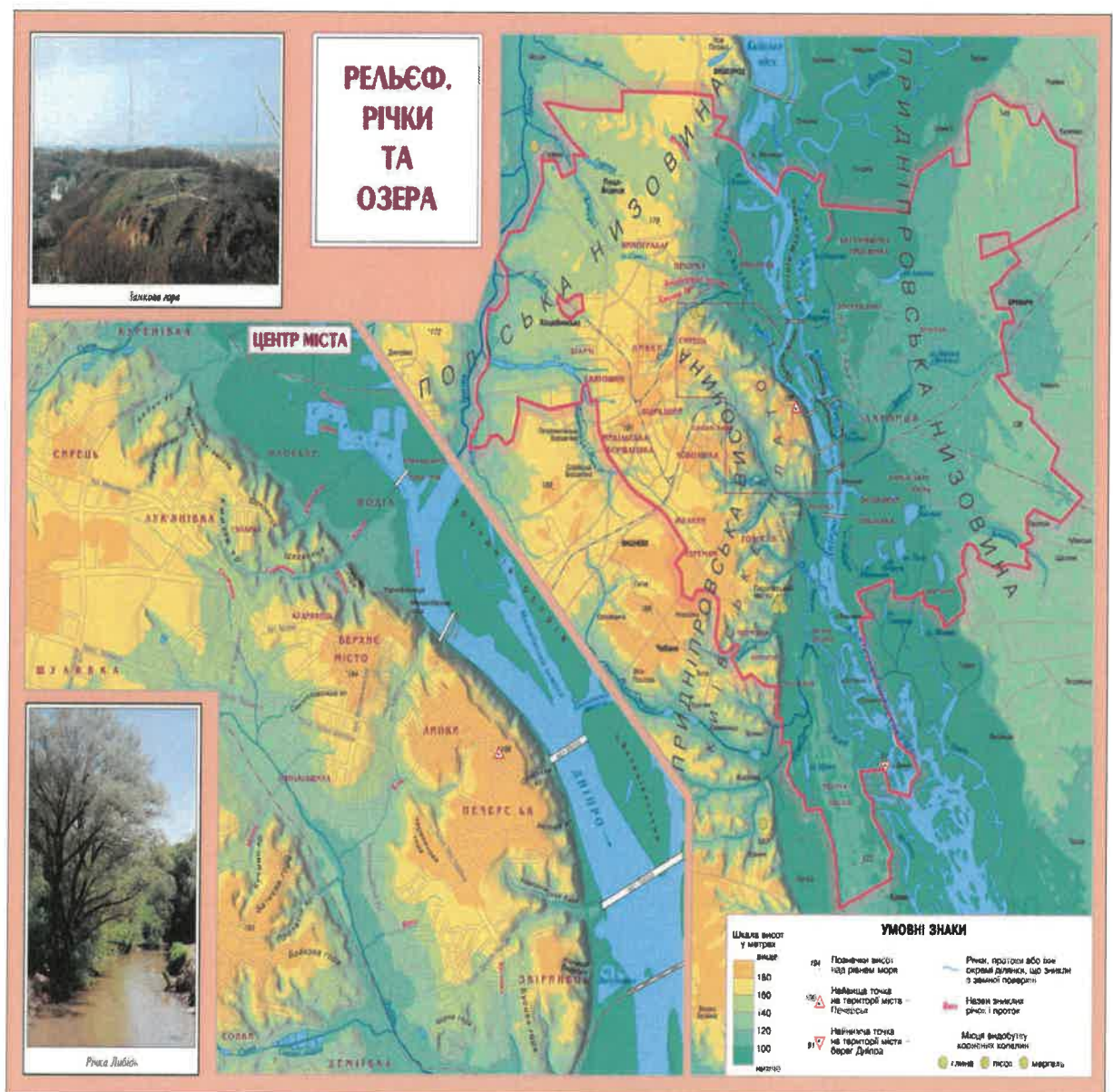
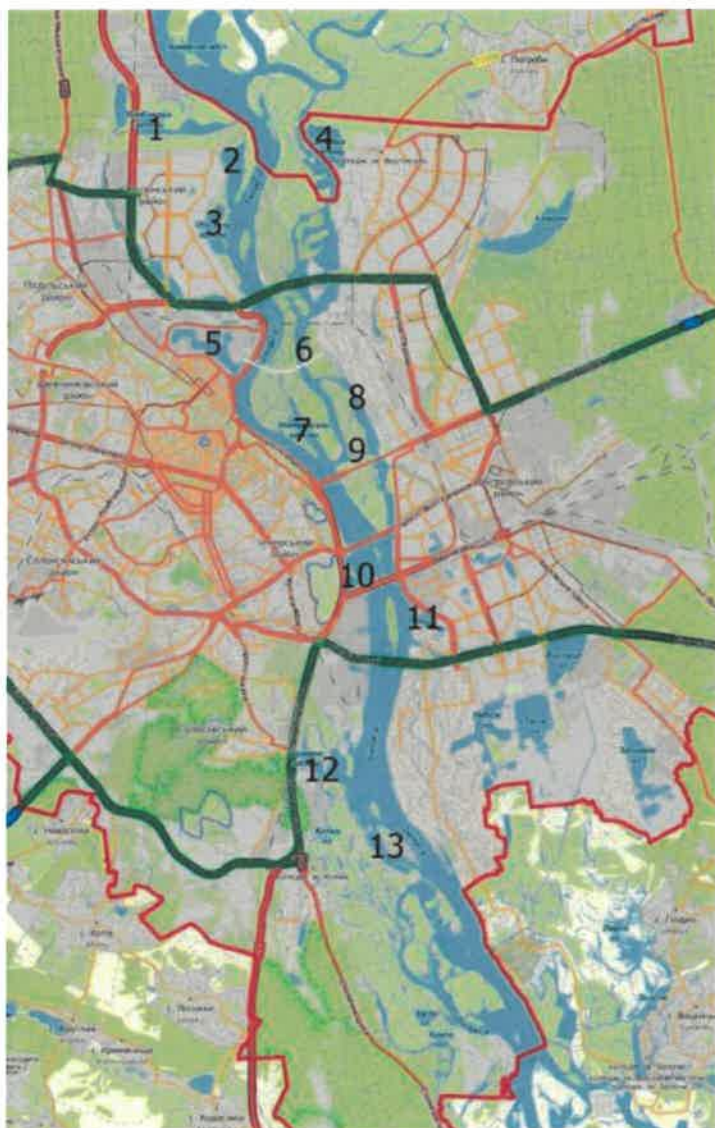

Схема розташування водних об'єктів міста

Найбільшим водним об'єктом у Києві є Дніпро. Нині внаслідок будівництва Канівської ГЕС його ділянка в межах міста належить до Канівського водосховища. Створення Канівського водосховища спричинило підняття рівня води в межах міста на 2,5–3,0 м і це зумовило значне збільшення площі акваторії.

Затоки, рукави і протоки Дніпра: 1 – Верблюд, 2 – Собаче горло, 3 – Оболонь (Наталка), 4 – Доманя, 5 – Гавань, 6 – Десенка (Чорторий), 7 – Матвіївська, 8 – Русанівська, 9 – Венеціанська, 10 – Видубицька, 11 – Берковицина, 12 – Галерна, 13 – Старик

Довжина Дніпра (Канівського водосховища на річці Дніпро) в межах Києва становить 30 км. Найбільша ширина акваторії сягає 1,5 км, але звичайно вона вдвічі менша. В межах Київського мегаполісу р. Дніпро має 400–600 м ширини і 6–12 м глибини. Дніпро утворює протоки (Венеціанська, Русанівська), затоки (Гавань, Матвіївська, Десенка), заплавні озера (Радунка, Тельбин). Праві притоки Дніпра – річки Либідь, Сирець, Віта. У західній частині міста – річки Горенка, Борщагівка (Нивка), притоки річок Ірпінь, Сирець та Нивка утворюють озера. На піщаних ґрунтах (лівобережна та північно-західна частини міста) річкові долини менш звивисті, утворюють більшу кількість водойм, заболочених заплав, надзаплавних терас, ніж на лісових ґрунтах.

Характерними особливостями Дніпра в межах міста є його розгалуження на два, а інколи навіть на три рукави. Головний рукав тяжіє до історичної правобережної частини міста, другорядні (Десенка, Чорторий, Довбичка) – до лівобережної.

Великими за розмірами є й затоки. До найбільших належать Верблюд, Собаче горло, Оболонь, Доманя, Матвіївська. Близькою за розміром є Гавань – спеціально облаштована акваторія для суден, їх завантаження і розвантаження, ремонту та відстоювання їх.

Найвідомішою в місті є Русанівська протока, яка відокремлює житловий масив Русанівка від Гідропарку (о. Венеціанський). Інша відома протока – Венеціанська, що розділяє Долобецький та Венеціанський острови.

Чимало в місті й островів. Крім Венеціанського острова, через який прокладено лінію метро, значними за розмірами є Муромець і Труханів, які нині являють собою одне ціле. Інші відомі острови: Долобецький, Жуків, Водників. Останні два острови завдяки збудованим дамбам фактично стали півостровами.

Дніпро являє собою найважливіший водний об'єкт Києва. Він використовується для відпочинку, водопостачання, а також як транспортна артерія. Крім того, особливо влітку, акваторія Дніпра (а точніше – Канівського водосховища на річці Дніпро в м. Києві) робить клімат у місті більш комфортним. У літню спеку температура біля води менш висока, ніж у місцях зі значним покриттям асфальту.

У теперішній час, через визначені й оцінені антропогенні впливи, акваторії Дніпра визнана «уразливою зоною», яка зазнає впливу внаслідок скидання стічних вод та в яких спостерігається евтрофікація або які можуть бути евтрофіковані у разі невжиття запобіжних заходів.

Гідроморфологічні зміни, що включають зарегульованість річкового стоку, порушення безперервності річкового потоку і ареалів проживання, ізоляцію суміжних водно-болотних угідь / заплав у річковому басейні.

Найважливішими проблемами, які ускладнюють використання акваторії Дніпра в міській зоні як території рекреації, є засмічення берегів, «цвітіння» води, заростання мілководь, складність доступу до окремих ділянок – насамперед островів.

Вся гідрографічна мережа Києва відноситься до басейну Дніпра. На території міста розташовується майже 700 водних об'єктів різних типів (річки, струмки, озера, ставки, канали тощо). Площа їх водного дзеркала коливається від 0,0025 до 1,86 км², об'єми – 0,003-19,3 млн. м³. Середня глибина варіюється від 0,85 до 15 м, максимальна – від 1,85 до 28 м.

Протяжність малих річок, що протікають по території міста, таких як Либідь, Сирець, Борщагівка (Нивка), Котурка і Віта з притоками у правобережній частині столиці та Дарниця – в Лівобережній складає 104,28 км.

Згідно генетичної класифікації водойми Києва поділяються на чотири типи: озера, які розташовані на заплавній території р. Дніпра (Бабине, Тельбин, Вирлиця та ін.); озера-стариці (каскад озер Опечень); стави на постійно існуючих та пересихаючих водотоках (на річках Борщагівка (Нивка), Горенка, Сирець та ін.); безстічні озера (Сине, Центральне, Глинка).

У північній, центральній та південній частинах міста на правобережній заплаві Дніпра знаходяться озера Редькине, Вовковате, Біле, Вербне, Видубицьке, Єрик затоки Верблюд, Собаче Гирло, Оболонь, Гавань, Наталка, Галерна, річки Віта, Коник та ін.

Стисла інформація про деякі річки Києва.

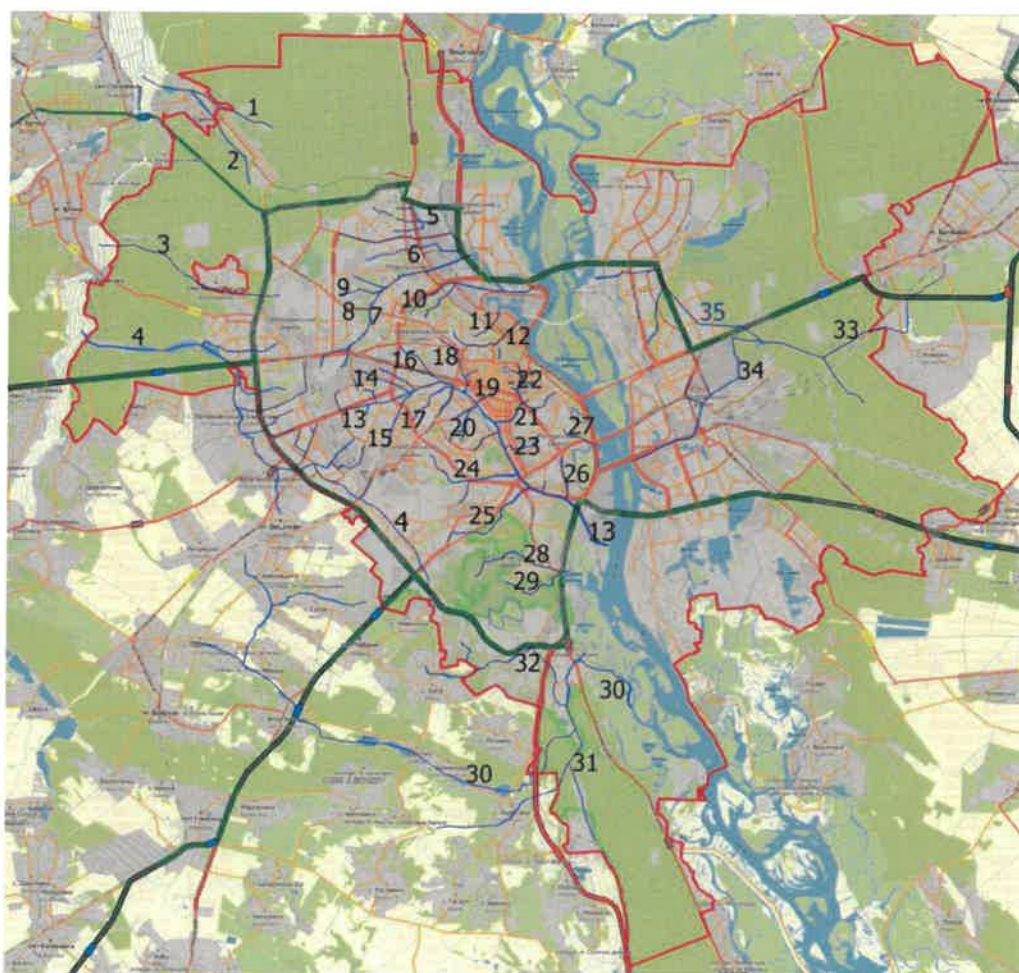
Річка Либідь – найвідоміша і до того ж найбільша серед правобережних малих річок міста. Її довжина становить 16,8 км, площа водозбору – 67,8 км², висота витоку над рівнем моря – 185 м, гирла – 91,5 м. Частина річки на поверхні, частина підземно у колекторі. Найбільші притоки Либіді – Совка, Горіхуватка, Клов тощо.

Вортман Д.Я., Нікітіна В.І. Маловідомий план околиць Києва 1753 року. Вісник геодезії та картографії. 2008. (р. Либідь)

Фрагмент карти 1894 р., на якій показано р. Сирець і ставки на ній

Карта головних малих річок Києва: 1 – Горенка, 2 – Котурка, 3 – Любка, 4 – Борцагівка (Нивка), 5 – Коноплянка, 6 – Курячий Брід, 7 – Сирець, 8 – Кам'янка, 9 – Рогостинка (Брід), 10 – струмок Кирилівський, 11 – Юрковиця, 12 – Глибочиця, 13 – Либідь, 14 – Волочаєвський струмок, 15 – Вершинка, 16 – струмок Піщаний, 17 – Кадетський Гай, 18 – Скоморох, 19 – струмок Ботанічний (Паньківський), 20 – Мокра, 21 – Клов, 22 – Хрещатик, 23 – Ямка, 24 – Совка, 25 – Горіхуватка, 26 – Буслівка, 27 – струмок Наводницький, 28 – струмок Голосіївський, 29 – струмок Китайський, 30 – Віта, 31 – Петіль, 32 – Хотівський струмок, 33 – струмок Пляховий, 34 – Дарниця

Річка Дарниця – найбільша річка в лівобережній частині міста. Її довжина становить 21,3 км, площа водозбору – 194 км².

Річка Борщагівка (Нивка) – довжина становить 24 км, площа водозбору – 99,8 км². Річка має два витoki: один за 400 м від Одеської площі, а інший на південний захід від площі, на території інституту ПММС НАНУ, практично на межі міста. Існування річки «видають» три ставки, що створені на житловому масиві Теремки II

Річка Сирець – довжина становить 9,5 км, площа водозбору – 23,2 км². Річка тече в західній частині Києва переважно з південного заходу на північний схід – у напрямку Дніпра. Сирець має кілька витоків. Головним є той, що розташований між станціями метро «Нивки» і «Святошин».

Річка Віта – тече на південній околиці Києва, переважно за межами міської території. Довжина становить 13,9 км, площа водозбору – 244 км². За площею водозбору це найбільша мала річка Києва.

Річки Горенка і Котурка – протікають у північно-західній частині міста, з обох сторін охоплюючи Пущу-Водицю. Особливістю обох річок є, що вони мають значний похил. Нині на обох річках створено кілька великих і глибоких ставків. На річці Котурка можна виділити озеро Горощиха, довжиною 1,2 км, на березі якого влаштований пляж «Пуща-Водиця».

Річка Глибочиця – по всій своїй довжині знаходиться під землею. Колектор, в якому протікає річка, бере початок з вул. Овруцької.

Київ забезпечується питною водою з трьох джерел водопостачання – річок Дніпра, Десни та підземних водоносних горизонтів. Артезіанський водопровід експлуатує свердловини сеноман - келовейського та середньоюрського водоносних горизонтів, глибиною від 90 до 340 м.

Для господарсько - питного водопостачання м. Києва використовуються переважно води сеноман-келовейського та байоського водоносних горизонтів.

Підземні води комплексу прісні, з мінералізацією 0,3 – 0,53 г/дм³, гідрокарбонатні кальцієво-натрієво-магнієві. Загальна жорсткість води змінюється в межах 2,3 – 6,0 ммоль/дм³.

Середньоюрський водоносний горизонт оцінюється як природно захищений від забруднення з поверхні землі. Води горизонту прісні, вміст сухого залишку 0,2 – 0,7 г/дм³.

Для міста характерна не тільки велика кількість водних об'єктів, але й їхнє різноманіття за походженням та господарським призначенням. На київські водойми суттєво впливає міське середовище, яке проявляє себе у постійному тиску на їхній стан – якість води, гідрологічний режим, біорізноманіття. Це призводить до зміни якості води та погіршує їх стан.

На території Києва відсутні транскордонні водні об'єкти.

Річка Дніпро

Русанівський канал

В рамках виконання розпорядження Київської міської державної адміністрації від 30.09.2021 р. № 2079 «Про утворення комісії з інвентаризації водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів державної та комунальної власності, що знаходяться на території міста Києва» КП «Плесо» провело ряд заходів в частині інвентаризації водних об'єктів, що знаходяться на території міста Києва.

За результатами проведеної роботи станом на 01.02.2022 року було виявлено 691 водний об'єкт на території міста Києва, з яких 133 водних об'єктів обліковуються на балансі КП «ПЛЕСО». Наразі залишаються не визначеними користувачі/балансоутримувачі - 276 водойм.

№№	Район	Всього по районах	На балансі КП «Плесо»	Інші користувачі	Не визначений користувач
1	Деснянський	52	13	0	39
2	Святошинський	91	10	81	0
3	Дніпровський	82	25	5	52
4	Печерський	3	3	0	0
5	Голосіївський	190	21	124	43
6	Дарницький	173	25	36	110
7	Солом'янський	20	5	15	0
8	Оболонський	43	17	0	30
9	Шевченківський	16	4	12	0
10	Подільський	21	10	9	2
	Всього	691	133	282	276

У 2023 році КП «Плесо» здійснило організаційні заходи щодо оформлення права комунальної власності за територіальною громадою міста Києва щодо 4-х об'єктів нерухомого майна. На ці ж об'єкти нерухомого майна проведено реєстрацію похідного права за КП «Плесо». Загальна кількість зареєстрованих прав комунальної власності за територіальною громадою міста Києва станом на 2023 рік складає 21 об'єкт нерухомого майна, які обліковуються на балансі КП «Плесо».

У зв'язку із запровадженням воєнного стану та згідно Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. № 64/2022 та проведення бойових дій на території України, у тому числі в столиці та на її околицях, літній оздоровчий сезон як у 2022 році, так і у 2023 році не оголошувався задля безпеки та попередження скупчення населення в місцях масового відпочинку.

Проте, з приходом потепління у столиці, на муніципальних пляжах міста Києва масово відпочивали місцеві громадяни та гості столиці, незважаючи на тимчасову небезпеку перебування на них та наявність на пляжах та зонах відпочинку інформаційних табличок «Відвідування зони відпочинку тимчасово небезпечно», які було встановлено попередньо на усіх пляжах та зона відпочинку.

А також, враховуючи, що пляжі та зони відпочинку біля води знаходяться у вільному доступі для місцевих громадян, які являються потенційними відпочиваючими цих територій.

Таким чином, на виконання Протоколу від 18.05.2023 р. № 24 Постійної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), КП «ПЛЕСО» виконало необхідні заходи із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на водних об'єктах у межах міста Києва у період дії воєнного стану, а саме службою утримання водних об'єктів (далі – УВО) виконані наступні заходи:

1. Відправлено лист до Головного управління ДСНС України у місті Києві (від 26.05.2023 р. № 077/221-1902) та до Комунальної аварійно-рятувальної служби «Київська служба порятунку» (від 26.05.2023 р. № 077/221-1901) щодо прохання провести спільне нетехнічне обстеження підпорядкованих підприємств

територій біля водних об'єктів м. Києва на наявність вибухонебезпечних предметів та проведення їх розмінування у разі виявлення.

У травні місяці 2023 року було проведено обстеження підпорядкованих КП «ПЛЕСО» територій спеціалістами районних управлінь ДСНС України у м. Києві. За результатами обстеження не було виявлено вибухонебезпечних предметів.

2. Відправлено лист до Управління патрульної поліції в м. Києві Департаменту патрульної поліції Національної поліції України (від 30.05.2023 р. № 077/221- 1923) та до Головного управління Національної поліції у м. Києві (від 30.05.2023 р. № 077/221-1931) з метою забезпечення охорони громадського порядку та підтримання правопорядку в місцях масового відпочинку біля води м. Києва та прохання посилити чергування нарядів поліції на підпорядкованих КП «ПЛЕСО» водних об'єктах.

3. Силами робітників з благоустрою мобільних бригад та ділень підпорядкованих службі УВО, вживалися заходи із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на водних об'єктах у межах міста Києва, а саме проводилися роботи по очистці територій від сміття для подальшого його вивозу, по очистці захисних ґрат на переливних трубах, решіток на лінійних гідротехнічних спорудах з метою недопущення та попередження надзвичайних ситуацій на водних об'єктах міста Києва.

4. На підставі укладеного договору з ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» від 17.05.2023 р. № 406 впродовж літнього періоду проводився моніторинг якості питної води, відбір проб поверхневих вод та піску (грунту) на пляжах та зонах відпочинку.

Після кожного відбору проб поверхневих вод, на інформаційних табличках «Результати лабораторних досліджень поверхневих вод», що розташовані на стендах на територіях пляжів та зон відпочинку, а також додатково на офіційному сайті підприємства (<http://pleso.kyiv.ua/>), висвітлювалась інформація щодо отриманих результатів.

5. На початку травня 2023 року, відповідним структурним підрозділом КП «ПЛЕСО» було проведено розконсервування водопровідних мереж, встановлено питні фонтанчики та душові стійки. Після встановлення обладнання, був проведений комплекс заходів, а саме дезінфекція водопровідних мереж. Під час проведення таких регламентних заходів встановлювались інформаційні таблички про заборону користування фонтанчиком та споживання води з нього. Після проведення зазначених заходів та дослідження питної води на відповідність всім вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 питні фонтанчики були готові до безпечної експлуатації.

6. Службою УВО було встановлено нові та поновлено старі металеві інформаційні щити з інформацією щодо водойм, які не передбачені для купання.

7. Проведена робота по виконанню всього необхідного комплексу заходів по забезпеченню належної екологічної, санітарної та протиепідеміологічної ситуації на підпорядкованих територіях, задля недопущення виникнення випадків інфекційних захворювань під час відпочинку на територіях пляжів, зон відпочинку та технічних водоймах, а саме:

- вилов безпритульних тварин, з метою профілактики та запобігання виникнення травматизму, сказу та хвороби спільних для тварин і людини. Для цього підприємство уклало договір з підрядною організацією Комунальне підприємство «Київська міська лікарня ветеринарної медицини» від 09.06.2023 р. № 2150. За заявками відповідальних осіб на балансових територіях, у разі звернень громадян та листів від інших установ, службою УВО замовлялись послуги.

- функціонування та обслуговування стаціонарних громадських вбиральень і модульних туалетів контейнерного типу (санітарних контейнерів), задля належних умов відпочинку населення біля водних об'єктів, дотримання належного санітарно-гігієнічного стану балансових територій.

У місцях, де відсутні стаціонарні вбиральні та модульні туалети, додатково було встановлено біотуалети (МТК) з подальшим їх обслуговуванням. Для цього підприємство провело тендерну процедуру на закупівлю послуг з оренди та обслуговування біотуалетів (МТК), за результатами якої було укладено договір з підрядною організацією та забезпечено надання вказаних послуг.

8. На підставі укладених договорів з підрядними організаціями, було замовлено та проведено послуги з дератизації (договір з підрядною організацією ТОВ «Емпекс» від 29.05.2023 р. № 2114), з акарицидної обробки (договір з підрядною організацією ТОВ «Укрбіоекологія» від 01.05.2023 р. № 2116) та ларвіцидної обробки (договір з підрядною організацією ТОВ «Емпекс» від 07.06.2023 р. № 2115). Послуги виконувались беручи до уваги щорічні плани-завдання міжрайонних відділів ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» та на виконання листів від ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» щодо необхідності проведення вказаних послуг в межах прибережних захисних смуг внутрішніх водойм, міських пляжів та зон відпочинку.

Разом з цим, для забезпечення поліпшення естетичного, санітарного стану територій водних об'єктів м. Києва, з метою екологічного виховання населення направлено на дбайливе ставлення до водних ресурсів, службою УВО спільно з іншими структурними підрозділами підприємства організовувались та проводились толоки з прибирання підпорядкованих територій водних об'єктів із залученням громадськості та працівників інших організацій/підприємств із дотриманням карантинних заходів.

Проте, з 24 лютого 2022 року активізація бойових дій по всій території України ускладнила проведення заходів подібного формату.

Але, враховуючи ініціативу жителів міста Києва та громадських організацій, у 2023 році було проведено толоки та прийнято участь у толоках на наступних локаціях:

№№	Дата проведення	Дата та місце проведення
Дарницький район		
1	25.03.2023	озеро Жандарка (просп. П. Григоренка)
2	01.04.2023	озеро Сонячне (вул. Ревуцького)
3	01.04.2023	озеро Вирлиця (просп. М. Бажана)
4	20.04.2023	озеро Жандарка (просп. П. Григоренка)
5	20.04.2023	озеро Вирлиця (просп. М. Бажана)

Голосіївський район		
6	31.03.2023	Галерна затока (вул. Набережно-Корчуватська)
7	04.04.2023	річка Коник
8	13.04.2023	річка Коник
Оболонський район		
9	08.04.2023	озеро Йорданське (вул. Йорданська - просп. Оболонський)
10	08.04.2023	зона відпочинку «Наталка» (вздовж вул. Прирічна)
Дніпровський район		
11	08.04.2023	вздовж ухилів річки Дніпро по вул. Микільсько – Слобідська
12	27.04.2023	Райдужні очисні
Подільський район		
13	24.04.2023	Затока Вовкувата
Деснянський район		
14	25.05.2023	водойма по вул. Закревського (кар'єр № 3)

А також, у рамках проведення щорічної міжнародної екологічної акції «Всесвітній день прибирання», 16.09.2023 р. працівники служби УВО взяли участь у прибиранні на наступних локаціях:

- у Деснянському районі – штучна водойма по вул. К. Данькевича (кар'єр 3);
- у Дарницькому районі – Дарницький меліоративний канал по вул. І. Кочерги;
- у Шевченківському районі – вул. Симона Петлюри, 32;
- в Оболонському районі – по вул. Прирічна, 37;

Зі свого боку, службою УВО було залучено робітників з благоустрою мобільної бригади, а також забезпечено вивіз зібраного сміття та надання пакетів для сміття і рукавиць.

Разом з цим, для забезпечення санітарного стану територій водних об'єктів м. Києва, а також попередження екологічного лиха та загибелі водних об'єктів, службою УВО 08.06.2023 р. було залучено робітників з благоустрою мобільної бригади та техніку підприємства для приведення до належного санітарного стану території навколо озера Кругле (озеро ДШК) по вул. Мурманська у Деснянському районі міста Києва.

У липні місяці 2023 року, силами робітників з благоустрою мобільної бригади служби УВО була проведена розчистка русла річки Нивка у мікрорайоні «Жуляни» Солом'янського району приблизною площею 260 м², а також приведено до належного санітарного стану територію прибережної смуги русла приблизною площею 190 м².

Розчищення р. Нивка

Розчищення р. Либідь

Водоохоронні зони та прибережні захисні смуги водних об'єктів (за звітний рік та два попередні)

Водоохоронні зони та прибережні захисні	Загальна площа, га	з них протягом року		
		2021 рік	2022 рік ¹	2023 рік
1	2	3	4	5
Встановлено межі водоохоронних зон водних об'єктів з них внесено до Державного земельного кадастру	374,0215	-	374,0215	-
	306,5842	-	201,4312	105,1530
Встановлено межі прибережних захисних смуг водних об'єктів з них внесено до Державного земельного кадастру	223,6266	-	223,6266	-
	223,6266	-	180,0374	43,5892

У 2023 році до Державного земельного кадастру внесені відомості про обмеження у використанні земель та земельних ділянок у вигляді прибережних захисних смуг по об'єктах:

1. Озеро Сонячне
2. Затока р. Дніпро Комуніст, Дарницький район
3. Пляж «Веселка», вул. Микільсько-Слобідська, Дніпровський район
4. Озеро Тельбін

У 2023 році до Державного земельного кадастру внесені відомості про обмеження у використанні земель та земельних ділянок у вигляді водоохоронних зон по об'єктах:

1. Затока р. Дніпро Комуніст, Дарницький район
2. Озеро Тельбін

Основні показники використання водних ресурсів у міста Київ за 2023 рік наведені нижче.

Водні об'єкти регіону

Водні об'єкти *	Кількість одиниць	Примітка
Усього	691	За результатами проведеної інвентаризації водних об'єктів КП «ПЛЕСО»
з них передано в оренду, зокрема:	-	
водосховищ (крім водосховищ комплексного призначення)	-	

ставків	-	
озер	-	
замкнених природних водойм	-	

* окремо зазначаються кількість договорів оренди на частини рибогосподарських водних об'єктів для розміщення плавучих рибницьких садків

Дозвільна діяльність у сфері водокористування

Дозволи на спеціальне водокористування	За роками		
	2021 рік ¹	2022 рік ¹	2023 рік
Видано	25	8	68
анульовано*	-	-	-

¹ – дані уточнені

* окремо зазначаються підстави для анулювання дозволу на спеціальне водокористування та перелік водокористувачів, до яких застосовано такий захід (крім водокористувачів, яким дозвіл анульовано за заявою самого водокористувача).

Динаміка водокористування за 2023 рік та два попередніх

Показники	Одиниця виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4	5
Забрано води з природних джерел, усього	млн м ³	563	511,139	526,298
у тому числі:				
поверхневої	млн м ³	-	492,107	503,916
підземної	млн м ³	-	19,032	22,382
морської	млн м ³	-	-	-
Використано свіжої води, усього	млн м ³	499	452,732	458,943
у тому числі на потреби:				
питні і санітарно-гігієнічні	млн м ³	130	97,849	101,57
виробничі	млн м ³	369	354,84	357,29
зрошення	млн м ³	-	0,002	0,001
Втрачено води при транспортуванні	млн м ³	-	46,818	50,258
	% до забраної води	-	9,0	9,5
Скинуто зворотних вод, усього	млн м ³	580	523,856	534,351
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти,				
усього	млн м ³	580	523,798	534,24
з них:				
нормативно очищених, усього	млн м ³	212,578	212,578	229,334
у тому числі:	млн м ³	-		229,334

Показники	Одиниця виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4	5
на спорудах біологічного очищення			212,457	
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м ³	-	0,005	0,003
на спорудах механічного очищення	млн м ³	-	0,115	0,147
нормативно чистих без очистки	млн м ³	296	295,992	291,826
забруднених, усього	млн м ³	16	15,228	12,932
у тому числі: недостатньо очищених	млн м ³	-	-	-
без очищення	млн м ³	16	15,228	12,932

**Використання води за видами економічної діяльності у 2023 році та
двох попередніх**

Види економічної діяльності	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
1	2	3	4	5	6	7
Усього за регіоном	499,342	27,334	452,733	-	459,943	30
За видами економічної діяльності						
у тому числі:						
Сільське, лісове та рибне господарство	0,017	-	0,009	-	0,01	-
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,027	-	0,01	-	0,007	-
Переробна промисловість	5,732	41,902	4,415	302	4,366	52
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	352,593	28,990	338,432	56	337,167	31
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	135,216	7,934	105,033	10	111,847	9
Будівництво	0,071	8,306	0,045	22	0,046	24

Види економічної діяльності	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
1	2	3	4	5	6	7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,343	10,003	0,258	33	0,037	-
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,528	14,717	0,932	25	1,288	7
Тимчасове розмішування й організація харчування	0,145	-	0,196	-	0,173	-
Інформація та телекомунікації	0,133	-	0,121	-	0,147	-
Фінансова та страхова діяльність	0,146	96,562	0,122	4838	0,138	96
Операції з нерухомим майном	1,448	5,848	0,874	3	0,899	1
Професійна, наукова та технічна діяльність	0,269	89,246	0,21	1672	0,261	85
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,196	-	0,093	-	0,12	-
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,208	5,549	0,196	1	0,199	6
Освіта	1,292	0,049	1,078	9	1,025	-
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,564	-	0,428	-	0,623	-
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,372	6,061	0,261	28	0,358	6
Надання інших послуг	0,042	1,742	0,02	360	0,023	-

4.2 Забруднення поверхневих вод

Основні показники забруднення поверхневих вод надані нижче.

Скидання забруднюючих речовин із зворотними водами
у поверхневі водні об'єкти

Забруднююча речовина, що скидається разом із зворотними водами	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т	обсяг забруднюючих речовин, тис. т
1	2	3	4
Азот амонійний	2,0212	1,4492	1,9999
БСК ₅	1,8802	1,7186	2,4758
Завислі речовини	2,7809	2,6168	2,8083
Нітрати	10,1782	8,7645	8,4781
Нітрити	0,5094	0,4503	0,6876
Сульфати	11,1461	7,6044	8,9435
Сухий залишок	-	1,6588	2,3449
Хлориди	20,0074	17,7396	20,3107
ХСК	7,9173	7,1964	9,4179
Залізо	0,07109	0,06708	0,0682921
Нафтопродукти	0,0169147	0,009890	0,0181033
АСПАР	0,0107034	0,0074746	0,0081101
Фосфати	1,5910003	1,4108477	0,798397

Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами - забруднювачами поверхневих водних об'єктів

Найменування водокористувача-забруднювача	Наявність, потужність (м³/добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд	2021 рік			2022 рік			2023 рік		
		об'єм скидання зворотних вод, тис.м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис.м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис.м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Канівське водосховище (р. Дніпро)										
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «КИЇВВОДОКАНАЛ»	Наявні, 657000000 м³/добу, 32%	285315	16259	58132,57	227700	15220	50693,89	243422	12930	55026,60

Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за даними водокористувачів, які скидають зворотні води у поверхневі водні об'єкти *

Місце спостереження за якістю води	Забруднююча речовина, мг/дм ³													
	АСПАР	Хлориди	Сульфати	Феноли	Нафтопродукти	Завислі речовини	Залізо загальне	Біхроматна окислюваність (ХСК)	Біохімічне споживання кисню (БСК ₅)	Нітроген			Фосфор	
										Азот амонійний	Нітрити	Нітрати	Ортофосфатів	Загальний
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Канівське водосховище, 855 км, скидний канал БСА	0,06	113,7	60,9	-	0,09	24,3	0,4	88,7	13,9	9,2	3,08	38,4	3,66	-

*- результати аналізів стічних вод Бортницької станції аерації, які пройшли очистку;

Результати державного моніторингу вод

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.*	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.**
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
1	2	3	4	5	6
р. Дніпро, 897 км, н/б Київської ГЕС, питний водозабір м. Київ	1	1	11	0+79	БСК ₅ -5, ХСК-10, кадмій-1, залізо-4, марганець-1
Канівське водосховище, 855,5 км, 500 м вище БСА	1	1	12+9	23+51	БСК ₅ -1, ХСК-11, азот амонійний-12, нітрити-2
р. Дніпро, 855 км, скидний канал БСА	1	1	12+9	23+52	БСК ₅ -10, ХСК-12, азот амонійний-12, нітрити-1, нікель-1
Канівське водосховище, 854,5 км, 500 м нижче БСА	1	1	12+9	23+51	БСК ₅ -9, ХСК-12

* пункти моніторингу ДСНС та Держводагентство

** відповідно до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.05.2022 № 721 «Про затвердження Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення» (далі - Наказ) та Додатку 8 до Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод

4.3 Стан по поверхневих вод

Стан якості поверхневих вод, які є джерелом питної води, характеризується підвищеним вмістом органічних та біогенних речовин, а підземні води відзначаються підвищеною жорсткістю і мінералізацією, а також наднормативним вмістом сполучень важких металів.

Проблема посилюється через застарілі методи водопідготовки або та незадовільним технічним станом мереж водопостачання, які фактично є джерелами вторинного забруднення водопровідної води.

Зношеність і негерметичність водонесних мереж є причиною забруднення водопровідної води, погіршення її якості внаслідок корозії металевих труб та потрапляння забруднених стічних вод з негерметичної каналізаційної мережі.

Викликає занепокоєння стан річок та водойм, що розташовані на території міста. Якість води водойм і водотоків оцінювалася за 32 показниками – органолептичними, фізико-хімічними, санітарно-токсикологічними із застосуванням «Методики екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями», розробленою Українським науково-дослідним інститутом екологічних проблем Міністерства екології та природних ресурсів України.

У 2023 році за Програмою моніторингу поверхневих вод було досліджено 70 озер, ставків, штучно змінених водойм та 29 річок, струмків, каналів, які є на балансі на КП «Плесо». Періодичність контролю стану водних об'єкт була не менше 4 рази на рік, у кількох створах на кожного об'єкту.

Для оцінювання якості води та встановлення ступеню забруднення води у водоймах використовувалася «Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями», що розроблена Українським науково-дослідним інститутом екологічних проблем Міністерства екології та природних ресурсів України.

Екологічна оцінка якості поверхневих вод (водойми, озера, ставки) за 2019 – 2023 роки

Клас та категорія	Водні об'єкти, %				
	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
I до 17 балів «Води відмінні дуже чисті»	0	0	0	0	0
II від 18 до 44 балів «води дуже добрі, чисті та води добрі, досить чисті»	0	0	0	0	0
III від 45 до 58 балів «води задовільні, слабо забруднені»	31	29	5	24	9
IV від 59 до 72 балів «води посередні, помірно забруднені»	65	71	77	69	73
V від 73 до 86 балів «води погані, брудні»	5	0	18	7	17

1	2	3	4	5	6
VI більше 86 балів «води дуже погані, дуже брудні»	0	0	0	0	1,4
Загальна кількість об'єктів, що досліджувалися	62	62	61*	58**	70***

* 2021 рік – не досліджувалося озеро Нижній Тельбін через відсутність доступу (будівництво дорожньо-мостової розв'язки)

**2022 рік – не досліджувалися 5 водойм із-за відсутності доступу - озеро Тягле; озеро Небреж; ставок на р. Любка в с. Коцюбинське – перекрито військовими; озеро Нижній Тельбін – перекрито будівельниками; озеро в с. Бортничі вул. Озерна – пересохле. Збільшилося проведення досліджень на 1 водойму – озеро Видубицьке.

***2023 рік – кількість досліджуваних водойм зросла на 7 – озеро Кругле; озеро Берізка; затока Вовкувата (вул. Плав'юка); затока Вовкувата (вул. Набережно-Рибальська); затока Десенка; затока Галерна; ставок «Яремчука №6».

Екологічна оцінка якості поверхневих вод (річка, струмок, канал) за 2019 – 2023 роки

Клас та категорія	Водні об'єкти, %				
	2019	2020	2021	2022	2023
I до 17 балів «Води відмінні дуже чисті»	0	0	0	0	0
II від 18 до 44 балів «води дуже добрі, чисті та води добрі, досить чисті»	0	0	0	0	0
III від 45 до 58 балів «води задовільні, слабо забруднені»	0	15	8	14	0
IV від 59 до 72 балів «води посередні, помірно забруднені»	50	46	46	50	22
V від 73 до 86 балів «води погані, брудні»	50	39	46	36	61
VI більше 86 балів «води дуже погані, дуже брудні»	0	0	0	0	17
Загальна кількість об'єктів, що досліджувалися	12	13	13	14	18

Як видно з наведених таблиць, рівень забрудненості водних об'єктів міста Києва достатньо високий та потребує прийняття невідкладних заходів.

Відповідно до рішення Київської міської ради від 14.12.2023 року №7528/7569 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021-2023 роки», розпорядження Київської міської військової адміністрації від 08.12.2023 № 1029 «Про внесення змін до розпорядження начальника Київської міської військової адміністрації від 13.01.2023 року № 16», наказу директора Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 27.11.2023 року № 70 «Про внесення змін до наказу від 28.02.2023 року № 28», проводився розподіл асигнувань на 2023 рік.

Капітальні вкладення

До Програми в частині капітальних вкладень включено 3 об'єкти. Стан справ по об'єктах наступний:

1. РЕКОНСТРУКЦІЯ ЗЛИВОСТОКОВОЇ КАНАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ

ОЗЕР ОПЕЧЕНЬ В ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ

У звітному періоді виконувались будівельні роботи з реконструкції відповідно до договорів від 20.07.2021 №1901 на ділянці шлюзу на ПК13+37 – ПК12+92 та від 23.07.2021 №1902 на ділянці відкритого русла р. Почайна орієнтовно довжиною 685,0 м від проспекту Степана Бандери до шлюзу, що входять до складу об'єкту Опечень.

На ділянці шлюзу на ПК13+37 – ПК12+92 виконано в повному обсязі.

Роботи виконувалися на ділянці відкритого русла р. Почайна орієнтовно довжиною 685,0 м від проспекту Степана Бандери до шлюзу.

	Виконано у 2023 році	Заборгованість за роботи, виконані у 2022 році	Профінансовано та оплачено у 2023 році
Шлюз	4 013 270,45	642 650,59	4 655 921,04
Почайна	15 558 611,12	775 519,79	16 334 130,91
Всього по об'єкту Опечень	19 571 881,57	1 418 170,38	20 990 051,95

2. БУДІВНИЦТВО АРТЕЗІАНСЬКОЇ СВЕРДЛОВИНИ МАЛОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗОНИ ВІДПОЧИНКУ «ТРОЄЩИНА» У ДЕСНЯНСЬКОМУ РАЙОНІ М. КИЄВА

У 2023 році по об'єкту проведена процедура оцінки впливу на довкілля, згідно з укладеним договором від 02.08.2023 № 2023/07-12-ОВД між КП «ПЛЕСО» та ТОВ «СЕК ЕКОЛОДЖИ» на підготовку та супровід матеріалів оцінки впливу на довкілля для отримання висновку з оцінки впливу на довкілля щодо планованої діяльності.

Метою планованої діяльності по об'єкту є забезпечення питних і санітарно-гігієнічних потреб відвідувачів та персоналу зони відпочинку «Троєщина», господарських потреб КП «ПЛЕСО», з можливістю підключення медичного пункту, приміщень адміністрації та рятувальної станції, наявних громадських вбиральнь контейнерного типу, питних фонтанчиків, та існуючої мережі водопроводу зони відпочинку «Троєщина», що перебувають на балансі підприємства, до постійного джерела водопостачання належної якості. Згідно з технічними умовами, наданими ПрАТ «АК «Київводоканал», міські водопровідні мережі в цьому місці відсутні.

Інформація про процедуру оцінки впливу на довкілля за посиланням <http://eia.menr.gov.ua/uk/case/id-11061>, номер реєстраційної справи 20239811061.

Отримано висновок з оцінки впливу на довкілля від 27.12.2023 №077-6673.

Станом на кінець бюджетного періоду 2023 року виконані виконавцем ТОВ «СЕК ЕКОЛОДЖИ» роботи не оплачені, в результаті чого виникла кредиторська заборгованість в сумі 274 500,00 грн.

3. РЕКОНСТРУКЦІЯ ТРАНСФОРМАТОРНОЇ ПІДСТАНЦІЇ ІЗ ЗБІЛЬШЕННЯМ ПОТУЖНОСТІ НА ОСТРОВІ ДОЛОБЕЦЬКИЙ

У зв'язку із значним підвищенням цін на обладнання та кабельну продукцію було розроблено завдання на коригування кошторисної частини проектно-

кошторисної документації по об'єкту.

Завдання на коригування погоджено Департаментом економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (лист від 13.12.2023 № 050/10-4862), головним розпорядником бюджетних коштів (лист від 14.12.2023 № 077-6419), Департаментом фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (лист від 20.12.2023 № 054-2-3-10/2389).

Розпочато коригування кошторисної частини проєктно-кошторисної документації по об'єкту відповідно до договору від 26.12.2023 № 900.

За січень – грудень 2023 року виконано робіт в частині капітальних вкладень.

Капітальний ремонт

До Програми економічного і соціального розвитку м. Києва в частині капітального ремонту включено 2 об'єкти:

- КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ЕЛЕМЕНТІВ БЛАГОУСТРОЮ ОСТРОВА ОБОЛОНСЬКИЙ В ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ М. КИЄВА – 113 129,191 тис. грн

- КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ЕЛЕМЕНТІВ БЛАГОУСТРОЮ ЗОНИ ВІДПОЧИНКУ «ВЕРБНЕ» – 10 500,0 тис. грн

Стан виконання робіт по об'єктах капітального ремонту наступний:

1. КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ЕЛЕМЕНТІВ БЛАГОУСТРОЮ ОСТРОВА ОБОЛОНСЬКИЙ В ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ М. КИЄВА

Згідно з договорами між КП «ПЛЕСО» та ТОВ «ГІДРОБУД ЛІМІТЕД» від 15.04.2022 № 1992 та від 08.12.2023 № 2264 виконувались будівельні роботи.

У 2023 році: влаштовано головну алею, вело пішохідну доріжку, прогулянкову доріжку, насосну станцію та магістральні лінії системи поливу, систему каналізації, систему водопостачання, внутрішні мережі електропостачання, частково виконана система освітлення, виконано планування території, облаштовано пляжну зону із заміною природнього ґрунту на пісок.

Виконано робіт по зазначеному об'єкту у 2023 році на суму 99 095 097,60 грн, що становить 87,6% від запланованого обсягу, погашено кредиторську заборгованість перед ТОВ «ГІДРОБУД ЛІМІТЕД» в сумі 757 334,40 грн. Всього профінансовано по об'єкту – 99 852 432,00 грн.

2. КАПІТАЛЬНИЙ РЕМОНТ ЕЛЕМЕНТІВ БЛАГОУСТРОЮ ЗОНИ ВІДПОЧИНКУ «ВЕРБНЕ»

Підготовлено дефектний акт, складено кошторис, проведено експертизу.

Визначено відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» виконавця будівельних робіт у 2023 році. Укладено договір з переможцем закупівлі – ТОВ «ГІДРОБУД ЛІМІТЕД». Виконувались будівельні роботи, саме:

- відновлено ділянку прогуляркової доріжки довжиною 380 м;
- встановлено 18 лав та 9 урн;
- виконано підсипку піском дитячого майданчика;
- висаджено дерева для збільшення озеленення території зони відпочинку «Вербне»;
- відремонтовано сходи по вул. Приозерна.

Всього профінансовано у 2023 році по об'єкту – 7 771 494,00 грн.

За січень – грудень 2023 року виконано робіт в частині капітального ремонту на суму 106 866,592 тис. грн, профінансовано разом з боргами попередньою оплатою 107 623,926 тис. грн.

4.4 Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів

Річка Дніпро та його долина мають значний вплив на природні умови Києва і розміщення елементів його житлово – промислової агломерації.

Неупорядковане відведення стічних вод від господарських об'єктів, велика щільність забудови, недосконалість економіко-правового механізму водокористування і реалізації водоохоронних заходів, відсутність системного моніторингу екологічного стану водних об'єктів перетворило річки та озера міста Києва на істотно змінені водні об'єкти з поганим екологічним станом та низьким потенціалом самоочищення. В умовах змін клімату ця здатність до самоочищення буде і надалі погіршуватись, насамперед через зменшення обсягів річкового стоку.

Основними причинами забруднення поверхневих вод є скид неочищених або не достатньо очищених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти та через систему міської каналізації; надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин у процесі поверхневого стоку води із забудованих територій; ерозія ґрунтів на водозабірній площі.

Рішенням Київської міської ради від 23.09.2021 р. №2399/2440 була затверджена Концепція екологічної політики міста Києва «Екологічна стратегія міста Києва до 2030 року», в який визначені задачі та шляхи реалізації водних проблем міста.

5. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ, РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

5.1 Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі

5.1.1 Загальна характеристика

Забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку міста, підвищення його природно-ресурсного потенціалу, збереження цінних природних територій, біологічних ресурсів, що на них знаходяться, генетичного фонду тваринного та рослинного світу вимагають дотримання оптимального балансу між територіями, що інтенсивно експлуатуються, і такими, щодо яких запроваджуються спеціальні режими охорони та відтворення. Для забезпечення такого балансу - як в Києві, так і в Україні - формується екологічна мережа.

Екологічна мережа – єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Законом «Про екологічну мережу України» визначено перелік категорій земель, які включаються до структурних елементів екологічної мережі:

- а) території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;
- в) землі лісового фонду;
- г) полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;
- д) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;
- е) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів;
- є) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- ж) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;
- з) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;
- и) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо;
- і) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні, як природні регіони з окремим статусом.

Саме ці території забезпечують збереження найбільш цінних і типових для регіону компонентів ландшафтного та біорізноманіття.

Розрізняють біосферний, континентальний, національний, регіональний (обласний) та локальний (місцевий) рівні екомереж. Ключовим є регіональний рівень, оскільки він забезпечує формування реальної територіальної системи екомережі.

У Конвенції про охорону біологічного різноманіття термін «біологічне різноманіття» визначається як «різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає у себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманітність екосистем».

Біорізноманіття, яке ми бачимо сьогодні, – це продукт еволюції життя впродовж мільярдів років, який визначається природними процесами, і на який все більше впливає людська діяльність. Біорізноманіття – це тканина життя, складовою частиною якої є ми і від якої ми повністю залежимо. Для людей біорізноманіття має економічну, рекреаційну, культурну, екологічну та інші цінності. Наше власне здоров'я, а також здоров'я економіки та суспільства в цілому залежить від безперервного отримання різноманітних «екосистемних послуг», замінити які буде або дуже дорого, або просто неможливо, тобто тих вигод, які людство отримує від екосистем. Це послуги екосистем із забезпечення людства природними ресурсами, здоровим середовищем існування, іншими екологічно та економічно значущими «продуктами».

5.1.2 Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття

За сучасних умов стрімкого зростання техногенного навантаження та суцільної урбанізації найбільш напружена екологічна ситуація складається у великих містах та промислових агломераціях.

В умовах інтенсивного розвитку м. Києва спостерігається доволі стрімке ущільнення його забудови, в тому числі за рахунок територій, вкритих зеленими насадженнями різних видів, та водно-болотних угідь, які є природними ареалами і місцями зростання та проживання видів дикої фауни і флори.

Слід зазначити про напружену ситуацію, пов'язану із збереженням залишків лівобережної заплави річки Дніпро на південь від житлового масиву «Осокорки», представленої водно-болотними угіддями, вологими луками, озерами та іншими природними угрупованнями, а також відсутність меж ландшафтного заказника місцевого значення «Острів Жуків», що призводить до неправлмірної його забудови і знищення природних екосистем.

Внаслідок збройної агресії росії проти України з 24.02.2022 на території м. Києва спостерігались ураження вогнепальною, артилерійською та ракетною зброєю територій міських лісів та природно-заповідного фонду м. Києва.

Зокрема, найбільш постраждалими від збройної агресії росії, особливо на початку повномасштабного вторгнення в Україну, є території міських лісів КП «Святошинське лісопаркове господарство» (в тому числі території, що входять до складу національного природного парку «Голосіївський»,

ландшафтний заказник місцевого значення «Золотий ліс», лісовий заказник місцевого значення «Межигірсько-Пуша-Водицький» тощо) та КП «Дарницьке лісопаркове господарство». Зокрема, протягом 2023 року на території лісів КП «Дарницьке лісопаркове господарство» було зафіксовано близько 20 випадків потрапляння боєприпасів та їх уламків, що спричиняло виникнення пожеж та пошкодження дерев.

5.1.3 Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

З метою попередження знищення найбільш цінних природних угруповань і забезпечення збереження та відтворення осередків зростання цінних видів рослин та природних типів оселищ тварин, включених до Червоної книги України та резолюцій Бернської конвенції, протягом 2023 року Київською міською радою за участю виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) прийнято рішення про створення 8 територій та об'єктів природно-заповідного фонду на загальній площі 256,9 га, а саме: ландшафтний заказник «Броварський ліс», зоологічну пам'ятку природи «Гай хижих птахів» та ботанічні пам'ятки природи: «Заплава орхідей», «Броварська пуша», «Сонячна», «Зозулин яр», «Гронянка», «Два брати».

КО «Київзеленбуд» здійснило заходи з лікування дерев та підтримання стану об'єктів природно-заповідного фонду, охоронні зобов'язання яких покладені на КП УЗН районів міста Києва, зокрема 17 вікових дерев, що мають статус об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Районними комунальними підприємствами по утриманню зелених насаджень м. Києва в зелених зонах столиці було видалено омелу з крон 5513 дерев, виконано заходи з лікування ран 1688 дерев, пломбування дупел 36 дерев, підживлення 58105 дерев та 137556 кущів.

У 2022 році розпочалась робота з реалізації експериментального проєкту по висаджуванню декоративних луків в м. Києві. В жовтні проведена нарада з залученням провідних ландшафтних дизайнерів та озеленювачів м. Києва, де було висвітлено необхідність адаптації до зміни клімату в частині висадження декоративних лучних трав, як альтернативи газонним покриттям та однорічним клумбам.

Висаджування багаторічних лучних трав є важливим елементом вирішення проблеми ерозії ґрунту, оскільки вони можуть закріплювати ґрунт та зменшувати його втрату, також це зниження забруднення повітря та збереження біорізноманіття, одночасно багаторічні луки надають привабливий та естетичний вигляд місту.

Досягнення цілей по збереженню біологічного різноманіття також мало на меті запровадження експерименту по створенню декоративних луків на 19 ділянках загальною площею 6842,8 м² балансових територій КП УЗН районів міста Києва в парках, на транспортних розв'язках, розподільчих смугах і вздовж автомобільних доріг, який вперше було реалізовано навесні 2023 року.

З метою проведення заходів збереження біологічного та ландшафтного різноманіття м. Києва КП УЗН районів міста Києва у 2023 році застосовували практику щодо залишення трав'яного покриву без покосу протягом вегетаційного

періоду на 29 експериментальних ділянках загальною площею 85,608 га віддалених балансових територій парків та лугопарків, об'єктів зеленого господарства спеціального призначення, зокрема в межах розподільчих смуг та ділянок вздовж доріг, а також інших об'єктів за межами активної рекреації, на яких в попередні роки проводилось скошування.

Ділянки з використанням сумішей трав декоративних луків

З метою проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання нищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природного заповідного фонду КО «Київзеленбуд» закупило та передало КП УЗН районів міста Києва інформаційні таблички для об'єктів природно-заповідного фонду України, зокрема межові охоронні знаки у кількості 7 шт. та інформаційні таблички, що містять доступну інформацію про об'єкти природно-заповідного фонду за допомогою згенерування QR-коду, у кількості 18 шт.

У парках та лісопарках Києва районними комунальними підприємствами по утриманню зелених насаджень м. Києва та комунальними підприємствами лісопарковими господарствами встановлено будиночки для кажанів – єдиних літаючих ссавців, більшість видів яких занесено до Червоної книги України.

Для прикладу, у Голосіївському парку імені М. Рильського розвішано 13 бет-боксів, які допомагають зберегти популяцію цих тварин. Зазвичай місцями перебування кажанів є дупла та порожнини всередині дерев. Дослідження, які проводилися на замовлення КО «Київзеленбуд» у вересні-жовтні 2021 року у Голосіївському парку, зафіксували, що у найбільш відвідуваній частині парку в нічний період можна спостерігати 5 видів кажанів.

Встановлення будиночків для кажанів – як і будиночків для качок, білок, влаштування мавританських газонів – покликано підтримувати біорізноманіття у столиці. У такий спосіб ми допомагаємо тваринам, птахам і комахам комфортно

жити в мегаполісі. Разом із тим підтримуємо продуктивність екосистем нашого міста, адже у кожного виду є своя ніша й роль в природі.

Будиночки для кажанів та водоплавних птахів

Також на балансових територіях облаштували та оновили 38 годівниць для диких звірів. Це необхідно, аби розширити кормові бази для тварин на зимовий період. Годівниці розташовані у місцях концентрації звірів, там, де є загроза виснаження запасів природних кормів і там, де зустрічаються масові переходи копитних тварин.

Лісопаркові господарства заготували сіно та близько 1500 одиниць кормових віників. Також виготовили солонці для мінеральної підгодівлі лосів та косуль. Для птахів встановили годівниці, куди закладають злакові культури.

Годівниці для диких птахів та тварин

Також у місті Києві, встановлюють будиночки для комах. Такі конструкції ще називають готелями для комах. Конструкція нагадує багатоквартирний будинок з оселями для сезонного поселення та для зимівлі. Тут можуть одночасно жити як комахи-запилювачі, так і ентомофаги, які нищать шкідників. Дах будиночка захищає його від опадів, а каркас є достатньо міцним, щоб витримати вагу "мешканців". У кожній секції – різне наповнення: солома, дерево, дошки, цегла, сіно, просвердлені колоди, а також мох, гілочки, каміння.

Такі будиночки є частиною комплексних заходів з підтримки й розвитку біорізноманіття у місті. Адже саме корисні комахи відіграють чималу роль під час запилення рослин та боротьби із шкідниками, а такі будиночки допоможуть комфортно і затишно пережити зимівлю та зберегти види.

Будиночок для комах в парку «Наталка» Шевченківського району м. Києва

5.1.4 Формування національної екомережі

Відносини, пов'язані з формуванням, збереженням та раціональним, невиснажливим використанням екологічної мережі, регулюються відповідно до Конституції України, Закону України «Про Загальнодержавну програму

формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», Законом України «Про екологічну мережу України», а також законів України, інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до них, та міжнародних договорів України.

Формування екологічної мережі передбачає зміни в структурі земельного фонду країни шляхом віднесення (на підставі обґрунтування екологічної безпеки та економічної доцільності) частини земель господарського використання до категорій, що підлягають особливій охороні з відтворенням притаманного їм різноманіття природних ландшафтів.

Формування, збереження та використання екомережі здійснюється відповідно до таких основних принципів:

а) забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі;

б) збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі;

в) зупинення втрат природних та напівприродних територій (зайнятих рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності), розширення площі території екомережі;

г) забезпечення державної підтримки, стимулювання суб'єктів господарювання при створенні на їх землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших територій, що підлягають особливій охороні, розвитку екомережі;

г) забезпечення участі громадян та їх об'єднань у розробленні пропозицій і прийнятті рішень щодо формування, збереження та використання екомережі;

д) забезпечення поєднання національної екомережі з екомережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екомережі, всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері;

е) удосконалення складу земель України шляхом забезпечення науково-обґрунтованого співвідношення між різними категоріями земель;

є) системне врахування екологічних, соціальних та економічних інтересів суспільства.

Розрізняють біосферний, континентальний, національний, регіональний (обласний) та локальний (місцевий) рівні екомереж. Ключовим є регіональний рівень, оскільки він забезпечує формування реальної територіальної системи екомережі.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують:

- розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень;
- надання відповідно до закону фінансової та іншої підтримки власникам і користувачам земельних ділянок, що знаходяться в межах територій та об'єктів екомережі.

Рішенням Київської міської ради від 28.12.2006 № 546/603 затверджено Регіональну схему формування екологічної мережі м. Києва.

На виконання Закону України від 28.01.2019 № 2697-VIII «Про основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року», у м. Києві розроблено заходи, якими передбачено створення нових природно-заповідних об'єктів, проведення інвентаризації природних комплексів та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), створення автоматизованої системи ведення державного кадастру, розроблення регіональної схеми формування екологічної мережі та розроблення наукової моделі організації моніторингу довкілля на територіях ПЗФ.

5.2 Охорона, використання та відтворення рослинного світу

5.2.1 Загальна характеристика рослинного світу

Рослинність Києва та його околиць характеризується великою різноманітністю і багатством, представлена лісами, луками, болотами, водними угрупованнями, фрагментами степів та пустищ, що обумовлено положенням Києва на межі двох геоботанічних зон: Полісся і Лісостепу.

Як свідчать літописи та інші численні історичні документи, кілька століть назад територія сучасного міста та його околице була покрита суцільними непрохідними лісами. Протягом століть ці великі лісові масиви, знищувались, вирубувались. Їх місце зайняли квартали й вулиці, а подекуди й сільськогосподарські угіддя. Проте й та рослинність, що збереглася досі, дає уявлення про характер рослинного покриву, про основні закономірності його розвитку, складу та поширення.

Безумовно рослинне вкриття міста далеке від того первинного вигляду, який воно мало в минулі епохи. Під впливом господарської діяльності людини воно зазнало великих змін.

Сучасний екологічний стан зелених насаджень зумовлюється як рівнем та інтенсивністю антропогенного впливу, так і зростаючим техногенним навантаженням, що порушує природну стійкість і середовищеві функції лісопаркових екосистем.

Сьогодні в межах зеленої зони Києва зосереджено значні площі лісових масивів (Святошинський ліс, Пуща-Водицький ліс, Конча-Заспа, Голосіївський ліс, Дарницький ліс), лучних угідь і природних водойм. Найкраще збереглися ліси на південь від міста в районі Конча-Заспа, в північній частині - біля Пущі-Водиці, західній - біля с. Романівна та східній - північніше Броварів. Окремі ділянки лісів мають вік понад 100 років. Ліси в околицях Києва досить різноманітні. Найпоширенішими є дубово-соснові й соснові ліси. Більшу площу лісів займають молоді посадки віком до 40 років.

Лівобережний Дарницький ліс переважно сформований сосновими лісами. У деревному ярусі окрім сосни звичайної представлені: клен гостролистий, липа серцелиста, дуб звичайний та червоний, а у розрідженому травостой зростають цмин піщаний, костриця овеча, зіновать руська. Це світлі ліси на сухих дерново-підзолистих ґрунтах, де підлісок майже не виражений, проте часто розвинений мохово-лишайниковий ярус з видів роду кладонії, дикрану, плевроцію. Навесні у таких лісах можна спостерігати цвітіння сон-трави.

Ліси київського правобережжя сформовані із листяних і хвойних видів дерев (дуб черешчатий, граб звичайний, клен гостролистий, липа серцелиста, сосна звичайна, береза поникла). У підліску часто трапляються горобина звичайна, клен польовий, крушина ламка, ліщина звичайна, бруслина європейська та бородавчаста, а на узліссях і порушених ділянках бузина чорна, дикий виноград п'ятилисточковий.

На правому березі Дніпра в південно-західній частині міста поширено широколистяні грабово - дубові ліси, де трапляються клен гостролистий ясен високий, липа серцелиста, що характерні для Лісостепу. Найкраще вони збереглися в урочищах Феофанія, на Лисій горі, Голосіївському парку ім. М. Т. Рильського та НПП «Голосіївський».

У заплавах невеликих річок (Віта, Ірпінь, Борщагівка), заболочених місцях поширені вільхові ліси. Піщані береги Дніпра раніше були вкриті вербовими та тополевыми лісами, але тепер трапляються фрагментарно. Місцями піщані наноси на берегах Дніпра вкриті заростами чагарникової верби-шелюги. Досить цікавими в заплаві Дніпра є фрагменти дубових лісів, де окремі дерева мають діаметр понад 2 м.

Значні площі в місті і на околицях займає лучна рослинність. Заплавні луки представлені угрупованнями лисохвоста лучного, щучки дернистої, трясунки середньої, костриці лучної, тонконога лучного; суходільні - тонконога вузьколистого, грястиці збірної, костриці червоної, мітлиці вино - градолистої.

У заплавах річок поширені сфагново-осокові та сфагнові болота. Залишки болотистих комплексів можна знайти у місці впадіння р. Любки до Ірпеня (Романівське болото), у нижній течії р. Нивка, сфагнові болота на території Межигірського лісництва і на лівому березі Дніпра у районі болота Ковпит та озера Рибного.

У складі угруповань боліт зростає ряд видів осок, мохів роду сфагнум, а також очерет звичайний, півники болотні і сибірські, молінія голуба, валеріана висока, вразливий реліктовий вид береза низька та інші. Проте усі ці комплекси зазнали значної трансформації внаслідок гідромеліорації й видобування торфу.

Водна рослинність змінюється залежно від глибини водойм, характеру течії та хімічного складу води. Біля берега розташовуються угруповання, сформовані середньо- і високотравними повітряноводними видами (ситняг болотний, сусак зонтичний, частуха подорожниковидна). Водна рослинність прибережних ділянок русла Дніпра відзначається переважанням угруповань, утворених прикріпленими зануреними (рдест пронизанolistий, рдест гребінчастий, водопериця колосова) і прикріпленими з плаваючими листками (переважно глечики жовті та німфея біла) видами. Серед угруповань справжньої водної рослинності трапляються рідкісні, з домінуванням рдеста туполистого, рдеста здавленого, а також сальвінії плаваючої і значно рідше - водяного горіха плаваючого.

На піщаних відкладах у місцях зведених лісів формуються специфічні пустища, розріджений трав'яний покрив: типчак поліський, келерія сиза, полин дніпровський, чебрець боровий, куничник.

На території Києва та околиць зафіксовано понад 100 видів рослин, що занесені до Червоної книги України чи інших природоохоронних документів.

Водночас, актуальним є збереження рослинних угруповань, яких в межах Києва виділено понад 20 типів лісових, водних, степових, лучних. Найціннішими з них є угруповання водних рослин - макрофітів мезотрофних і евтрофних водойм, угруповання ефемеретуму на алювіальних наносах островів Долобецький, Муромець, урочища Горбачиха; осокові угруповання заплавних заболочених ділянках річок Любки (Романівське болото), Борщагівки, Віти, заплавних лук південних островів Дніпра; субконтинентальні лучні степи на Лисій горі; псамофітні трав'яні угруповання на дюнах (Пуща-Водиця, заказник «Лісники»).

5.2.2 Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів

Лісові ресурси

Лісові масиви Києва – найважливіша природоутворювальна частина довкілля. Насадження формують комфортне середовище для відпочинку населення: поліпшують температурний і радіаційний режими, режим вологості, зменшують силу вітру, сприяють очищенню атмосферного повітря, збагачують його киснем і фітонцидами.

Всі ліси м. Києва належать до категорії рекреаційно-оздоровчих лісів (виконують переважно рекреаційні, санітарні, гігієнічні та оздоровчі функції) та лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (виконують особливі природоохоронні, естетичні, наукові функції тощо).

На виконання доручення Прем'єр-Міністра України Д. Шмигала від 19.07.2021 № 19111/66/1-21, пункту 5 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.04.2021 «Про заходи державної регіональної політики на підтримку децентралізації влади» введеного в дію Указом Президента України від 29.04.2021 та розпорядження Київської міської державної адміністрації від 30.09.2021 № 2079 «Про утворення комісії з інвентаризації водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів державної та комунальної власності, що знаходяться на території міста Києва», Управлінням екології та природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) в 2021 році забезпечено інвентаризацію лісових ресурсів міста Києва.

За результатами інвентаризації в межах території м. Києва виявлено 7 постійних лісокористувачів на загальній площі 33,6 тис. га.

Разом з тим, Постановою Бюро Президії НАН України від 17.11.2021 № 352 надано згоду на закріплення земельних ділянок урочища «Теремки» з кадастровими номерами 8000000000:79:713:0014 та 8000000000:79:719:0026 за ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України, а також доручено ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України провести роботу з належного оформлення зазначених земельних ділянок та державної реєстрації права постійного користування ними.

Відповідно до акту прийому-передачі земельних ділянок лісового масиву урочища «Теремки» загальною площею 91,0263 га, що входять до складу Національного природного парку «Голосіївський» без вилучення у землекористувача від 07.02.2023 земельні ділянки з кадастровими номерами

8000000000:79:713:0014 та 8000000000:79:719:0026 передано ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України.

Переважна частина лісових ресурсів перебуває в користуванні КП «Дарницьке лісопаркове господарство», КП «Святошинське лісопаркове господарство» та КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа», підпорядкованих Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Крім того, частина територій вказаних лісокористувачів площею 553,3 га розміщена в адміністративних межах Київської області.

Принципи ведення лісогосподарської діяльності та основи ландшафтної організації територій лісокористувачів викладені в Проектах організації лісового господарства, розроблених ВО «Укрдержліспроект», та Проєкті організації території Національного природного парку «Голосіївський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів.

Лісовий фонд регіону в розрізі земель цільового призначення та категорій земель (станом на 01.01.2024)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис.га							
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю					усього лісових земель
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури	Лісові розсадники	зруби	галявини, біополяни	лісові дороги, просіки, розриви	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
І. Землі лісогосподарського призначення										
	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	16228,0	14,9850	9,3200	0,1880	-	0,0030	0,2560	0,3430	15,9280
	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	12490,3	11,6700	6,3870	0,1020	-	0,0010	0,0600	0,3130	12,2000
	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	2889,8	2,6520	2,0620	0,0010	-	-	0,0540	0,0560	2,7670
	ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція»	284,0	0,1900	0,0675	0,0000	0,0505	0,0000	0,0061	0,0062	0,2528

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис.га							
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю					усього лісових земель
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури	Лісові розсадники	зруби	галявини, біопляни	лісові дороги, просіки, розриви	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України	5,7	0,0040	0,0014	-	-	-	-	0,0001	0,0040
	НК «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ»	156,5	0,1448	0,1236	-	-	-	0,0043	0,0074	0,1565
II. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення										
	НПП «Голосіївський»	1888,2	1,7120	0,5526	0,0020	-	-	0,0327	0,0333	1,7800
	Філія «Київське лісове господарство» ДП «Ліси України»	80,0	0,0402	-	-	-	-	0,0057	0,0007	0,0466
	ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція»	15,0	0,0149	0,0007	-	-	-	-	0,0001	0,0150
	Державна установа «Інститут еволюційної екології НАН України»	90,9	0,0818	0,0453	-	-	-	0,0005	0,0019	0,0842
	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	583,4	0,4900	0,1960	-	-	-	0,1100	0,0040	0,5200
	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	10615,5	10,0300	5,4050	0,0990	-	0,0010	0,0380	0,2360	10,5000
	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	2521,7	2,3560	1,8470	0,0010	-	-	0,0390	0,0450	2,4450
III. Землі іншого призначення										

Нелісові землі, землі лісогосподарського призначення
(станом на 01.01.2024)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	-	-	-	-	62,9	33,8	-	98,2	300,2
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	6,1	0,1	-	-	38,5	17,0	-	189,2	250,9
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	-	28,0	-	-	21,0	29,0	-	45,0	123,0
4	ВП НУБІП України «Боярська лісова дослідна станція»	-	-	-	-	14,5	1,1	-	15,6	31,2
5	Державна установа «Інститут еволюційної екології НАН України»	-	6, 2	-	-	-	-	-	0,5	6,7
6	Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України	0,4	-	-	-	-	-	-	1, 3	1,7
7	Філія «Київське лісове господарство» ДП «Ліси України»	-	-	-	-	32,4	-	-	1,0	33,4
8	НПП «Голосіївський»	-	-	-	-	58,3	40,5	-	9,4	108,2

Лісовідновлення за 2023 рік (у розрізі лісокористувачів, власників лісів)

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки	Лісовідновлення, га			
		у тому числі			усього
		посадка лісу, га	посів лісу, га	природне відновлення лісу, га	
1	2	3	4	5	6
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	3,7	-	-	3,7
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	5,1	-	-	5,1
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	4,6	-	-	4,6

Проведення лісогосподарських заходів, пов'язаних із вирубуванням деревини, за 2023 рік

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів	Площа, га/Ліквідна деревина, тис.м ³						
		рубки догляду	лісовідновні рубки в деревостанах	санітарні рубки	розрубка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	розчистка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	інші рубки	усього рубок
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	306,9/ 5,5	-	1493,8/ 26,9	-	-	43/0,6	1843,7/33,0
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	-	-	433,2/ 14,3	-	-	-	433,2 / 14,3
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	69,3 / 1,054	-	105,7/ 1,370	-	-	7,5/ 0,123	182,5 / 2,547
4	НК «ЕКСПОЦЕНТ Р УКРАЇНИ»	-	-	50,4/ 0,39	-	-	-	50,4 / 0,39
	Усього	376,2/ 6,554	-	2083,1/ 42,96	-	-	50,5/ 0,723	2509,8 / 50,237

5.2.3 Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу регулюються Конституцією України, законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», Лісовим кодексом України, Законом «Про рослинний світ» та іншими нормативно-правовими актами.

Охорона рослинного світу передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності і цілісності об'єктів рослинного світу, охорону умов їх місцезростання, збереження від знищення, пошкодження, захист від шкідників і хвороб, а також невиснажливе використання.

Охорона рослинного світу здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, власниками та користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, а також користувачами природних рослинних ресурсів.

Охорона рослинного світу забезпечується:

1) встановленням правил і норм охорони, використання та відтворення об'єктів рослинного світу;

2) заборонаю та обмеженням використання природних рослинних ресурсів у разі необхідності;

3) здійсненням оцінки впливу на довкілля та інших заходів з метою запобігання загибелі об'єктів рослинного світу в результаті господарської діяльності;

4) захистом земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, від пожеж, ерозії, селей, підтоплення, затоплення, заболочення, засолення, висушення, ущільнення, засмічення, забруднення промисловими і побутовими відходами і стоками, хімічними й радіоактивними речовинами та від іншого несприятливого впливу;

5) створенням та оголошенням територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

6) організацією наукових досліджень, спрямованих на забезпечення здійснення заходів щодо охорони та відтворення об'єктів рослинного світу;

7) розвитком системи інформування про об'єкти рослинного світу та вихованням у громадян дбайливого ставлення до них;

8) створенням системи державного обліку та здійсненням державного контролю за охороною, використанням та відтворенням рослинного світу;

9) занесенням рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин до Червоної книги України, та рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань - до Зеленої книги України;

10) встановленням юридичної відповідальності за порушення порядку охорони та використання природних рослинних ресурсів;

11) здійсненням інших заходів і встановленням законодавством інших вимог щодо охорони рослинного світу.

Види рослин та грибів, що охороняються

Види рослин та грибів	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4
Загальна кількість видів рослин та грибів регіону, од.	85	85	85
Кількість видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, од.	29	29	29
Кількість видів рослин, занесених до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на території регіону, од.	56	56	56
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, од.	-	-	-
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	-	-	-

Перелік видів рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території м. Києва (станом на 01.01.2024)

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України (дані наукової роботи «Розроблення регіональної схеми формування екологічної мережі у м. Києві»)	Бернська конвенція	Регіонально-рідкісні види (рішення Київської міської ради від 29.06.2000 № 219/940)	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
1	2	3	4	5	6	7
Береза низька/ <i>Betula humilis</i>	+					
Баранець звичайний/ <i>Huperzia selago</i> (L.)	+					
Булатка довголиста/ <i>Cephalanthera longifolia</i>	+					
Вовчі ягоди пахучі/ <i>Daphne sneorum</i> L.	+					
Водяний горіх плаваючий/ <i>Trapa natans</i> L.	+					

1	2	3	4	5	6	7
Гельвела мохната/ <i>Helvella</i> <i>monachella</i> Fr.	+					
Гніздівка звичайна/ <i>Neottia nidus-</i> <i>avis</i>	+					
Діфазіаструм сплюснутий/ <i>Diphasiastrum</i> <i>complanatum</i> L.	+					
Зозулинець болотний/ <i>Orchis</i> <i>palustris</i>	+					
Зозулині сльози яйцевидні/ <i>Listera ovata</i> або <i>Neottia</i> <i>ovata</i>	+					
Ковила волосиста/ <i>Stipa capillata</i>	+					
Ковила дніпровська/ <i>Stipa</i> <i>borysthena</i>	+					
Коручка морозникови дна/ <i>Eripactis</i> <i>helleborine</i>	+					
Коручка темно- червона/ <i>Eripactis</i> <i>atrorubens</i>	+					
Лілія лісова/ <i>Lilium</i> <i>martagon</i>	+					
Любка дволиста/ <i>Platanthera</i> <i>bifolia</i>	+					
Любка зеленоквітков а/ <i>Platanthera</i> <i>chlorantha</i>	+					
Мухомор щетинистий/ <i>Amanita</i> <i>solitaria</i>	+					

1	2	3	4	5	6	7
Осока затінкова/ <i>Carex</i> <i>umbrosa</i>	+					
Пальчатокорі нник м'ясочервони й/ <i>Dactylorhiza</i> <i>incarnata</i>	+					
Пальчатокорі нник Фукса/ <i>Dactylorhiza</i> <i>fuchsii</i>	+					
Печериця романьєзі/ <i>Agaricus</i> <i>bresadolanus</i> <i>Bohus</i>	+					
Підсніжник білосніжний/ <i>Galanthus</i> <i>nivalis</i>	+					
Плаун річний/ <i>Lycopodium</i> <i>annotinum</i> L.	+					
Сальвінія плаваюча/ <i>Salvinia</i> <i>natans</i>	+					
Ситник бульбистий/ <i>Juncus</i> <i>bulbosus</i>	+					
Сон чорніючий/ <i>Pulsatilla</i> <i>pratensis</i> L.	+					
Спарасис кучерявий/ <i>Sparassis</i> <i>crispa</i> Fr.	+					
Цибуля ведмежа/ <i>Allium</i> <i>ursinum</i>	+					
Анемона лісова/ <i>Anemone</i> <i>sylvestris</i> L.			+			
Багатоніжка звичайна/ <i>Polypodium</i> <i>vulgare</i> L.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Багаторядник Брауна/ <i>Polystichum braunii</i> (Spenn.) Fee			+			
Багаторядник шипуватий/ <i>Polystichum aculeatum</i> (L.) Roth			+			
Бобівник трилистий/ <i>Menyanthes trifoliata</i> L.			+			
Вишня степова/ <i>Cerasus fruticosa</i> Pall.			+			
Вовчі ягоди звичайні/ <i>Daphne mezereum</i> L.			+			
Вужачка звичайна/ <i>Ophioglossum vulgatum</i> L.			+			
Гвоздика несправжньо розчепірена/ <i>Dianthus pseudosquarrosus</i> (Novak) Klok.			+			
Голокучник дубовий/ <i>Gymnocarpium dryopteris</i> (L.) Newm.			+			
Горицвіт весняний/ <i>Adonis vernalis</i> L.			+			
Гронянка багаторозділь на/ <i>Botrychium multifidum</i> (S. G. Gmel.) Rupr.			+			
*Гронянка віргінська/ <i>Botrychium virginianum</i> (L.) Sw.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Журавлина болотна/ <i>Oxycoccus palustris Pers.</i>			+			
Конвалія травнева/ <i>Convallaria majalis L.</i>			+			
Косарики черепитчасті/ <i>Gladiolus imbricatus L.</i>			+			
Клопогін європейський / <i>Cimicifuga europaea Schipcz.</i>			+			
Купальниця європейська/ <i>Trollius europaeus L.</i>			+			
Латаття біле/ <i>Nymphaea alba L.</i>			+			
Латаття сніжно-біле/ <i>Nymphaea Candida J. et C.Presl.</i>			+			
Мучниця звичайна/ <i>Arctostaphylo s uva-ursi (L.) Spreng.</i>			+			
Образки болотні/ <i>Calla palustris L.</i>			+			
Оман високий/ <i>Inula helenium L.</i>			+			
Осока болотиста/ <i>Carex paniculata L.</i>			+			
Осока трясучковидн а/ <i>Carex brizoides L.</i>			+			
Перстач білий/ <i>Potentilla alba L.</i>			+			

1	2	3	4	5	6	7
Півники сибірські/ <i>Iris sibirica</i> L.			+			
Півники угорські/ <i>Iris hungarica</i> Waldst. et Kit.			+			
Плаун булавовидни й/ <i>Lycopodium clavatum</i> L.			+			
Проліска дволиста/ <i>Scilla bifolia</i> L.			+			
Пухівка багатоколоск ова/ <i>Eriophorum polystachyon</i> L.			+			
Рівноплідник рутвицелисти й/ <i>Isopyrum thalictroides</i> L.			+			
Росичка круглолиста/ <i>Drosera rotundifolia</i> L.			+			
Ряст порожнистий/ <i>Corydalis cava</i> (L.) Schweigg. et Koerte.			+			
Синюха голуба/ <i>Polemonium caeruleum</i> L.			+			
Скорзонера пурпурова/ <i>Scorzonera purpurea</i> L.			+			
Сон широколисти й/ <i>Pulsatilla latifolia</i> Rupr.			+			
Стародуб широколисти й/ <i>Laserpitium latifolium</i> L.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Страусове перо звичай- не/ <i>Matteuccia</i> <i>struthiopteris</i> (L.) Tod.			+			
Суховершки великоквітко- ві/ <i>Prunella</i> <i>grandiflora</i> (L.) Scholl.			+			
Тирлич зви- чайний/ <i>Gentiana</i> <i>pneumonanthe</i> L.			+			
Тирлич хрещатий/ <i>Gentiana</i> <i>cruciata</i> L.			+			
Фіалка ставкова/ <i>Viola stagnina</i> Kit.			+			
Хвощ великий/ <i>Equisetum</i> <i>telmateia</i> Ehrh.			+			
Шоломниця висока/ <i>Scutellaria</i> <i>altissima</i> L.			+			
Щитник австрійський/ <i>Dryopteris</i> <i>austriaca</i> (Jacq.) Woynar ex Schinz et Thell.			+			
Ялівець звичайний/ <i>Juniperus</i> <i>communis</i> L.			+			
Глечики жовті/ <i>Nuphar</i> <i>lutea</i> L.			+			
Півники болотяні/ <i>Iris</i> <i>pseudacorus</i> L.			+			
Верблюдка острівна/ <i>Corispermum</i> <i>insulare</i> Klok.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Водяний жовтець/ <i>Batrachium</i> <i>aquatile</i> (L.) Dumorf.			+			
Їжача голівка пряма/ <i>Sparganium</i> <i>erectum</i> L.			+			
Їжача голівка зринувши/ <i>Sparganium</i> <i>emersum</i> Rehm.			+			
Аїр звичайний болотяний/ <i>Acorus</i> <i>calamus</i> L.			+			
Вільха сіра/ <i>Alnus incana</i> (L.) Moench			+			
Усього	29		56			

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів у 2023 році

№ з/п	Назви районів, у тому числі територій селищних, сільських рад	Назва рослинного ресурсу	Ліміт, тис.куб		Кількість виданих дозволів, шт.
			встановлений	фактично використаний	
1	2	3	4	5	6
1	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	Заготівля деревини у порядку проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів – санітарних рубок вибіркових	14,717	12,823	22
2	КП «Дарницьке ЛПГ»	-	-	-	-
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	Заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства – рубка аварійно-небезпечних дерев	40,000	37,300	2
4		Заготівля деревини у порядку проведення заходів з формування і оздоровлення лісів - догляду	2319,000	2168,400	6

5.2.4 Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України

Зелена книга є основою для розроблення охоронних заходів щодо збереження, відтворення та використання занесених до неї природних рослинних угруповань. Охорона цих угруповань сприяє збереженню популяцій рідкісних видів рослин та місць, в яких вони зростають.

Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги, забезпечується шляхом:

- установлення їх особливого правового статусу, врахування вимог щодо охорони цих угруповань під час розроблення нормативно-правових актів;
- створення на місцевостях, де існують угруповання, біосферних заповідників, інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі транскордонних;

- врахування спеціальних вимог щодо їх збереження під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно-планувальної документації, проведення екологічної експертизи тощо

- проведення постійного спостереження (моніторингу) за їх станом та необхідних наукових досліджень;

- запровадження особливих видів режиму збереження;

- проведення відповідної еколого-просвітницької роботи та інформування громадськості про їх стан;

- установа адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження угруповань та їх місць зростання;

- приєднання України до відповідних природоохоронних конвенцій, укладення міжнародних угод у цій сфері.

Відповідно до матеріалів Зеленої книги України в межах міста Києва на території ботанічного заказника загальнодержавного значення «Лісники», який входить до складу національного природного парку «Голосіївський», забезпечується охорона рідкісного угруповання формації ковили дніпровської (*Stipeta borysthenicae*) та звичайнодубових лісів (*Querceta roboris*) з домінуванням у травостой цибулі ведмежої (*Allium ursinum*), які перебувають під загрозою зникнення.

5.2.5 Охорона, використання та відтворення зелених насаджень

Невід'ємною складовою зеленої зони м. Києва є зелені насадження сельбищної частини, а саме – зелені насадження загального користування, обмеженого користування та спеціального призначення.

Переважна частина зелених насаджень загального користування та спеціального призначення загальною площею 7,789 тис. га перебуває на балансі та обслуговуванні районних комунальних підприємств по утриманню зелених насаджень міста Києва, підпорядкованих Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Районні комунальні підприємства по утриманню зелених насаджень міста Києва обслуговують 126 парків, 649 скверів та 47 бульварів, забезпечують догляд за зеленими насадженнями вздовж 40 проспектів і 870 вулиць та на 80 транспортних розв'язках.

Серед найбільших і популярних у мешканців м. Києва парків слід відмітити Голосіївський парк ім. М. Т. Рильського, парк «Партизанської слави», парк «Муромець», парк «Гідропарк», парк «Перемога», парк «Наталка», парк «Вічної Слави», Печерський ландшафтний парк, парк «Сирецький гай», парк «Совки», Солом'янський ландшафтний парк, парк «Відродний», парк Нивки (східна та західна частини), парк Володимирська гірка.

Слід відмітити, що в межах м. Києва розташовані зелені насадження загального користування, утримання яких здійснюється іншими підприємствами, установами чи організаціями, серед яких:

№ з. п.	Назва об'єкту благоустрою зеленого господарства	Користувач
1	Парк Політехнічного інституту «КПІ»	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
2	Сквер «Поляна» (на розі вулиць Борщагівської, Академіка Янгеля та Політехнічної)	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
3	Дендропарк місцевого значення «Юннатський»	Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МО України
4	Парк «Феофанія»	Інститут еволюційної екології НАН України
5	Сирецький дендропарк	Агрофірма «Квіти України» (агрофірма «Троянда»)
6	Ботанічний сад Національного університету біоресурсів і природокористування	Національний університет біоресурсів і природокористування
7	Ботанічний сад ім. Акад. Фоміна	Київський національний університет ім. Т. Шевченка
8	Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України	Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України
9	НК «Експоцентр України» (без врахування площ вкритих лісовими ресурсами)	НК «Експоцентр України»
10	Парк «Хрещатий»	Комунальний заклад виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Центральний парк культури і відпочинку м. Києва
11	Парк «Міський сад»	
12	Парк «Маріїнський»	
13	Київський зоопарк	Київський зоологічний парк загальнодержавного значення
14	Всеукраїнський парк пам'яті борців за свободу і незалежність України у м. Києві	Комунальний заклад виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Всеукраїнський парк пам'яті борців за свободу і незалежність України у м. Києві»

Протягом 2023 року КО «Київзеленбуд» та районними комунальними підприємствами по утриманню зелених насаджень міста Києва, підпорядкованими Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), забезпечено виконання статутних завдань по догляду за зеленими насадженнями, озелененню, утриманню, капітальному та поточному ремонту балансових об'єктів благоустрою зеленого господарства, заходів збереження біологічного та ландшафтного різноманіття м. Києва, закупівлі техніки та засобів механізації для утримання зелених насаджень.

Зокрема висаджено понад 8 тис. шт. дерев, 79 тис. шт. кущів, 6,43 млн. шт. квітів, влаштовано і відремонтовано 68,62 га газонів.

Також, продовжено тенденцію збільшення висаджування багаторічних та злакових рослин. Так, у 2023 році на території міста висаджено близько 654 тисяч декоративних багаторічних рослин.

Багаторічні та злакові рослини

До знакових подій, таких як – День Києва, День Конституції України, День Незалежності України, районними комунальним підприємствами по утриманню зелених насаджень міста Києва на високому професійному рівні влаштовано більше 20 патріотично спрямованих квіткових інсталяцій на актуальну тематику, які стали популярними серед киян та гостей міста. Зокрема, це композиції, присвячені Дмитру «Да Вінчі» Коцюбайлу та Роману Ратушному, Фортеці Бахмут і кожному захиснику, символ нескореного Херсона, «Мій дім – 603 548 кв. км.» тощо.

Для створення образу Героя «Да Вінчі» висаджено майже 15 000 рослин, а також використано мармурову крихту, як тло для малюнка. Площа інсталяції – 35 кв. м.

Квіткові інсталяції

На Русанівській набережній висаджено алею гортензій довжиною майже 1000 м. У 2022 році тут було висаджено 458 кущів, а в 2023 році – ще 160.

Все частіше гортензії використовуються в озелененні парків та скверів. У парку з водними об'єктами вздовж просп. Шухевича вони прикрашають територію біля кримськотатарської альтанки. У самому центрі столиці на Володимирському проїзді № 2 були висаджені 130 кущів вздовж доріжок, створюючи квітучі коридори. У парку «Відродний» гортензії стали окрасою центральної алеї. І таких локацій у Києві чимало.

Київські гортензії

В рамках продовження виконання робіт з капітального будівництва та ремонту об'єктів благоустрою зеленого господарства, розпочатих ще у 2021 році, було виконано роботи з капітального ремонту на 55-ти об'єктах благоустрою зеленого господарства на балансових територіях КП УЗН районів міста Києва.

Сквер на вул. Котельникова, 26-32

Для забезпечення ефективного утримання об'єктів благоустрою зеленого господарства, а також догляду за зеленими насадженнями у 2023 році було закуплено сучасну спеціалізовану техніку та засоби малої механізації: трактори-косарки – 7 шт., екскаватори-навантажувачі – 3 шт., мотокоси - 19 шт., бензопили - 19 шт., гідравлічні роторні подрібнювачі пнів – 9 шт., автомобілі комбіновані дорожні – 4 шт.

В рамках виконання заходів щодо інвентаризації зелених насаджень проводяться роботи з обліку дерев у місті Києві шляхом їх «оцифровування» з подальшим відображенням інформації (геолокація, вид, зовнішні параметри тощо) щодо цих дерев на онлайн карті.

Районні комунальні підприємства по утриманню зелених насаджень міста Києва у 2023 році «оцифровували» дерева вздовж вулиць, в парках та скверах. Зокрема, КП УЗН Деснянського району «оцифрував» всі вуличні насадження і насадження на територіях парків та скверів, КП УЗН Голосіївського, Дніпровського, Печерського, Солом'янського та Святошинського районів міста Києва завершили роботу на територіях скверів та дерев вздовж вулиць, і розпочали «оцифровувати» насадження в парках, КП УЗН Оболонського та Дарницького районів міста Києва «оцифрували» всі вуличні насадження та розпочали роботу на територіях скверів.

Станом на 31.12.2023 року в Києві «оцифровано» 185 367 дерев.

Мапа «оцифрованих» дерев станом на січень 2024 року

5.2.6 Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах м. Києва

За даними видання «Небезпечні бур'яни. Біологічні забруднювачі довкілля м. Києва» (В.В. Протопопова, М.В. Шевера. – Київ: ТОВ «Поліграф-експрес», 2010. – 48 с.) у флорі Києва виявлено понад 350 видів адвентивних рослин - близько половини адвентивної фракції флори України. Проте не всі вони однаково адаптувалися до умов міста. Деякі з них зрідка трапляються лише по залізницях, інші, наприклад, «біженці з культури», ростуть лише поблизу тих місць, де їх вирощують, але переважна більшість їх поширені головним чином на околицях міста, створюючи досить великі колонії, а у центральних районах міста трапляються невеликими групами або поодинокі. Деякі з них, а саме 17 видів, що активно та масово поширюються і завдають відчутні збитки природній флорі називаються «інвазійними».

Рішенням Київської міської ради від 23.12.2004 р. № 877/2287 затверджено переліки карантинних та адвентивних рослин, які зустрічаються в межах м. Києва.

Відповідно до даного рішення в межах м. Києва зустрічаються 3 види карантинних рослин та 64 види адвентивних видів рослин, які є біологічними забруднювачами довкілля.

ПЕРЕЛІК карантинних рослин, які зустрічаються в межах Києва

Українська назва виду	Латинська назва виду	Негативний вплив
1. Амброзія полинолиста	<i>Ambrosia artemisifolia</i> L.	Алерген (пилок під час цвітіння)
2. Ценхрус малоквітковий	<i>Cenchrus pauciflorus</i> Benth.	Травматична рослина (травматозне насіння)
3. Повитиця польова	<i>Cuscuta campestris</i> Yunsk.	Рослина-паразит (пригнічення та зниження врожайів)

ПЕРЕЛІК адвентивних видів рослин, які є біологічними забруднювачами довкілля та зустрічаються в межах м. Києва

ЗЛІСНІ БУР'ЯНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Анізанта покрівельна	<i>Anisantha tectorum</i> (L.) Nevski
2. Ячмінь гривастий	<i>Hordeum jubatum</i> L.
3. Просо волосовидне	<i>Panicum capillare</i> L.
4. Мишій сизий	<i>Setaria glauca</i> P.Beauv.
5. Клен ясенolistий	<i>Acer negundo</i> L.
6. Коніза канадська	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronq.
7. Галінсога війчаста	<i>Galinsoga ciliata</i> (Raf.) S.F.Blake
8. Галінсога дрібноквітова	<i>Galinsoga parviflora</i> Cav.
9. Нетреба ельбська	<i>Xanthium albinum</i> (Willd.) H.Scholz
10. Нетреба скельна	<i>Xanthium rupicola</i> Holub
11. Аморфа кущова	<i>Amorpha fruticosa</i> L.
12. Рейнотрія японська	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
13. Ехіноцистис шипуватий	<i>Echinocystis lobata</i> (Michx) Torr. et Gray

ОТРУЙНІ ТА СМЕРТЕЛЬНО ОТРУЙНІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Болиголов плямистий	Conium maculatum L.
2. Ваточник сирійський	Asclepias syriaca L.
3. Баркгавзія маколиста	Barkhausia rhoeadifolia M. Bieb.
4. Жовтозілля воскове	Senecio viscosus L.
5. Чорнокорінь лікарський	Cynoglossum officinale L.
6. Червець однорічний	Scleranthus annuus L.
7. Переступень білий	Bryonia alba L.
8. Лаконос американський	Phytolacca americana L.
9. Бутень п'яний	Chaerophyllum temulum L.
10. Блекота чорна	Hyoscyamus niger L.
11. Дурман звичайний	Datura stramonium L.
12. Чернощир нетребалистий	Cyclachaena xanthifolia (Nutt.) Fresen

АЛЕРГЕННІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Сумах коротковолосий, оцтове дерево	Rhus typhina L.
2. Болиголов плямистий	Conium maculatum L.
3. Амброзія полинолиста	Ambrosia artemisifolia L.
4. Чернощир нетребалистий	Cyclachaena xanthifolia (Nutt.) Fresen
5. Аморфа кущова	Amorpha fruticosa L.
6. Хрінниця густоцвіта	Lepidium densiflorum Schrad.

НАРКОТИЧНІ, ГАЛЮЦИНОГЕННІ ТА СУДОМНІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Пажитниця п'янка	Lolium temulentum L.
2. Болиголов плямистий	Conium maculatum L.
3. Гринделія розчепірена	Grindelia squarrosa (Pursh) Dunal
4. Латук компасний	Lactuca serriola L.
5. Жовтозілля звичайне	Senecio vulgaris L.
6. Золотарник канадський	Solidago canadensis L.
7. Чорнокорінь лікарський	Cynoglossum officinale L.
8. Коноплі рудеральні	Cannabis ruderalis Janisch.
9. Ремерія зламана	Roemeria refracta Steven ex DC.

ТРАВМАТОЗНІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Ценхрус довгоколючковий	Cenchrus longispinus (Hack.) Fernald.
2. Мишій прикріплений	Setaria adhaerens (Forssk.) Chiov.
3. Щириця колюча	Amaranthus spinosus L.
4. Борщівник Мантегацці	Heracleum mantegazzianum Somm. et Levier
5. Будяк акантолистий	Carduus acanthoides L.
6. Волошка розчепірена	Centaurea diffusa Lam.
7. Татарник звичайний	Onopordum acanthium L.
8. Нетреба ельбінська	Xanthium albinum (Willd.) H.Scholz
9. Нетреба скельна	Xanthium rupicola Holub/
10. Нетреба колюча	Xanthium spinosum L.
11. Нетреба звичайна	Xanthium strumarium L.

ДЕРМАТОЗНІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Борщівник Мантегацці	<i>Heracleum mantegazzianum</i> Somm. et Levier
2. Борщівник Сосновського	<i>Heracleum sosnowskyi</i> Manden.
3. Соняшник однорічний	<i>Helianthus annuus</i> L.
4. Соняшник десятипелюстковий	<i>Helianthus decapetalus</i> L.
5. Соняшник сіруватий	<i>Helianthus subcanescens</i> (A.Gray) E.E.Wats
6. Мишій Фабера	<i>Setaria faberi</i> F.Herrmann
7. Мишій сизий	<i>Setaria glauca</i> P.Beauv.
8. Ториліс польовий	<i>Torilis arvensis</i> (Huds.) Link

ФЕТИДНІ РОСЛИНИ

Українська назва	Латинська назва
1. Болиголов плямистий	<i>Conium maculatum</i> L.
2. Ториліс польовий	<i>Torilis arvensis</i> (Huds.) Link
3. Тургенія широколиста	<i>Turgenia latifolia</i> (L.) Hoffm.
4. Баркгавзія маколиста	<i>Barchausia rhoedifolia</i> M. Bieb.
5. Чорнощир нетреболистий	<i>Cyclachaena xanthiifolia</i> (Nutt.) Fresen

5.3 Охорона, використання та відтворення тваринного світу

5.3.1 Загальна характеристика тваринного світу

Зоологи, які вивчають тваринний світ Києва, вважають, що тут мешкають кілька тисяч видів тварин. Точну цифру назвати важко, тому що тварини активно пересуваються: одні тварини живуть в місті постійно, інші мігрують. До того ж, дослідження тривають постійно і щороку вчені відкривають в природі щось нове.

На території столиці живуть:

- близько 48 видів ссавців (наприклад, їжак, кріт, білка, соня, різноманітні гризуни);
- понад 110 видів птахів (від найменшої мухоловки до найбільшого канюка);
- більш ніж 6 видів плазунів (вуж звичайний, черепаха болотяна та 4 види ящірок);
- орієнтовно 52 види риб (наприклад, щука, сом, плітка, лящ, 15 видів бичків, окунь, судак, інші);
- кілька тисяч видів безхребетних (жуки, метелики, бабки, богомоли, коники, джмелі та бджоли, а також губки, молюски і різноманітні ракоподібні).

Серед цих кількох тисяч видів тварин існують особливо рідкісні види, котрим загрожує зникнення, їх занесено до Червоної книги України, положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі тощо.

На особливу увагу та охорону заслуговують кажани. Це єдиний ряд ссавців, якому загрожує зникнення в Європі. Тому всі види кажанів належать до видів, що підлягають особливій охороні. У Києві виявлено види кажанів, занесених до Червоної книги серед яких: мала вечірниця, ставкова нічниця, середземноморський нетопир.

Також, у межах Києва гніздиться понад 110 видів птахів. Варто зазначити, що практично всі види потребують особливої охорони. На центральних вулицях нашої столиці можна почути спів рідкісних птахів: великої синиці, чорного дрозда, горихвістки-чорнушки, сірої мухоловки, шпака, зяблика й зеленяка, а білу плиску можливо побачити на тротуарах Хрещатика. На горищах будівель гніздиться невеличкий сокіл – боривітер; часто зустрічається значний за розміром хижак — канюк звичайний. У міських парках столиці стали звичайними чикотень, блакитна синиця, мухоловка строката; в пушах можна зустріти гнізда славок і вівчариків, а в зимовий період – і сов. Найулюбленішим пернатим мешканцем наших парків по праву вважається соловей, проте його кількість за останні 30 років зменшилась. Особливий інтерес викликають добре помітні навколоводні та водоплавні птахи: мартин озерний, крячок річковий, очеретянки велика і ставкова, курочка водяна, лиска, крижень та шугайчик. Подекуди в передмістях Києва (Троєщина та Конча-Заспа) ще є гнізда білого лелеки.

5.3.2. Стан і ведення мисливського господарства

Відповідно до статті 20 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» заборонено полювання на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, де це заборонено відповідно до положень про них; у межах населених пунктів (сіл, селищ, міст), за винятком випадків, передбачених рішеннями Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад.

Згідно Закону, ведення мисливського господарства, а саме: регулювання чисельності диких тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання в м. Києві є неможливим.

У 2023 році ліміти на добування мисливських тварин не затверджувались і ліцензії (дозволи) не видавались. Київською міською радою не приймалися рішення щодо визначення територій для створення мисливських угідь.

Повідомлення про факти здійснення незаконного полювання (браконьєрства) протягом 2023 року не надходили.

5.3.3. Стан і ведення рибного господарства

Відповідно до статті 15 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» державний облік, державний моніторинг, державний кадастр водних біоресурсів, а також державний облік та державний реєстр рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) ведуться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, з метою визначення сучасного стану, планування, організації і здійснення заходів щодо охорони водних біоресурсів, їх раціонального використання та відтворення.

У 2023 році ліміти на вилов риби не затверджувались і ліцензії (дозволи) не видавались.

Щодо фактів браконьєрства (незаконного вилову риби) спостерігається позитивна динаміка. Протягом 2023 року було зафіксовано 30 випадків браконьєрства, що значно менше в порівнянні з 2021 роком (131 випадок).

Кількість виявлених фактів браконьєрства

Роки	Виявлено фактів браконьєрства, од.
1	2
2023 рік	30
2022 рік	34
2021 рік	131

5.3.4. Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Види тваринного світу, що охороняються

Види тваринного світу	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4
Загальна кількість видів тварин, занесених до Червоної книги України, од.			
Загальна кількість видів тваринного світу на території області, що охороняються, од.	316	316	316
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	27	27	27
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), од.	283	283	283
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), од.	118	118	118
Кількість видів тварин, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-свразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	21	21	21
Кількість видів тварин, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	16	16	16

5.3.5 Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів

Водно-болотні угіддя (ВБУ) м. Києва є резерватами біотичного різноманіття. Утворюючи єдиний ландшафтний комплекс з Дніпром та його островами, водойми міста формують унікальний екологічний коридор, що є міграційним шляхом численним представникам флори і фауни через урбаністичні ландшафти.

Київські водойми, острови Дніпра, заплавні комплекси відіграють важливу роль у підтриманні якості міського середовища та формуванні рекреаційного

потенціалу. Сучасні ВБУ м. Києва характеризуються значними трансформаціями природних ландшафтів, показник ступеню містобудівного перетворення яких перевищує 55%. Аналіз вмісту біогенних сполук (азоту неорганічного чи фосфатів) у поверхневих водах м. Києва показав ознаки антропогенного евтрофування більшості водойм. Лише 10-15% водойм міста вирізняються водою хорошої якості, 70 % водойм - хоча б за одним показником класифікуються як такі, де якість води «погана» чи «дуже погана». Найнижчою якістю вод відзначаються водойми системи «Опечень», озера Гнилуша і Радунка (Деснянський р-н) та більшість водойм Дарницького р-ну. Все це робить надзвичайно актуальним охорону і збереження біотичного різноманіття водойм та водно-болотних комплексів міста.

Збереження природних видів та угруповань. У різнотипних водоймах м. Києва мешкає понад 500 видів безхребетних гідробіонтів, 350-400 - мікроскопічних водоростей, 30 - риб та понад 60 - вищих водних рослин. З водно-болотними комплексами міста пов'язане існування 140 видів хребетних тварин і 750 видів вищих судинних рослин, серед них понад 100 видів тварин та 18 видів рослин підлягають особливій охороні на місцевому, державному та міжнародних рівнях. Близько 20% сучасного списку вищих водних рослин, 25% риб, 30% ссавців, 80% птахів, 100% амфібій і плазунів, поширених у водно-болотних оселищах міста є такі, що потребують охорони.

Сьогодні міські ВБУ входять в межі об'єктів природно-заповідного фонду державного та місцевого значення, серед яких – НПП «Голосіївський», ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Романівське болото», РЛП «Дніпровські острови», ландшафтний заказник місцевого значення «Острів Жуків», ботанічний заказник місцевого значення «Рибне», іхтіологічно-ботанічний заказник місцевого значення «Озеро Вербне», ландшафтні заказники місцевого значення «Затока Наталка», «Озеро Тягле», «Деснянські луки», «Став Кулик», «Совська балка», «Долина річки Коноплянка», «Радунка», «Труханів острів» та багато інших.

Ландшафтні заказники місцевого значення «Озеро Алмазне» та «Озеро Малинівка»

Збереження оселищ. Насамперед потребують охорони (у т.ч. і на законодавчому рівні) оселища (водойми та природні комплекси), що характеризуються унікальним чи надзвичайно багатим біотичним різноманіттям.

Серед них комплекс заплавних озер південніше житлового масиву «Осокорки» Мартишів, Миколаєве, Залевада та Коров'яче, які зберегли усі риси природних заплавних водойм з надзвичайно багатою флорою та фауною водних мешканців.

Природні території південніше житлового масиву «Осокорки»

Ще одним прикладом водно-болотних угідь, що потребують суворого охоронного режиму, є урочище «Лісники», де в малих старицях і канавах мешкають рідкісні зяброногі ракоподібні, що охороняються на європейському рівні. Під охороною Бернської конвенції також знаходяться кумка червоночерева і черепаха болотяна, які мешкають у водоймах НПП «Голосіївський» та РЛП «Дніпровські острови». Тут же зустрічається видра річкова, занесена до Червоної книги України і Червоного списку «МСОП».

Особливу цінність також представляють собою оселища, що використовуються для рекреації. Охоронні заходи тут мають бути направлені на забезпечення належної якості вод та естетичної цінності довкілля (наприклад, створенню умови для пейзажного живопису, художнього фотографування, етологічних і фенологічних спостережень, медитації та ін.). Серед таких: водойми, потічки і яри НПП «Голосіївський», затоки та озера Гідропарку, парку «Муромець» тощо.

5.3.6 Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах адміністративно-територіальної одиниці

Інформація про чужорідні види тварин

Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
1	2
Пелюшниця велика, <i>Brephulopsis cylindrica</i> (Menke, 1828)	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить
Лищак кавказький, <i>Oxychilus translucidus</i> (Mortillet, 1854)	Переважно у підземних приміщеннях, шкоди не приносить
Слимак великий, <i>Limax maximus</i> Linnaeus, 1758	Помірний шкідник, по всьому місту, за потреби доцільно застосовувати молюскоциди
Слимак підвальный, <i>Limacus flavus</i> (Linnaeus, 1758)	Переважно у підземних приміщеннях, суттєвої шкоди не приносить
Слимак плямистий, <i>Limacus maculatus</i> (Kaleniczenko, 1851)	Переважно у підземних приміщеннях, суттєвої шкоди не приносить

Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
1	2
Слимак польовий кавказький, <i>Deroceras caucasicum</i> (Simroth, 1901)	Шкідник господарства, чисельність місцями велика, потрібно застосовувати моллюскоциди
Слимак польовий чорноголовий, <i>Krynicksillus melanocephalus</i> Kaleniczenko, 1851	Шкідник господарства, чисельність місцями велика, потрібно застосовувати моллюскоциди
Хробалюк звичайний, <i>Boettgerilla pallens</i> Simroth, 1912	Місцями у невеликій кількості у парках, напівпідземний слимак, суттєвої шкоди не приносить
Слимак оманливий, <i>Arion distinctus</i> Mabilie, 1868	Місцями у невеликій кількості в парках, потенційно помірний шкідник, за потреби доцільно застосовувати моллюскоциди
Слимак іспанський, <i>Arion vulgaris</i> Moquin-Tandon, 1855 (= <i>A. lusitanicus</i> auct.)	Надзвичайно шкідливий для господарства слимак, чисельність катастрофічно зростає щороку з моменту виявлення у Києві в 2013 році, ефективних засобів боротьби немає (застосовування моллюскоцидів малоефективно)
Равлик південний, <i>Helix albescens</i> Rossmässler, 1839	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить
Пустирниця звичайна, <i>Xerolenta obvia</i> (Menke, 1828)	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить
Мухоловка звичайна, або скути-герахатня, <i>Scutigera coleoptrata</i> (Linnaeus, 1758)	По всьому місту у підвальних приміщеннях, шкоди не приносить, контролює чисельність шкідливих комах
Карась сріблястий <i>Carassius gibelio</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться
Амур білий <i>Stenopharyngodon idella</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
Товстолобик білий <i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
Товстолобик строкатий <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
Чебачок амурський <i>Pseudorasbora parva</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
Гупі <i>Poecilia reticulata</i>	Локально поширений теплолюбний вид, заходи контролю чисельності не проводяться
Сонячний окунь звичайний <i>Lepomis gibbosus</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
Ротань-головешка <i>Perccottus glenii</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
Червоновуха черепаха (<i>Trachemys scripta</i>)	Чисельність збільшується, заходи не розроблені
Нутрія <i>Myocastor coypus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
Ондатра <i>Ondatra zibethicus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
Норка американська <i>Neovison vison</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
Собака енотоподібний <i>Nyctereutes procyonoides</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
Пацюк сірий <i>Rattus norvegicus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
Миша хатня <i>Mus musculus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося

5.4 Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні

5.4.1 Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду

В аспекті формування та розвитку природно-заповідної мережі показниками сталого розвитку є: загальна площа природно-заповідних територій в абсолютній та відносній («відсоток заповідності») кількості, що складає екологічний каркас держави. Природно-заповідний фонд міста Києва відіграє важливу роль у

розвитку територій та об'єктів природно-заповідного фонду України загалом. Фактична площа територій і об'єктів міста Києва складає 21774, 31 га (станом на 01.01.20234), що складає 0,53% від загальнодержавної площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду та 26,1% від загальної площі м. Києва.

Фактична площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення складає 54,69%, а площа територій і об'єктів місцевого значення – 45,31% від загальної площі природно-заповідного фонду м. Києва.

Відмінності соціально-економічного розвитку регіонів України зумовлюють нерівномірне техногенне навантаження на навколишнє природне середовище. Передбачається, що положення Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року і розроблені на її основі та з урахуванням завдань Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385, національні плани дій будуть інтегровані в регіональні програми соціально-економічного розвитку та деталізовані на рівні регіональних планів дій з охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, на основі яких будуть розроблені місцеві плани дій з охорони навколишнього природного середовища, підготовлені на рівні територіальних громад, міських, сільських та селищних рад.

Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року питома вага площі природно-заповідного фонду для м. Києва в 2020 році була визначена на рівні 21 %. При цьому, на момент затвердження цієї Стратегії площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду міста Києва становила 17320,6742 га, тобто – 20,7 % від площі міста. Станом на 01.01.2024 цей показник становить 26,1%.

Зростання показника питомої ваги площі природно-заповідного фонду для м. Києва відбулося внаслідок прийняття упродовж 2016 – 2023 років Київською міською радою рішень про створення і оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, за рахунок чого загальна фактична площа територій природно-заповідного фонду зросла на 4, 45 тис. га.

Зокрема в 2016 – створено 5 об'єктів, 2017 – 2 об'єкти, 2018 – 3 об'єкти, 2019 – 8 об'єктів, 2020 – 16 об'єктів, 2021 – 11 об'єктів, 2022 – 8 об'єктів, 2023 – 8 об'єктів.

Динаміка структури природно-заповідного фонду м. Києва

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2023 (попередній рік)		На 01.01.2024 (поточний рік)	
	Кількість, од.	Площа, га	Кількість, од.	Площа, га
1	2	3	4	5
Природні заповідники	-	-	-	-
Біосферні заповідники	-	-	-	-

1	2	3	4	5
Національні природні парки	1	10988,14	1	10988,14
Регіональні ландшафтні парки	4	1493,26	4	1493,26
Заказники загальнодержавного значення	1	1110,20	1	1110,20
Заказники місцевого значення	41	9728,55	42	9853,55
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	1	30,00	1	30,00
Пам'ятки природи місцевого значення	157	169,89	164	301,79
Заповідні урочища	-	-	-	-
Ботанічні сади загальнодержавного значення	3	205,70	3	205,70
Ботанічні сади місцевого значення	-	-	-	-
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	1	6,50	1	6,50
Дендрологічні парки місцевого значення	1	13,70	1	13,70
Зоологічні парки загальнодержавного значення	1	39,50	1	39,50
Зоологічні парки місцевого значення	-	-	-	-
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	9	1946,50	9	1946,50
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	14	208,58	14	208,58
РАЗОМ:	234	25940,52	242	26197,42
в тому числі: загальнодержавного значення	17	14326,54	17	14326,54
місцевого значення	217	11613,98	225	11870,88
1	2	3	4	5
Фактична площа ПЗФ		21517,41		21774,31
% фактичної площі ПЗФ від площі адміністративно-територіальної одиниці		25,80		26,10

5.4.2 Водно-болотні угіддя міжнародного значення

Через загрозу втрати водно-болотних угідь внаслідок вторгнення забудови, прокладання штучних наземних та водних шляхів, добування корисних природних копалин, неконтрольованої меліорації та інших чинників країни об'єдналися, щоб визнати цінність водно-болотних угідь і прилеглих до них середовищ існування та розробити рамки для їх захисту.

Перша Конвенція про водно-болотні угіддя відбулася в іранському місті Рамсар у 1971 році. До 1975 року Конвенція набула повної чинності, забезпечуючи основу для національних і міжнародних дій і співпраці для сталого захисту та підтримки водно-болотних угідь, їхніх природних ресурсів і послуг. Рамсарська конвенція — це міжурядова угода, яка зобов'язує країни-учасниці підтримувати екологічну цілісність певних водно-болотних угідь і підтримувати стаке використання цих водно-болотних угідь.

Заява про місію Конвенції полягає в «збереженні та розумному використанні всіх водно-болотних угідь через місцеві, регіональні та національні дії та міжнародне співробітництво, як внесок у досягнення сталого розвитку в усьому світі».

Законом України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів» Україну визнано правонаступницею Союзу РСР щодо участі в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971 р.), яка була ратифікована Верховною Радою СРСР 26 грудня 1975 року.

Постановою Кабінету міністрів України від 23.11.1995 № 935 (із змінами) затверджено перелік з 22 водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення головним чином як місця оселень водоплавних птахів.

Наразі, вищезазначений перелік не містить водно-болотних угідь в межах міста Києва.

5.4.3 Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина

Перелік об'єктів Всесвітньої природної спадщини та перелік біосферних резерватів ЮНЕСКО не містять природних об'єктів в межах міста Києва.

5.4.4 Формування Смарагдової мережі

За інформацією, розміщеною на офіційному сайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, перелік українських територій Смарагдової мережі Європи станом на березень 2021 року становить 377 територій площею близько 8 млн га.

До переліку українських територій Смарагдової мережі Європи (<https://rm.coe.int/updated-list-of-officially-adopted-emerald-sites-2020/1680a080d5>) входить національний природний парк «Голосіївський», загальна площа якого Указ відповідно до Указу Президента України від 27.08.2007 № 794/2007 та Указу Президента України від 01.05.2014 № 446/2014 становить – 10988,14 га.

Разом з тим, в переліку українських територій Смарагдової мережі Європи площа національного природного парку «Голосіївський» зазначена розміром – 11080 га.

5.5 Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Еколого-освітня діяльність. Порядок організації та проведення екологічної освітньо-виховної роботи визначено Положенням про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду, затвердженим наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.10.2015 № 399, та поширюється на природні та біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, регіональні ландшафтні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, управління якими здійснюють спеціальні адміністрації.

За інформацією, наявною в Департаменті захисту довкілля та адаптації до зміни клімату, на території м. Києва розташовано 8 територій та об'єктів природно-заповідного фонду управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, із них: 1 національний природний парк, 3 ботанічні сади загальнодержавного значення, 1 дендрологічний парк загальнодержавного значення, 1 зоопарк загальнодержавного значення, 1 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, 1 дендрологічний парк місцевого значення.

Метою екологічної освітньої і виховної роботи, що здійснюють природоохоронні установи, є цілеспрямований вплив на світогляд, поведінку і діяльність місцевого населення та відвідувачів цих установ стосовно збереження природної спадщини країни, природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечення підтримки природоохоронної діяльності установ природно-заповідного фонду шляхом поширення знань і підвищення обізнаності щодо цінностей біологічної та ландшафтної різноманітності, формування екологічної свідомості та виховання поваги до природи.

Основними напрямками екологічної освітньої і виховної роботи установ природно-заповідного фонду є:

- ведення освітніх та виховних робіт щодо необхідності збереження природних та історико-культурних цінностей на території установ ПЗФ, інших існуючих у регіоні та країні територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;
- ознайомлення громадян із законодавством України, міжнародними конвенціями та договорами/угодами у природоохоронній сфері;
- інформування місцевого населення та відвідувачів про діяльність установ природно-заповідного фонду та забезпечення доступу громадян до публічної інформації;
- формування наукових знань, поглядів і переконань, які закладають основи відповідального ставлення до навколишнього природного середовища і, зокрема, територій та об'єктів природно-заповідного фонду України;
- створення позитивного іміджу установи природно-заповідного фонду і забезпечення підтримки природоохоронної діяльності установи природно-заповідного фонду місцевим населенням та відвідувачами.

Установи природно-заповідного фонду здійснюють екологічну освітньо-виховну роботу за допомогою різних форм діяльності, до яких належать:

- розроблення та виконання спеціалізованих екологічних освітньо-виховних програм, розрахованих на різні категорії учасників;
- надання практичної та методично-консультативної допомоги з питань екологічної освітньо-виховної роботи заінтересованим підприємствам, установам, організаціям і громадянам;
- робота із засобами масової інформації, друкованими та електронними виданнями;
- підготовка та виготовлення власних екологічних освітньо-виховних матеріалів, а також їх поширення через спеціальні видання (листівки, буклети, газети тощо) з використанням символіки установи природно-заповідного фонду та розповсюдження соціальної реклами;
- організація присутності установ природно-заповідного фонду в електронному інформаційному просторі шляхом створення та ведення веб-порталів установ природно-заповідного фонду;
- створення та організація діяльності екологічних освітньо-виховних центрів, музеїв природи, візит-центрів, постійних та мобільних виставок і стендів;
- організація екологічних освітньо-виховних екскурсій облаштованими еколого-освітніми стежками та маршрутами;
- співпраця з громадськими екологічними організаціями, заохочення до волонтерської діяльності, сприяння створенню громадських природоохоронних ініціатив;
- організація та проведення таборів, польових екологічних практик, зборів юних екологів, ботаніків, зоологів, гуртків, учнівських лісництв тощо;
- організація і проведення масових природоохоронних та екологічних освітньо-виховних заходів, тематичних науково-практичних заходів (конференцій, форумів, семінарів, навчальних тренінгів, круглих столів, тематичних вечорів, фестивалів, вікторин, олімпіад, екологічних ігор, конкурсів, екскурсій, акцій тощо) за участю громадськості, учнівської та студентської молоді.

У сфері екологічної освітньо-виховної роботи установи природно-заповідного фонду співпрацюють з усіма верствами населення, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, громадськими та міжнародними організаціями, насамперед з дошкільними, загальноосвітніми, позашкільними, професійно-технічними та вищими навчальними закладами.

Рекреаційна діяльність. Рекреаційна діяльність на території територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється відповідно до Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.07.2022 № 256.

Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду організовується і здійснюється відповідно до положень про ці території та

об'єкти природно-заповідного фонду та проєктів їхньої організації або проєктів реконструкції, якщо розроблення таких проєктів передбачено Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

Основними напрямками рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду є:

- створення умов для здійснення рекреаційної діяльності з додержанням режиму територій і об'єктів природно-заповідного фонду;
- встановлення допустимих антропогенних (рекреаційних) навантажень на території і об'єкти природно-заповідного фонду;
- організація та облаштування інформаційно-туристичних центрів, еколого-освітніх стежок, туристичних маршрутів, оглядових майданчиків, рекреаційних ділянок, кемпінгів, таборів для відпочинку;
- поширення інформації рекламного та інформаційного змісту (оприлюднення у засобах масової інформації та на вебсайтах інформації про рекреаційні ресурси і послуги, а також про суб'єктів рекреаційної діяльності в межах природно-заповідного фонду та/або поруч з ними);
- вивчення, узагальнення та впровадження кращого національного і закордонного досвіду і практики з організації рекреаційної діяльності;
- формування в рекреантів і місцевих жителів культури оздоровлення, відпочинку та туризму на природі, бережливого та гуманного ставлення до природної і культурної спадщини.

Основними видами рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду є організація оздоровлення, відпочинку, любительського та спортивного рибальства, різних видів туризму: дитячого, молодіжного, сімейного, для осіб похилого віку, для осіб з інвалідністю, культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, спортивного, релігійного, екологічного (зеленого), сільського, підводного, гірського, пригодницького, автомобільного, самодіяльного.

Плата за відвідування територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюється згідно зі статтею 47 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», а плата за надання рекреаційних послуг - відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду». У розрахунках вартості платних послуг ураховуються витрати на надання, створення та відновлення рекреаційних ресурсів.

6. ЗЕМЕЛЬНІ РУСУРСИ ТА ҐРУНТИ

6.1. Структура та стан земель

Характерною і важливою особливістю земель м. Києва є їх диференціація: поруч із щільно забудованими центральними районами, існують мало забудовані, або зовсім незабудовані, головним чином, периферійні території, які вкриті рослинністю лісових або лугових формацій. Ці землі, які репрезентують до 50% приселітебної території, мають виключне середовище – утворююче, екологічне значення і потребують охорони та збереження. Разом з тим спостерігається тенденція щодо забудови вільних територій часто за рахунок скорочення зеленої зони міста, що обумовлює втрату земельних екологічно важливих резервантів міста та екологічного пріоритету в процесі містобудування.

Земельний фонд міста Києва налічує 826 квадратних кілометрів.

За даними Головного управління Держгеокадастру у м. Києві, що надані листом від 12.04.2024 № 8-10-0.222-3764/2-24, структура земельного фонду міста має такий склад.

Структура земельного фонду регіону

Категорії земель та види земельних угідь	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	усього, тис.га	% до загальної площі території	усього, тис.га	% до загальної площі території	усього, тис.га	% до загальної площі території
1	2	3	4	5	6	7
Категорії земель за основним цільовим призначенням						
Загальна площа території регіону	83,6	100	83,6	100	83,6	100
з них:	-	-	-	-	-	-
землі сільськогосподарського призначення	4,4	5,3	4,4	5,3	4,7	5,6
землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	-	-	-	-	-	-
землі оздоровчого призначення	-	-	-	-	-	-
землі рекреаційного призначення	-	-	-	-	-	-
землі лісгосподарського призначення	-	-	-	-	-	-
землі водного фонду	-	-	-	-	-	-
Види земельних угідь						
Загальна площа земель	4,4	5,3	4,4	5,3	4,7	5,6

Категорії земель та види земельних угідь	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	усього, тис.га	% до загальної площі території	усього, тис.га	% до загальної площі території	усього, тис.га	% до загальної площі території
1	2	3	4	5	6	7
з них:	-	-	-	-	-	-
Сільськогосподарські угіддя, з них:	4,4	5,3	4,4	5,3	4,7	5,6
рілля	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,7
перелоги	-	-	-	-	-	-
сіножаті	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7
пасовища	-	-	-	-	-	-
багаторічні насадження	3,3	4	3,3	4	3,3	4
Землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, з них:	-	-	-	-	-	-
болота	-	-	-	-	0,1	0,1
яри	-	-	-	-	-	-
Чагарникова рослинність природного походження	-	-	-	-	0,2	0,2
Ліси та інші лісовкриті землі, з них:	35,1	41,7	35,1	41,7	35,3	42,2
земельні лісові ділянки, вкриті лісовою рослинністю	34,9	41,7	34,9	41,7	35,1	42,0
Води	6,7	8	6,7	8	6,6	7,9

Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис.га	% до загальної площі регіону	тис.га	% до загальної площі регіону	тис.га	% до загальної площі регіону	тис.га	% до загальної площі регіону
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2021	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-
2022	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-
2023	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-

Найшкідливішим для землекористування і довкілля є забруднення ґрунтів важкими металами.

Необхідно зазначити, що встановлення фонового рівня пов'язане з певними труднощами, бо вміст певного хімічного елементу чи речовини в ґрунті визначається не тільки антропогенним впливом, але й природною мінливістю, яка залежить від складу породи, з якої утворився ґрунт, клімату, рельєфу місцевості, рослинного покриву та інших факторів природного середовища. Забруднення ґрунту може мати глобальний, регіональний та локальний характер.

Локальне забруднення містить, крім природної складової, ще й глобальний компонент і частину, яка обумовлена забрудненням токсичними речовинами від конкретних місцевих джерел забруднення, що розташовані на близькій відстані (менше 40 км).

За ступенем шкідливості хімічні речовини за умови їх систематичного проникнення до ґрунту розташовуються в такій послідовності: пестициди та їхні метаболіти, важкі метали, мікроелементи, нафтопродукти, сірчисті сполуки, речовини органічного синтезу, тощо.

Органічна складова ґрунтів являє собою продукти розкладу тваринного або рослинного походження (гумус), а також білки, вуглеводні, органічні кислоти, жири, дубильні речовини, тощо. У ґрунтах знаходиться велика кількість живих організмів, котрі мають велике значення для ґрунтоутворення.

У мінеральній частині ґрунтів присутні близько 50 елементів. Хімічні елементи знаходяться в ґрунті в окисленому стані або у вигляді солей.

З ґрунту хімічні речовини частково переходять в рослини, а з рослин з їжею потрапляють в організми тварин та людей. Хімічні мікроелементи мають велике значення для розвитку рослинного і тваринного світу, в тому числі й людини. Нестача або надлишок мікроелементів у ґрунті призводить до порушення обмінних процесів не лише у трав'янистих, але і м'ясоїдних тварин та в організмі людини. Це викликає ендемічні захворювання.

Ґрунти мають здатність накопичувати радіоактивні речовини, котрі вражають живі організми, а потрапляючи з їжею в організм тварин та людей, викликають захворювання різних органів.

При оцінці можливості вирощування сільськогосподарських рослин на тих чи інших забруднених ґрунтах, у першу чергу береться до уваги транслокаційний показник шкідливості, який дозволяє робити висновки про рівень надходження хімічних елементів і токсичних речовин до організму людини з продуктами харчування рослинного походження.

У 2023 році Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського виконала дослідження ґрунтів на території міста Києва на вміст промислових токсикантів (кадмій, манган, мідь, нікель, свинець, цинк). Проби ґрунтів відбиралися на ділянках, які розташовані у промислово навантажених районах столиці, біля автомагістралей, але й у рекреаційних зонах.

Ступінь забруднення ґрунтів важкими металами значною мірою залежить від кількості надходження їх у навколишнє середовище, а також від природних кліматичних умов (температури повітря, кількості атмосферних опадів, рН ґрунту, механічного складу ґрунтів, тощо) та фізико-хімічних особливостей цих сполук (їх розчинності у воді, леткості та ін.).

Результати визначення вмісту промислових токсикантів у ґрунтах: кадмію, мангану, свинцю наводяться у ГДК (згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України №1595 від 14.07.2020р.), нікелю, міді, цинку – у мг/кг повітряно-сухого ґрунту.

За даними спостережень у м. Київ у ґрунтах на території парку «Відрадний» виявлено максимальний вміст цинку на рівні 826 мг/кг, у ґрунтах на території парку ім. О. Пушкіна - на рівні 822 мг/кг, на території парку Нивки - на рівні 814 мг/кг.

Забруднення ґрунтів промисловими токсикантами

Населений пункт	Кількість проб	Забруднюючі речовини					
		Середній /максимальний вміст, в ГДК			Середній/максимальний вміст, мг/кг		
		Cd	Mn	Pb	Ni	Cu	Zn
Київ	45	0,29/0,83	0,2/0,7	0,2/0,4	11/30	12/25	537/826

У ґрунтах на території міст внаслідок багаторічних викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від різноманітних підприємств, на автомагістралях – від транспорту, сформувалися зони підвищеного вмісту важких металів навколо них промислового та транспортного походження. Загалом в Україні, так і в Києві ґрунти найбільш забруднені цинком, свинцем, менше міддю, манганом, кадмієм і нікелем, але зустрічаються поодинокі випадки більш високого локального забруднення окремими токсикантами.

6.2 Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти

Внаслідок економічних та інших причин, сучасних ринкових умов спостерігається погіршення екологічного стану земель, розвиток на них процесів деградації ґрунтів – ерозії, дегуміфікації, переущільнення, зменшення

біорізноманіття тощо.

Причиною деградації найчастіше є:

- нераціональна структура сільгоспугідь, посівних площ, розміщення культур без достатнього повного врахування ґрунтово-кліматичних умов;
- щільна розбудова інфраструктури міста;
- підвищений рівень розораності;
- дефіцитний баланс біофільних елементів через невеликі дози гною і мінеральних добрив, які застосовуються;
- недостатнє задіяння економічних стимулів для екологобезпечного використання земельних ресурсів, механізмів економічної та адміністративної відповідальності землекористувачів за порушення вимог щодо охорони ґрунтів.

6.3 Державна політика та заходи у сфері охорони земель

Питання раціонального використання земель та їх охорони належать до пріоритетних напрямів державної політики у сфері природокористування, екологічної безпеки і охорони навколишнього природного середовища та є невід’ємною умовою збалансованого економічного й соціального розвитку країни.

Нормативно-правове забезпечення охорони земель в Україні визначається положеннями Конституції України, Земельного кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про землеустрій» та інших нормативно-правових актів, які приймаються відповідно до них.

У 2021 році прийнято Закон України від 28.04.2021 №1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», яким, зокрема, удосконалено деякі засади здійснення охорони земель та передбачено розробку відповідних нормативно-правових актів у цій сфері. Так, на виконання цього Закону прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2021 р. №1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин», яка є одним із важелів для забезпечення ефективного державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони земельних ресурсів, вжиття заходів щодо запобігання забрудненню земель небезпечними речовинами, додержання суб’єктами господарювання екологічних нормативів у сфері використання та охорони земель, притягнення винних до відповідальності.

Також у 2021 році розроблено такі проекти актів у сфері охорони земель як Порядок консервації земель (постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 35), Правила розроблення робочих проектів землеустрою (постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2022 р. № 86), Концепцію Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель (постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р).

7. Надра

7.1. Мінерально-сировинна база

Київ з прилеглими до нього територіями розташовано у зоні стику двох регіональних структур: північно-східного схилу Українського щита та південно-західного борту Дніпровсько-Донецької западини. Межею між ними слугує Дніпровська зона розломів північно-західного простягання.

Поверхня кристалічного фундаменту в районі Києва поступово занурюється у північно-східному напрямку і в районі м. Бровари залягає на глибині понад 650 м. Найближчі до міста виходи кристалічних порід на денну поверхню відомі в долині р. Удава біля с. Плисецьке. Осадкові породи, що залягають над кристалічним фундаментом, представлено пісками, глинами, мергелями.

7.2 Система моніторингу геологічного середовища

Мережа спостережень за станом навколишнього природного середовища

№ з/п	Суб'єкти моніторингу	Кількість точок спостережень, од.								
		атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морські води	підземні води*	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	Ґрунти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Державна служба геології та надр України (Дергеонадра)	-	-	-	-	-	-	4	-	-

*2022 рік

Основні водоносні горизонти

Геологічний індекс водовмісних порід	Кількість прогнозних ресурсів, тис.м ³ /добу*	Кількість експлуатаційних запасів, тис.м ³ /добу		
		A+B	C1+C2	A+B+ C1+C2
1	2	3	4	5
PG	0,000	2,669	1,730	4,399
J	0,000	633,290	57,710	691,000

* - кількість прогнозних ресурсів по м. Київ дорівнює кількості експлуатаційних запасів підземних вод

Розвиток господарського комплексу України відбувається в умовах нарощування техногенної дестабілізації геологічного середовища, наслідком якої є

подальше збільшення кількості кризових явищ в екологічних системах, зокрема й активізація небезпечних екзогенних геологічних процесів (далі - ЕГП). Розвиток ЕГП відбувається у верхній частині літосфери та проявляється як зміна її форм, складу й властивостей. Господарське освоєння територій супроводжується техногенним посиленням природних ЕГП, розширенням площ їх розвитку, збільшенням масштабів прояву.

Поширеність небезпечних екзогенних геологічних процесів (за останні 5 років)

Рік	Підтоплення		Карст			Зсуви					
	площа, тис.км ²	% від площі території регіону	площа поширення порід, здатних до карстування, тис.км ²	%	кількість карстопровів, од.	загальна кількість,	площа, км ²	%	кількість активних, од.	площа активних, км ²	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2019	-	-	-	-	-	53	0,129095	0,015387	38	0,114265	0,013619
2020	-	-	-	-	-	53	0,129195	0,015399	39	0,114715	0,013673
2021	-	-	-	-	-	53	0,128445	0,015309	40	0,115965	0,013822
2022	-	-	-	-	-	53	0,131595	0,015685	40	0,1177465	0,014001
2023	-	-	-	-	-	54	0,132895	0,0158396	41	0,1329	0,013595

Інформація у сфері надрокористування станом на 01.01.2023

Спеціальні дозволи на користування надрами	За роками		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Кількість виданих	1	0	1
Кількість анульованих	2	1	0

8. Відходи

Управління відходами залишається однією із важливих екологічних проблем і у 2023 році, яка потребує системного вирішення. Перетворення системи управління відходами на екологічно безпечну є для України одним із пріоритетних завдань. Домінуючим способом управління відходами у 2023 році, як і у попередні роки, залишалося їх видалення.

Таким чином, У 2023 році зберігалася тенденція до прогресуючого накопичення відходів як у промисловому, так і у побутовому секторі.

Значні обсяги щорічного утворення відходів в Україні та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, перероблення, утилізацію, знешкодження та екологічно безпечне видалення, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки. Втрачається вагомий ресурсний потенціал, і водночас погіршується і так несприятлива екологічна ситуація.

8.1. Структура утворення та накопичення відходів

Основна частка відходів у місті Києві є тверді побутові відходи (далі -ТПВ). Поводженням з такими відходами займається спеціалізовані структурні підрозділи КП «Київкомунсервіс». За даними Департаменту житлово - комунальної інфраструктури, обсяги збирання і утворення твердих побутових відходів у період 2021-2023 років коливаються, але мають тенденцію до зростання.

Протягом у всіх районах міста Києва запроваджений та діє роздільний збір, двоконтейнерна технологічна схема роздільного збирання побутових відходів.

Впровадження роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів (приймання/збирання/вилучення небезпечних відходів у складі побутових відходів від населення)

№ з/п	Найменування населеного пункту	Загальна кількість мешканців у населеному пункті, тис. осіб	Кількість приймальних пунктів небезпечних відходів у складі побутових (усього), од.	Кількість місць тимчасового розміщення небезпечних відходів у складі побутових до їх передачі спеціалізованим підприємствам, од.	Загальний обсяг небезпечних відходів, які збираються приймальними пунктами, т	Номенклатура та обсяг небезпечних відходів, які збираються приймальними пунктами
1	2	3	4	5	6	7
1	місто Київ	2 952,3*	200	1/Склад КП «Київкомунсервіс» (м. Київ, вул. Бакинська, 35)	19,66	- відпрацьовані батарейки та акумулятори – 12,05 т; - ртутьмісні енергозберігаючі та люмінесцентні лампи – 17 981 од; - ртутьмісні термометри – 1812 од.

8.2. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)

У столиці, як в цілому по Україні склалася катастрофічна екологічна ситуація, пов'язана, у тому числі, з відсутністю галузі сміттєпереробки. Щорічно в країні утворюється близько 15 млн. тон твердих побутових відходів (далі - ТПВ), з них тільки 5% відсортовуються, а 95% опиняються на полігонах, половина з яких є несанкціонованими.

Також існують проблема – «безхазяйних відходи», які виявляються час від часу та отруюють повітря та воду.

Повноваження Київської міської державної адміністрації та органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами визначені у статтях 25, 26 Закону України від 20.06.22 № 2320-IX «Про управління відходами» (далі – Закон), який набрав чинності від 09 липня 2023 року.

Цей Закон регулює відносини, пов'язані із запобіганням утворенню та з управлінням відходами, що утворюються в Україні, а також з управлінням відходами, що перевозяться через територію України, вивозяться за її межі та ввозяться в Україну з метою відновлення, у тому числі рециклінгу.

До основних принципів, які визначені у статті 3 Закону, зокрема віднесений принцип запобігання, тобто утворювач або власник відходів вживає заходів для запобігання утворенню відходів, а також для уникнення, зменшення або усунення негативного впливу відходів на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Заразом, відповідно до пункту 4 статті 12 Закону, якщо власник відходів не встановлений, передача відходів до суб'єкта господарювання у сфері управління відходами та усунення негативних наслідків, спричинених відходами, здійснюється за рахунок державного або місцевого бюджету.

Разом з цим, відповідно до пункту 6 статті 12 Закону порядок виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений, визначається Кабінетом Міністрів України. Станом на даний час Порядок виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений КМУ не прийнято, тому відсутні правові підстави задля виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений.

Для вирішення існуючих проблем в подальшому пропонується:

- скласти впорядковану базу промислових відходів з визначенням їх хімічного складу та токсичності;
- створити систему ефективного розділення промислових відходів для можливості їх подальшого використання, як вторинної сировини;
- налагодити систему обліку всіх видів відходів;
- збільшити штрафи за викиди сміття в недозволеному місці;
- ввести обов'язковий роздільний збір ТПВ;
- впровадження новітніх технологій виробництва, які дозволять мінімізувати утворення небезпечних відходів суб'єктами господарювання;
- сприяти підприємцям суб'єктів господарювання щодо впровадження міжнародного стандарту ДСТУ ISO 14001:2015 «Системи екологічного управління.

Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT)» в першу чергу на підприємствах, які належать до видів планованої діяльності та об'єктів,

які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище від діяльності та підвищення конкурентоспроможності.

У наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності наведених у розділі IV Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо утворення та поводження з відходами, затверджених Наказом Державної служби статистики від 26 січня 2023 року № 27 у повному обсязі не є можливим.

Серед підприємств, об'єкти яких розташовані в межах міста та можуть мати або мають негативний вплив на довкілля:

- ТОВ «Євро-Реконструкція»;
- СП «Київські ТЕЦ» КП «Київтеплоенерго» (ТЕЦ-5 та ТЕЦ-6);
- СП «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго»;
- ПрАТ «АК «Київводоканал» (БСА);
- ВАТ «Радікал»;
- ДСП «Об'єднання «Радон».

Цілісної системи поводження з промисловими відходами на території міста немає.

Ці об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку міста Києва потребують посиленого екологічного контролю та належного організаційно – фінансового забезпечення виконання необхідних природоохоронних заходів.

Але за обсягом основна частка відходів у місті Києві – це побутові чи тверді побутові відходи ТПВ, які вивозяться на переробку та подальше захоронення на: полігони №5 та №6 ПрАТ «Київспецтранс» та СП «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго».

Інфраструктура утилізації та оброблення побутових відходів станом за 2023 рік

Адреса розташування	Рік відкриття	Кінцевий строк експлуатації (при наявності)	Загальний об'єм накопичення/ відновлення побутових відходів, тис. м ³	Площа зайнята безпосередньо відходами, га	Господарська зона та інженерні споруди полігону, га
1	2	3	4	5	6
Полігон ТПВ №5 с. Підгірці, Обухівський район, Київська область	1986	-	3457,35	35,75	10,63
Полігон ВГВ №6 м. Київ, вул. Пирогівський шлях, 94-96	1995	-	740,87	9,3	2,3

1	2	3	4	5	6
Сміттєспалювальний завод «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО», м. Київ вул. Колекторна, 44	1987	-	705,96	X	X

* - за даними Департаменту житлово - комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Інфраструктура місць видалення відходів (МВВ) за критерієм екологічної безпеки

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Місця видалення відходів категорії Г - надзвичайно небезпечні		Місця видалення відходів категорії В - небезпечні		Місця видалення відходів категорії Б - помірно небезпечні		Місця видалення відходів категорії А - малонебезпечні	
		діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	місто Київ	-	-	2	-	3	-	2	-
	Усього	-	-	2	-	3	-	2	-

Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів (МВВ) (на 01.01.2024 року)

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Кількість непаспортизованих МВВ, од.	Кількість паспортизованих МВВ, од.	Паспортизовано МВВ за звітний період, од.
1	2	3	4	5
1	Місто Київ	-	7	-

Суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання, заготівлю відходів як вторинної сировини

№ з/п	Найменування/ Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)	Місцезнаходження/ Місце проживання	Контактні дані (вебадреса, телефон, електронна пошта)	Спеціалізація (види вторинної сировини)
1	2	3	4	5
1	ТОВ «Київміськвторресуси»	м. Київ, вул. Євгена Маланюка, 112	(044) 516- 86-51	– макулатура; – полімерні відходи: – матеріали текстильні вторинні (ватні, бавовняні, шерстяні та напівшерстяні); – скlobій усіх видів; – використані алюмінієві баночки з-під напоїв; – використані автомобільні шини; – пошкодженні дерев'яні піддони

До 50% обсягу утворених ТПВ в м. Києві захоронюються на полігоні ТПВ № 5 у с. Підгірці Обухівського району Київської області та за договорами в інших районах Київської області.

На полігоні із 1998 року існує єдина в Україні установка з очищення фільтрату виробництва фірми «PallRochem» (Німеччина), робота якого основана на технології мембранного фільтрування.

Наразі розроблений проєкт Плану управління відходами в місті Києві до 2030 року, який містить заходи, пов'язані з усіма циклами поводження з відходами відповідно до їх класифікації та враховуючи специфіку міста Києва, в тому числі тенденції подальшого розвитку системи управління побутовими відходами, тощо.

8.3 Транскордонне перевезення небезпечних відходів

Вимоги до транскордонних перевезень відходів розроблені відповідно до Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, а також згідно із законами України: «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про відходи», «Про перевезення небезпечних вантажів».

Експорт з України, імпорт в Україну чи транзиту через територію України небезпечних відходів здійснюється згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 р. № 1120 «Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів».

На території Києва транскордонні перевезення не застосовуються.

8.4 Державна політика та заходи у сфері поводження з відходами

Сфера управління відходами регулюється Законом України від 20.06.2022 р. № 2320-IX «Про управління відходами».

В Україні продовжується реформування державної політики у галузі відходів відповідно до принципів європейської політики щодо відходів. Впроваджується системний підхід до поводження з відходами на національному та регіональному рівні відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 820-р.

У 2021 році прийнято перший спеціальний закон України, спрямований на обмеження виробництва та споживання пластикових пакетів в Україні. Таким законом став Закон України від 1 червня 2021 року № 1489-IX «Про обмеження обігу пластикових пакетів на території України», яким запроваджено в Україні окремі положення тих змін, що були внесені Директивою ЄС/2015/720 до базової Директиви ЄС/94/62 про упаковку та відходи упаковки.

Обмеження спрямовані на:

- заборону оксорозкладних пакетів, які розкладаються на мікропластик, а не на природні речовини;
- обмеження використання надтонких пластикових пакетів;
- обов'язкове маркування біорозкладних пластикових пакетів на відповідність національним стандартам ДСТУ EN 14995:2018, ДСТУ EN 13432:2015;
- стимулювання виробництва біорозкладних пластикових пакетів.

З метою приведення Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами у відповідність з положеннями Закону України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» (з урахуванням змін, внесених Законом України від 02 жовтня 2019 р. № 139-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку ліцензування господарської діяльності») прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 23.12.2021 р. № 1372 «Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами». Постановою запроваджено щоквартальна звітність ліцензіатів щодо утворення та поводження з кожним видом небезпечного відходу та передачі небезпечних відходів іншим суб'єктам господарювання.

9. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

9.1. Екологічна безпека як складова національної безпеки

Технологічний розвиток ставить людину в умови, коли вона може зруйнувати сама себе і свій світ. Іншими словами, домінантною стає думка про те, що зараз не тільки військовими, але й іншими засобами можна зруйнувати світ. Сьогодні відповідальність за виживання людського роду набуває більш широкого значення, стосується мирного використання технологічних засобів, зв'язує між собою основні форми життя суспільства: кількість і якість розвитку, екологічну рівновагу, демографічний ріст, військові витрати.

Діяльність підприємств, що становлять підвищену екологічну небезпеку, може призвести до негативних явищ, до незворотних змін у системі «здоров'я населення – навколишнє природне середовище», до виникнення аварії, наслідки якої призведуть до порушення нормальних умов життя і діяльності людей, функціонування рослинного та тваринного світу та погіршення стану довкілля в цілому.

9.2. Об'єкти підвищеної екологічної безпеки

З метою завчасного запобігання виникнення техногенно-екологічної небезпеки, Постановою Кабінету Міністрів від 27.07.1995 р. № 554, затверджений перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку.

До таких об'єктів можна віднести: Дніпровську та Деснянську водопровідні станції, Бортницьку станцію аерації (БСА) ПрАТ «АК «Київводоканал», ТЕЦ-5, ТЕЦ-6, «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго», ТОВ «Євро-Реконструкція», ВАТ «Радикал», Спецкомбінат «Радон» (ДСП «Київський ДМСК»).

Водопровідні станції є одними з основних джерел постачання питної води Києва. Основну небезпеку становить хлорне господарство. Небезпека об'єктів хлорного господарства станцій пов'язана з можливістю викиду хлору і розповсюдженням токсичної хлорної хвилі. Хлор є сильнодіючою отруйною речовиною 2-го класу небезпеки, використовується у кількості, яка перевищує критичні значення, тому в аварійній ситуації можливе зараження хлором не тільки території станції, а також поруч розташованих дачних ділянок, лікарняного комплексу, ґрунту, атмосфери, води р. Дніпро, лісових насаджень, інтоксикації населення.

Бортницька станція аерації

Аналіз наявної інформації щодо функціонування БСА свідчить про можливі негативні наслідки її подальшої експлуатації без проведення капітального ремонту. Основною проблемою нормального функціонування споруд БСА є їх повний фізичний та моральний знос, будівельні конструкції, насоси, трубопроводи та інше обладнання 1-ї черги очисних споруд станції є непридатним для їх подальшої експлуатації, а деякі з них знаходяться в аварійному стані. Крім цього, подальше використання існуючих мулових полів може призвести до їх переповнення, прориву дамби, так як на даний час фактичний обсяг осадів вдвічі перевищує проектне навантаження. Не вирішення проблеми може призвести до

виникнення техногенних аварій та створити передумови до виникнення надзвичайної екологічної ситуації.

«Гарячою проблемою» для Києва є промислова площадка ВАТ «Радикал» (на той час п/с № 172, а пізніше Завод хімікатів та ДВП «Радикал»), який був введений в експлуатацію в 1951 році і до 1996 року підприємство було монополістом по виробництву в Україні деяких видів синтетичних матеріалів, зокрема, пінополіуретану, бертолетової солі, каустичної соди, гермабутилу, хімічних засобів захисту рослин. Виробництво було зупинене.

На початку 2023 року до Управління (Департаменту) надійшов лист Департаменту муніципальної безпеки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) щодо включення заходів з демеркурізації промислового майданчика ВАТ «Радикал» до Переліку природоохоронних заходів у місті Києві.

На підставі наданої Департаментом муніципальної безпеки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) пропозиції, Управлінням (Департаментом) включено до проекту рішення Київської міської ради «Про затвердження переліку природоохоронних заходів у місті Києві, що фінансуватимуться з Київського міського фонду охорони навколишнього природного середовища у 2023 році», захід з демеркурізації промислового майданчику ВАТ «Радикал», забезпечення екологічно безпечного збирання, зберігання, оброблення, перевезення, утилізації і захоронення ртутевмісних відходів та рекультивації забруднених територій, в тому числі проектних робіт.

9.3 Радіаційна безпека

Оцінка радіоактивності навколишнього природного середовища є складовою частиною комплексної системи гідрометеорологічних спостережень, що згідно Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність» здійснюються на метеорологічних, гідрологічних станціях та постах спостережень, що підпорядковані Управлінню гідрометеорології Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Враховуючи негативний вплив радіоактивних відходів (РАВ) на людей і навколишнє природне середовище, необхідно здійснювати збирання і надійну ізоляцію відходів з урахуванням особливостей радіонуклідів, а також відмінностей їх фізико-хімічних і біологічних властивостей. Цей процес регулюють закони України про «Про поводження з радіоактивними відходами» та «Про відходи». Відповідно до законодавства поводження з радіоактивними відходами – це всі види діяльності (включаючи діяльність, пов'язану із зняттям з експлуатації), що стосуються оперування, попередньої обробки, обробки, кондиціонування, перевезення, зберігання чи захоронення радіоактивних відходів.

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район), назва АЕС та підприємства	Кількість ядерних та радіаційно небезпечних об'єктів (усього), од.	АЕС		Підприємства, що здійснюють захоронення радіоактивних відходів (РАВ)		
			кількість реакторів, од.	радіаційний фон в 30-кілометровій зоні АЕС, мкЗв/год	кількість ПЗРВ, од.	кількість РАВ, м ³ загальна активність, Бк	радіаційний фон на території ПЗРВ, мкЗв/год*
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Київська область, м. Київ, центральний виробничий майданчик ДСП «Об'єднання «Радон»	1	-	-	1	Загальна активність РАВ 2,91E+17 Бк	Мін=0,08 Макс=5,79*

*максимальне значення потужності еквівалентної дози пояснюється розміщенням точок радіаційного контролю біля ангара тимчасового зберігання радіоактивних відходів

9.4 Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України

Повномасштабна війна на території України, яку розпочала рф актуалізувала багато нагальних проблем, які з урахуванням зміни клімату потребують поглиблених досліджень для прийняття рішень.

Місто Київ потребує створення сталого та екологічного майбутнього, у зв'язку з цим виникла необхідність у розробленні Екологічної стратегії та Плану адаптації до зміни клімату м. Києва.

Забезпечити розроблення та затвердження у встановленому порядку інструкцій з ведення регіональних кадастрів природних ресурсів за розділами «Природні рослинні ресурси» та «Ресурси тваринного світу» загальнодержавного значення, а також їх ведення відповідно до вимог Положення про регіональні кадастри природних ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2001 № 1781 (із змінами).

Щорічно в бюджеті м. Києва враховувати потребу у видатках на розроблення проєктів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення міста Києва.

Внаслідок збройної агресії росії проти України з 24.02.2022 на території м. Києва спостерігались масові ураження вогнепальною, артилерійською та ракетною зброєю територій міських лісів та природно-заповідного фонду м. Києва. Війна вплинула на кожний компонент довкілля воду, повітря, ґрунти, зелені насадження, тваринний та рослинний світ.

Наслідки цього негативного впливу матимуть довгостроковий характер.

Зокрема, пошкодження об'єктів енергетики у зимовий період м. Києва призвело до масового використання газо\дизель генераторів, пічок – буржуйок, що в свою чергу призвело до збільшення кількості забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (вуглецю оксиду, азоту діоксиду, діоксиду сірки, вуглеводних C₁₂-C₁₉, пилу).

Збільшення рівня шумового навантаження на навколишнє середовище від працюючих генераторів.

Збільшення кількості великогабаритних будівельних відходів, в наслідок руйнування житлового, громадського та промислового фондів столиці, під час ракетних атак збройними силами росії.

Аналізуючи дані якості повітря за період воєнних дій, рівень забрудненості атмосферного повітря на території м. Києва переважно знаходиться в діапазоні «дуже низький» та «низький», крім періодів максимального .

Зокрема, найбільш постраждалими від збройної агресії росії, особливо на початку повномасштабного вторгнення в Україну, є території міських лісів КП «Святошинське лісопаркове господарство» (в тому числі території, що входять до складу національного природного парку «Голосіївський», ландшафтний заказник місцевого значення «Золотий ліс», лісовий заказник місцевого значення «Межигірсько-Пуща-Водицький» тощо) та КП «Дарницьке лісопаркове господарство». Зокрема , протягом 2023 року на території лісів КП «Дарницьке лісопаркове господарство» було зафіксовано близько 20 випадків потрапляння боєприпасів та їх уламків, що спричиняло виникнення пожеж та пошкодження дерев.

Обсяги шкоди та збитків, завданих лісовому фонду і територіям та об'єктам природно-заповідного фонду України внаслідок збройної агресії російської федерації, встановлюються відповідними комісіями згідно з Методикою визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженою наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 05.10.2022 р. № 414, та Методикою визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженою наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 13.10.2022 р. № 424.

Встановлення обсягів шкоди та збитків, завданих лісовому фонду і територіям та об'єктам природно-заповідного фонду м. Києва внаслідок збройної агресії російської федерації буде забезпечено після створення в установленому порядку відповідних комісій.

9.5 Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки

Відповідно до статті 57 Закону України від 26.11.2015 р. № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» Міністерство освіти і науки України щорічно формує державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію у вигляді переліку, що затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства, та здійснює фінансову підтримку його виконання.

10. Промисловість та її вплив на навколишнє природне середовище

Промисловий комплекс за інтенсивністю впливу на довкілля посідає провідне місце. В промисловості України головними причинами, що призвели до загрозливого стану довкілля, є:

- застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергомісткість та матеріаломісткість, що перевищують у три рази відповідні показники розвинутих країн;
- високий рівень концентрації промислових об'єктів;
- несприятлива структура промислового виробництва з високою концентрацією екологічно небезпечних виробництв;
- відсутність належних природоохоронних систем (очисних споруд, оборотних систем водо забезпечення тощо), низький рівень експлуатації існуючих природоохоронних об'єктів;
- відсутність надійного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем;
- відсутність належного контролю за охороною довкілля. Недосконалість сучасних технологій не дозволяє повністю переробляти сировину. Більша частина її повертається в природу у вигляді відходів.

Основним забруднювачем навколишнього природного середовища є промисловість, тому екологізація всієї економічної діяльності є необхідною і обов'язковою.

Екологізація – це процес поступового і послідовного впровадження систем технологічних, управлінських та інших рішень, які дозволяють підвищувати ефективність використання природних ресурсів та покращувати якість атмосферного повітря.

Так, з метою імплементації Директиви 2010/75/ЄС Про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення), впровадження якої є зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України розроблено Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 р. № 402, та План заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, який затверджено розпорядження КМУ від 27.12.2019 р. № 1422-р, а також Національну стратегію управління відходами в Україні до

2030 року, схваленої розпорядженням від 08.11.2017 № 820-р.

Зазначені документи спрямовані на створення правових та інституційних передумов для ефективного запобігання та зменшення утворення промислових відходів в Україні.

Головний напрямок екологізації – це перехід до використання замкнених технологій. Повторне використання відходів має три напрямки: повернення відходів у той самий виробничий процес з якого його отримано; використання відходів в інших виробничих процесах; використання у вигляді сировини для інших виробництв.

Детальна інформація відсутня у наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності у повному обсязі не є можливою.

За інформацією Головного управління статистики в місті Києві у 2023 році в столиці зареєстровано 2923 промислових організацій, які представляють 9 видів промислової діяльності: виготовлення виробів з деревини та поліграфічна, металургійне виробництво, машинобудування, легка промисловість, виробництво гумових та пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, фармацевтика, хімічна, харчова та галуззю постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

У зв'язку з введенням воєнного стану у 2022 році через агресію РФ, відбулося падіння обсягів промислового виробництва на 30,1%, а обсяг реалізованою промислової продукції становив 501,6 млрд. грн.

Протягом 2023 року спостерігалось зростання обсягів промислового виробництва на 28,8%, а обсяг реалізованою промислової продукції становив 644,8 млрд. грн.

11. Сільське господарство та його вплив на навколишнє природне середовище

Сільське господарство у м. Києві слабо розвинуто, оскільки місто швидко розвивається та щільно забудоване.

12. Енергетика та її вплив на навколишнє природне середовище

Об'єднана енергетична система України (ОЕС) – це сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, що працюють в загальному режимі виробництва, передачі і розподілу електричної і теплової енергії.

Упродовж 2023 року КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» (надалі-Підприємство) для виробництва електроенергії, здійснення централізованого опалення та гарячого водопостачання для населення та підприємств міста Києва використано палива, з врахуванням твердих побутових відходів (надалі-ТПВ) 2 207 924 тонн, відпуск теплової енергії – 9 782 453 Гкал.

Виробництво електроенергії за 2023 рік становило 3 147 624 тис. кВт год. Основним видом палива для потужностей Підприємства є природний газ. Як резервний вид палива використовується мазут.

Відповідно до чинного природоохоронного законодавства, об'єкти

структурних підрозділів Підприємства здійснюють свою діяльність на підставі: дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; дозволу на спеціальне водокористування; спеціальних дозволів на користування надрами та декларацій на здійснення операцій з оброблення відходів. У процесі виробничої діяльності Підприємство забезпечує раціональне використання природних ресурсів та дотримується вимог природоохоронного законодавства України.

Для ощадливого використання паливно-енергетичних ресурсів на Підприємстві розроблено такі розпорядчі документи: наказ від 02.01.2023 № 1 «Про завдання щодо забезпечення надійної та економічної роботи СП у 2023 році», розпорядження від 27.01.2023 № Б-6 «Про впровадження заходів з енергозбереження в КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» на 2023 рік.

Загальна економія паливно-енергетичних ресурсів від впровадження енергозберігаючих заходів у 2023 році становила 2 173,5 тонн.

У 2023 році проведено вдосконалення засобів телемеханічного управління, що дозволяє розв'язувати задачі диспетчерського управління в реальному часі та збільшити кількість даних телеметричної інформації.

Аналіз навантаження обладнання на Підприємстві у 2023 р. на 98% проводився за даними телеметричних вимірів з підстанцій, які набули особливої актуальності в умовах необхідності жорсткого енергозбереження. Виконано планові заходи, спрямовані на підвищення надійності засобів телемеханіки та енергозбереження.

Для зниження втрат електроенергії, що в свою чергу призвело до зменшення викидів CO₂ у 2023 році реалізовано ряд заходів, а саме: реконструкція лінії електропередач - 1,124 км, заміна трансформаторів - 1 1 шт., заміна вводів на самоізолюваний провід - 1002 шт., впроваджено системи Смарт-обліку - 52491 шт., впроваджено систем АСКОВЕ - 1536 шт., замінено масляних вимикачів на вакуумні - 46 шт., заміна кабельних ліній - 1,476 км. Зменшення втрат в цілому у 2023 році становить 0,03%.

Протягом 2023 року за допомогою телемеханіки проводився моніторинг рівнів напруги у мережі 6-10-35-110 кВ на всіх підстанціях, підключених до оперативно-інформаційних комплексів. У випадках невідповідності рівня напруги у мережі 0.4 кВ нормам, що встановлені відповідно до національного стандарту «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загальної призначеності» ДСТУ ЕМ 50160:2014, проводилося виявлення причин та їх усунення.

На обладнанні Підприємства встановлено 12 шт. реклоузерів, що дозволило покращити якість електропостачання клієнтів за рахунок зменшення зон можливих пошкоджень. Для ефективного моніторингу стану, своєчасного обслуговування та мінімізації випадків відмов обладнання в компанії використовується система моніторингу PRTG.

В результаті впровадження заходів із зниження витрат електричної енергії протягом 2023 року обсяг фактичних витрат електроенергії склав 5,73%, що у порівнянні із обсягом втрат за 2022 рік збільшився лише на 0,0012%.

Товариство робить значний внесок у збереження біорізноманіття.

Виготовляє спеціальні платформи та облаштовує на них гнізда білого лелеки, які розташовані на опорах повітряної лінії - 0,4 кВ, що в свою чергу захищає птахів від ураження електричним струмом, а лінія електропередач від аварій. Також, проводиться моніторинг заселення гнізд лелек, що перенесені на спеціально збудовані платформи. У 2023 році встановлено 4 спеціальних платформи.

13. Транспорт та його вплив на навколишнє середовище

В економіці України важливе місце посідає транспортна галузь, яка забезпечує обслуговування як внутрішніх, так і експортних/імпортних та транзитних перевезень вантажів і пасажирів.

Транспортна галузь є однією з базових галузей економіки, має розгалужену залізничну мережу, розвинуту мережу автомобільних шляхів, морські та річкові порти, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, вантажних митних терміналів, що створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу.

На території столиці підприємства КП «Київський метрополітен», КП «Київпастранс», міська електричка, маршрутні таксі та КП «Міжнародний аеропорт «Київ» забезпечують пасажирські перевезення як у межах міста, так і за його межами.

Об'єм перевезень міським наземним громадським транспортом
(в розрізі видів транспорту), млн. пас

Рік	Трамвай	Тролейбус	Метрополітен	Всього електро транспортом	Автобус	Загальна кількість
2021	75,6	73,5	319,3	468,4	92,3	560,7
2022	42,3	34,6	162,1	239,0	67,1	306,1
2023	51,6	71,5	232,6	355,7	101,1	456,8

Середній вік рухомого складу метрополітену складає 34 роки; автобусів – 15,9 років; тролейбусів – 12,9 років та трамваїв – 30,6 років.

У 2023 році на 103 автобусних маршрутах загального користування м. Києва у режимі маршрутного таксі перевізники некомунальної форми власності здійснювали плановий випуск рухомого складу у кількості 826 транспортних засобів, середній вік яких складає 10-14 років.

Склад парку, який задіяний у транспортній робот та протяжність маршрутів складає:

- автобус - 604 од.; 1933,2 км
- тролейбус - 298 од.; 989,9 км
- трамвай - 295 од.; 471,7 км

Крім того, у 2023 році на 103 автобусних маршрутах загального користування м. Києва у режимі маршрутного таксі перевізники некомунальної форми власності здійснювали плановий випуск рухомого складу у кількості 826 транспортних засобів на загальній довжині маршрутів – 2626,3 км.

Частка автомобільного транспорту у викидах шкідливих речовин у атмосферне повітря становить 90%, у тому числі: 94% – у викидах оксиду азоту,

92% – у викидах оксиду вуглецю, 90% сажі, 75% викидів метану та неметанових органічних сполучень, 70% викидів діоксиду сірки, 62–65% викидів діоксиду азоту.

Крім забруднення повітря, транспорт є джерелом приблизно 12% викидів парникових газів в Україні, що спричиняють зміну клімату. Моніторинг роботи міських автобусних маршрутів загального користування, що ведеться фахівцями Служби перевезень, свідчить про поступову заміну перевізниками застарілих автобусів на автобуси, що відповідають вимогам екологічної безпеки не нижче «ЄВРО-5». Так, у 2023 році для здійснення перевезень пасажирів на автобусних маршрутах загального користування в режимі маршрутного таксі перевізниками використовувалось орієнтовно 300 автобусів з екологічним рівнем двигуна «ЄВРО-5».

З метою впровадження сучасної транспортної політики Департаментом транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), підпорядкованими комунальними підприємствами та Комунальною науково-дослідною установою «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста» розроблено проект Міської цільової програми розвитку транспортної інфраструктури міста Києва на 2024-2025 роки, який передбачає будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів транспортної інфраструктури, модернізацію та придбання рухомого складу, зокрема 74 тролейбусів, 42 трамвайних вагонів та 85 автобусів, які будуть відповідати екологічним вимогам.

14. Стале споживання та виробництво

Термін «стале споживання та виробництво» вперше було використано на Конференції ООН питань з навколишнього середовища і розвитку в 1992 році. Тоді на офіційному рівні було визнано зв'язок між деградацією навколишнього середовища й виробництвом і споживанням товарів та послуг. Останнім часом рівень споживання природних ресурсів зростає й причиною найбільшого екологічного впливу в рамках життєвого циклу є продукти харчування та напої, особистий транспорт, житлове господарство (включаючи будівництво і споживання енергії, тепла, води).

В сукупності ці категорії споживання надають від 70% до 80% впливу на навколишнє середовище і складають 60% споживчих витрат. У такій ситуації основним завданням є усунення залежності між економічним розвитком і деградацією навколишнього середовища, пов'язаної зі споживанням, використанням ресурсів і утворенням відходів.

Вплив споживання на довкілля можна пом'якшити через переміщення попиту від категорій споживання з більш високим рівнем впливу до категорій з меншим впливом, тобто через зміну традиційних підходів до споживання на сталі підходи.

Моделі сталого споживання на рівні особистості, домогосподарства, корпорацій, державних і комунальних підприємств, громад і держави у цілому є рушійною силою що мотивує бізнес розробляти нові більш екологічно кращі продукти, впроваджувати енерго- і ресурсоефективні технології більш чистого виробництва.

Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва визначено Указом Президента України від 30.09.2019 р. №722/2019, як одна з цілей сталого розвитку держави до 2030 року і є однією з стратегічних цілей державної екологічної політики згідно з Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Детальна інформація відсутня у наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності у повному обсязі не є можливою.

15 Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища

Суть державного регулювання охорони навколишнього середовища визначається екологічною політикою держави. Вона має бути спрямована на перебудову відносин у системі «людина – суспільство - навколишнє середовище» з метою підтримання та створення сприятливих екологічних умов для проживання населення, забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Державне регулювання цієї сфери має забезпечувати з боку держави систему гарантій екологічної безпеки, певною мірою впорядковувати систему управління в галузі природокористування, закладати підвалини гармонійного узгодження екологічних інтересів суспільства з інтересами його економічного розвитку. Одним з основних шляхів спільного розв'язання соціально-економічних та екологічних проблем є чітке функціонування механізму охорони довкілля і раціоналізації природокористування.

Структурним елементом господарського механізму раціонального природокористування є система управління. Вона має забезпечувати виконання таких функцій управління сферою природокористування, як організація, регулювання, контроль, прогнозування, облік, експертиза, нагляд та ін. Лише за умови виконання цих функцій у необхідному обсязі відповідна організаційна система може розглядатися як така, що здатна управляти.

15.1 Національна та регіональна екологічна політика

Практика країн ЄС та міжнародних організацій природоохоронного напрямлення передбачає перегляд (коригування) кожні п'ять - шість років стратегічних цілей екологічних політик за результатами аналізу ефективності їх впровадження.

Враховуючи зазначене, Міндовкілля було розроблено проект Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII затверджено «Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – Стратегія), який набрав чинності 31 березня 2019 року та введено в дію з 1 січня 2020 року.

Метою законопроекту є перегляд основних стратегічних завдань державної екологічної політики, що базуються, перш за все, на виявлених кореневих причинах екологічних проблем України та фінансовій спроможності країни до їх вирішення. Сформовано бачення стану довкілля, якого Україна має досягнути в 2030 році. Формулювання цілей та стратегічних завдань відбувалося таким чином, щоб вони були спрямовані на ліквідацію причин негативних явищ, а не їх наслідків. Цілі і завдання Стратегії екополітики спрямовані на досягнення стабілізації екологічної ситуації та досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища.

Рішеннями Київської міської ради (далі – КМР) від 07.10.21 року №2728/2769, була прийнята Комплексна міська цільова програма екологічного

благополуччя міста Києва на 2022-2025 роки, яка передбачає забезпечення екологічної безпеки в столиці та зниження негативного впливу на довкілля та Рішення КМР від 25.05.2023 № 6461/6502 «Про затвердження переліку природоохоронних заходів у місті Києві, що фінансуватимуться з Київського міського фонду охорони природного навколишнього середовища в 2023 році»;

15.2 Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища

На забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища у 2023 році та забезпечення екологічного благополуччя міста були прийняті наступні Рішення та Розпорядження:

1. Рішення КМР від 09.11.2023 № 7306/7347 «Про внесення змін до пункту 2 рішення Київської міської ради від 06.02.2020 № 15/8185 «Про оголошення природної території ландшафтним заказником місцевого значення «Червонохуторські озера»;
2. Рішення КМР від 09.11.2023 № 7304/7345 «Про внесення змін до пункту 2 рішення Київської міської ради від 14.11.2019 № 237/7810 «Про оголошення природної території комплексною пам'яткою природи місцевого значення «Реп'яхів яр»;
3. Рішення КМР від 09.11.2023 № 7303/7344 «Про внесення змін до пункту 2 рішення Київської міської ради від 11.04.2019 № 522/7178 «Про оголошення природної території ландшафтним заказником місцевого значення «Осокорківські луки»;
4. Рішення КМР від 09.11.2023 № 7301/7342 «Про внесення змін до пункту 2 рішення Київської міської ради від 06.02.2020 № 13/8183 «Про оголошення природної території комплексною пам'яткою природи місцевого значення «Зелена діброва»;
5. Рішення КМР від 09.11.2023 № 7302/7343 «Про внесення змін до пункту 2 рішення Київської міської ради від 14.11.2019 № 236/7809 «Про оголошення природної території ландшафтним заказником місцевого значення «Урочище Бабин Яр»;
6. Рішення КМР від 13.07.2023 № 6875/6916 «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 07 жовтня 2021 року № 2728/2769 «Про затвердження Комплексної міської цільової програми екологічного благополуччя міста Києва на 2022-2025 роки».
7. Рішення КМР від 14.12.2023 № 7531/7572 «Про бюджет міста Києва на 2024 рік».
8. Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 16 січня 2023 року № 21 «Про затвердження заходів з оновлення зеленої зони м. Києва на 2023 рік».
9. Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 03 листопада 2023 року № 879 «Про надання комунальному підприємству по утриманню зелених насаджень Голосіївського району м. Києва дозволу на спеціальне використання

природних ресурсів у межах національного природного парку «Голосіївський» (парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Голосіївський парк ім. М. Рильського»).

10. Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 02 лис

11. топада 2023 року № 875 «Про надання комунальному підприємству по утриманню зелених насаджень Голосіївського району м. Києва дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах національного природного парку «Голосіївський» (схили за інститутом Фізики)».

12. Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 05 липня 2023 року № 424 «Про внесення змін до заходів з оновлення зеленої зони м. Києва на 2023 рік».

13. Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 28 червня 2023 року № 393 «Про надання Київському комунальному об'єднанню зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста «Київзеленбуд» дозволу на розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (зміна цільового призначення) для рекреаційного призначення та для експлуатації, обслуговування зелених насаджень загального користування (скверу Небесної Сотні) на вул. Михайлівській, 24-26 та Михайлівській площі у Шевченківському районі м. Києва».

14. Розпорядження міського голови від 30 березня 2023 року № 270 «Про заходи щодо підготовки міських лісів до пожежонебезпечного періоду 2023 року, захисту їх від пожеж та підвищення рівня протипожежної охорони».

15.3 Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища

Державний нагляд (контроль) регулюється статтею 35 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Постановою КМУ від 19.04.2017 р. №275 «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України» та Наказ ДЕІ України від 20.03.2023 р. №18 «Положення про Державну екологічну інспекцію Столичного округу»

15.4 Виконання державних цільових екологічних програм

Розпорядженням КМУ від 07.07.2023 року № 610-р «Про схвалення Концепції Державної цільової екологічної програми моніторингу довкілля» визначені проблеми, проведений аналіз цих проблем та оптимальні варіанти їх розв'язання, означені цілі та завдання, поставлені строки виконання програми.

15.5 Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища

Розпорядження Київської державної адміністрації від 21.01.22 року №179 «Про затвердження адресного переліку місць розташування пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря у місті Києві (стаціонарних постів моніторингу)»;

Впродовж 2023 року на території Києва моніторинг атмосферного повітря здійснювався на 7 пунктах спостереження. Детальна інформація про стан атмосферного повітря за кожним пунктом моніторингу включає актуальну інформацію про концентрацію забруднюючих речовин, метеорологічні параметри та значення індексу якості повітря. Інформацію про концентрацію забруднюючих речовин та метеорологічні параметри доступні для користувача уже через декілька хвилин після вимірювання.

Рівень забрудненості атмосферного повітря оцінюється за загальним індексом якості повітря (CAQI, Common Air Quality Index), який формується автоматично на основі показників кількох основних забруднювачів: $\text{ТЧ}_{2.5}$ і ТЧ_{10} (частки пилу), SO_2 (діоксид сірки), NO_2 (діоксид азоту), O_3 (приземний озон), CO (оксид вуглецю), C_6H_6 (бензол). Чим нижчий показник CAQI, тим краща якість повітря.

15.6 Оцінка впливу на довкілля

З метою наближення до європейських стандартів, а саме контролю ступеня забруднення навколишнього природного середовища та забезпечення права громадян на безпечне довкілля, у травні 2017 р. було прийнято Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (№2059-УІІ від 23.05.2017 року), який був введений в дію у грудні того ж року.

Постанова КМУ від 13.12.2017 р. №1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

Постанова КМУ від 13.12.2017 р. №989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля».

Постанова КМУ від 13.12.2017 р. № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

Необхідність прийняття цього Закону та постанов була зумовлена міжнародними зобов'язаннями України, які випливають з Конвенції про доступ до інформації, Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті, Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Обов'язкові елементи процедури ОВД, які дозволяють досягнути позитивного екологічного результату, включають, зокрема, розгляд альтернатив планованої діяльності, прозорість процедури, участь громадськості, в тому числі на ранніх етапах, включення до рішення за наслідками процедури ОВД обов'язкових екологічних умов провадження планованої діяльності, можливості для судового оскарження адміністративних рішень, що приймаються в результаті проведення процедури ОВД.

Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у 2023 році видав 11 висновків з ОВД (оцінка впливу на довкілля) та 3 СЕО (стратегічна екологічна оцінка).

15.7 Економічні засади природокористування

На сьогодні в Україні розроблено і впроваджено основні елементи економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності. Найважливішими з них є: екологічний податок; збір за забруднення навколишнього природного середовища; система зборів за спеціальне використання природних ресурсів (мінеральних, водних, земельних, лісових, біологічних); відшкодування збитків, заподіяних унаслідок порушення законодавства про охорону довкілля

Відповідно до Рішення Київської міської ради від 08.12.22 року №5820/5861 «Про бюджет Києва на 2023 рік».

Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 14.08.23 № 597 «Про забезпечення виконання у 2023 році природоохоронних заходів у місті Києві» були розподілені кошти міського природоохоронного фонду для фінансування природоохоронних заходів у місті Києві.

Так, у 2023 році було виконано природоохоронні заходи на суму 21201,7 тис. грн., проти виконаних у 2022 році – на суму 17309,630 тис. грн.

Для забезпечення екологічної стабільності Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у 2023 році розглянув 245 заяв поданих суб'єктами господарювання на отримання Дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферного повітря стаціонарними джерелами другої та третьої груп.

За результатами перевірки, наданих розрахунків, було видано 172 дозволів, а 71 підприємство отримало відмову.

15.8 Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки

Згідно підпункту 18 пункту 4 Постанови КМУ від 25.06.2020 р. №614 «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» Міндовкілля відповідно до покладених на нього завдань здійснює технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

15.9 Державне регулювання природокористування

З метою реалізації функцій державного регулювання охорони та раціонального використання природних ресурсів визначено три рівні управління: національний, регіональний і місцевий.

На національному рівні до функцій управління природоохоронною діяльністю належать такі:

- розробка методологічного, нормативно-методичного та правового забезпечення;
- проведення державної екологічної експертизи та її виконання на національному рівні;
- створення економічного механізму природокористування;
- регулювання використання природних ресурсів і запобігання забрудненню навколишнього середовища;
- державна політика щодо зон надзвичайних екологічних ситуацій;
- визначення нормативів якісного стану природних ресурсів;
- формування та використання державних позабюджетних фондів охорони навколишнього середовища;
- регулювання використання ресурсів державного значення;
- державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства, зокрема ядерної та радіаційної безпеки;
- організація взаємодії з іншими міністерствами та відомствами стосовно виконання вимог природоохоронного законодавства;
- здійснення єдиної науково-технічної політики щодо охорони та раціонального використання природних ресурсів;
- реалізація державної політики щодо збереження біорізноманіття;
- забезпечення екологічної безпеки як складової національної безпеки України;
- реалізація міжнародних угод та виконання Україною взятих на себе в межах цих угод зобов'язань і підтримка міждержавних відносин у природоохоронній сфері;
- запровадження єдиної державної політики та забезпечення процесу прийняття державних рішень екологічною інформацією (організація моніторингу, впровадження інформаційних технологій, введення обліку забруднень, прогнозування);
- екологічна освіта та виховання населення.

15.10 Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища

Розпорядженням Київської міської військової адміністрації від 14.08.23 р. № 597 «Про забезпечення виконання у 2023 році природоохоронних заходів у місті Києві» заплановано проведення наукових досліджень з отриманням наукового висновку щодо гідрологічного режиму, планування та розвитку рекреаційного стану каскаду Совських ставків у Голосіївському районі м. Києва.

15.11 Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища

Громадські організації, що діють на території області (загальнодержавні, місцеві)

№ з/п	Організації	Юридична адреса
1	2	3
1	ГО «Громадський Рух «Почайна»	вул. Велика Житомирська, буд. 8 А, м. Київ 01001
2	ГО «Зробимо Україну Чистою»	вул. Велика Васильківська, буд.13/1, офіс 3, м. Київ, 01004
3	ГО «Центр екологічний ініціатив «Екодія»	вул. Саксаганського, будинок 52 А, м. Київ, 01033
4	ГО «Україна без сміття»	просп. Голосіївський, буд. 6, м. Київ, 03039
5	ГО «Озеро Качине»	просп. Григоренка, буд. 12, кв. 237 м. Київ, 02081
6	ГО «Екологічна ініціатива»	бул. Приймаченко, буд. 1/27, офіс 409, м. Київ, 01042
7	ГО «Центр сприяння реалізації енергоефективних та екологічних проєктів»	вул. Вербицького, буд. 30 А, м. Київ, 02121
8	ГС «Асоціація підприємств в сфері поводження з небезпечними відходами»	вул. Рилеєва, буд. 10 А, м. Київ, 04073
9	ГО «Екопарк Осокорки»	вул. Л. Толстого, буд. 33, офіс 75 м. Київ, 01032
10	БО «Київський екологічно-культурний центр»	вул. Райдужна, буд. 31, кв. 48, м. Київ 02218,
11	ГО «Водний рух Київщини»	вул. Антоновича, буд. 90/92, кв.30, м. Київ, 03150
12	ГО «Бюро по боротьбі з екологічними злочинами»	вул. Борщагівська, буд.117, м. Київ, 03056
13	ГО «Екологічний рух «За Майбутнє»	вул. Стрітенська, 13, кв. 2, с. Крюківщина, Києво-Святошинський р-н, Київська обл., 08136
14	ГО «Європейський культурний центр»	вул. Космічна, буд. 6, кв. 21, м. Київ, 02192
15	ГО «Стоп корупції»	вул. Йорданська, буд. 8, кв. 198, м. Київ, 04211
16	ГО «Стоп Сваліллю»	вул. Стеценка, 19/91, офіс 18, м. Київ, 04128
17	ГО «Українська природоохоронна група»	вул. Гоголя, 40, м. Васильків, Київська обл., 08600
18	Громадська організація «Притулок для тварин «Сіріус»	вул. Курнатовського, буд. 3, кв. 27, м. Київ
19	Благодійна організація «Допомагай тваринам України»	пр-т Берестейський, буд. 11, приміщення 7, м. Київ, 01135
20	Громадська організація «Зоопатруль Україна»	пр-т Петра Григоренка, буд. 13, кв. 131, м. Київ, 02055
21	Громадська організація «Бородата котомамуля»	вул. Університетська, буд. 1-Г, кв. (офіс) 236, Київська обл., Бучанський р-н, м. Ірпінь, 08205

1	2	3
22	Всеукраїнська спілка громадських організацій «Асоціація зоозахисних організацій України»	вул. Курська, буд. 13-Г, офіс 94, м. Київ, 03049
23	Громадська організація «Ліга допомоги тваринам»	вул. Ак. Барабашова, буд. 44, кв. 95, м. Харків, 61168
24	Громадська організація «Хвостата Банда»	вул. Волгоградська, буд. 18, кв. 24, м. Київ, 03110

15.12 Екологічна освіта та інформування

Взаємодія із засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю

Показники	Одиниця виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4	5
1. Інформаційно-просвітницькі заходи, у тому числі із залученням:				
періодичних видань	од.	33	31	32
телебачення	од.	16	22	24
радіомовлення	од.	9	10	9
мережі Інтернет	од.	155	194	230
виставкових заходів	од.	39	54	67
2. Консультації з громадськістю, у тому числі:				
громадські слухання	од.	0	0	0
круглі столи	од.	6	2	3
зустрічі з громадськістю	од.	69	35	30
семінари	од.	19	17	16
громадська приймальня (кількість відвідувачів)	од.	34	68	70
інтернет-конференції	од.	35	13	10
інтерактивне спілкування (теле-, радіодіалоги)	од.	27	8	10

Доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища

№ з/п	Орган, відповідальний за підготовку та висвітлення інформації про стан довкілля	Назва публікації, видання	Періодичність підготовки публікації, видання	Інтернет-посилання
1	2	3	4	5
1	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Екологічний паспорт міста Києва	1 раз на рік	https://ecodep.kyivcity.gov.ua/ekolohichniy-pasport-ta-rehionalna-dopovid/ekolohichniy-pasport
2	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища міста Києва	1 раз на рік	https://ecodep.kyivcity.gov.ua/ekolohichniy-pasport-ta-rehionalna-dopovid/ekolohichniy-pasport
3	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря в на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	http://asm.kyivcity.gov.ua/
5	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря в на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	Мобільний застосунок «Київ Цифровий»
6	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря в на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	ecozagroza.gov.ua
7	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря в на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	https://www.iqair.com/

ВИСНОВКИ:

Зазначені в регіональній доповіді проблемні питання характерні для кожного великого міста – транспорт, промислові зони, шкідливе виробництво, щільне будівництво – але так само як і наявність вказаних питань, для кожного міста існують шляхи їх вирішення.

Так, Рішенням Київської міської ради від 16.12.2021 № 4029/4070 була затверджена Концепція екологічної політики міста Києва «Екологічна стратегія міста Києва до 2030 року».

Особливістю цього документу є те що його розробили й запропонували не тільки чиновники, а самі жителі міста, науковці у галузі екології, громадські активісти, члени екологічних організацій.

Але, у 2022 році світ зіткнувся з однією з найбільших екологічних катастроф внаслідок війни, що триває в Україні.

Наслідками війни і відповідно бойових дій є руйнування екосистем, забруднення ґрунтів, зменшення біорізноманіття.

Оскільки очікується значне хімічне забруднення ґрунтів та поверхневих вод, а з часом може статися міграція забруднення у підземні горизонти, важливо після війни подбати про ефективну систему моніторингу стану довкілля.

Система моніторингу зафіксувала би реальний об'єм завданої шкоди довкіллю та у подальшому дозволила вжити найефективніших заходів, щоб уникнути погіршення ситуації та відновити екосистему до безпечного стану, як для людини, так і для дикої природи.

Крім того, особливу увагу слід зосередити на вирішенні таких проблем Києва як Бортницька станція аерації, три очисні блоки станції побудовані у 60-80-х роках минулого століття; вугільний монстр - Дарницька ТЕС (ТОВ «Євро-Реконструкція»), ВАТ «Радикал», який використовував металеву ртуть в процесі виробництва (розрахункові втрати ртуті за 42 роки експлуатації виробництва склали біля 700 т), що призвело, після закриття, до утворення стабільного джерела постійного небезпечного забруднення техногенного характеру, сміттєспалювальний завод «Енергія».

Екологічна Стратегія міста Києва реалізується двома етапами: перший етап (2022-2030 роки), який прийнятий та виконується у рамках планів заходів, міських програм та проектів регіонального розвитку та другий етап (2031-2035 роки), для якого визначаються пріоритетні напрямки для побудови стратегії на основі успішних українських та європейських стратегій національного рівня.

Проект Стратегії розвитку міста Києва до 2035 року буде гармонізовано з державними документами стратегічного характеру повоєнної відбудови та розвитку України. Мова йде про необхідність корегування підходів до економічного розвитку столиці, міського планування, логістики, соціальної сфери з урахуванням посиленої безпеки та відновлювального етапу.

Екостратегія містить чотири основні напрямки екологічної політики міста Києва. Це - «Чиста вода», «Чисте повітря та чиста енергія», «Зелені зони та біорізноманіття» та «Кругове управління відходами».

У кожному з цих напрямків визначили чимало конкретних заходів. Наприклад, щоб покращити якість водопровідної води та захистити екосистему Дніпра, запропоновано посилити контроль за якістю води, в тому числі впровадивши нові стандарти її оцінки. Модернізація інфраструктури водопостачання і водовідведення - одна з цілей, що допоможе подавати чисту воду до кожної квартири.

У сфері захисту чистого повітря одним з першочергових заходів буде продовження роботи по облаштуванню сучасної системи моніторингу.

Документ також наголошує на розширенні площі зелених зон та заповідних територій.

Одним з пріоритетів є і розв'язання сміттевої проблеми. У цьому плані Екостратегія передбачає будівництво сортувально-переробних станцій.

У документі йдеться й про підвищення ефективності використання енергії у будівлях житлового та нежитлового фонду, екомодернізацію промислових підприємств та переходу їх до використання відновлених джерел енергії, впровадження міського електричного транспорту тощо.

План дій «Зелене місто» для м. Києва (далі – ПДЗМ) є інструментом для Київської міської влади для узгодження своїх довгострокових цілей розвитку з амбітною програмою «зеленого зростання».

Проект ПДЗМ ґрунтується на опрацюванні показників стану, тиску та реагування відповідно до методології ЄБРР, завдяки чому окреслено низку екологічних проблем міста та представлено оцінку того, які саме сектори справляють на неї найбільший вплив, зокрема, охоплено такі сектори як транспорт, енергетика, нерухомість (будівлі), промисловість, водопостачання та водовідведення, тверді відходи і землекористування.